An. II. Nr. .2 Aprilie—Iunie 1930.

P II
6

ARHIVELE BASARABIEI

REVISTĂ DE ISTORIE ŞI GEOGRAFIE

A

MOLDOVEI DINTRE PRUT ŞI NISTRU

Sub conducerea d-lor
T. G. BULAT şi C. N. TOMESCU
Profesori universitari

PUBLICAŢIE TRIMESTRIALĂ

BIBLIOTECA ... ENTARĂ
... Kr. Ioan.-Piatra Neamţ
Nr. 24.694
Data

CHIŞINĂU
Tipografia Eparhială „Cartea Românească"
1930.

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ NEAMȚ Fond „C.T.K.” P. II. 6

An. II. Nr. 2 Aprilie—Iunie 1930

Arhivele Basarabiei

REVISTĂ DE ISTORIE ȘI GEOGRAFIE
A
MOLDOVEI DINTRE PRUT ȘI NISTRU

Contribuțiuni la istoricul vămilor din Țările românești.

[1807—1812].

de
T. G. Bulat

D-l N. Iorga în a sa *Istoria Comerțului românesc, epoca mai nouă*[1] ne prezintă o lucrare de sinteză asupra vieții materiale a nației noastre, până în 1918. Prin cea ce publicăm aci, socotim, că vom adăoga ceva nouă, la cele ce se cunoșteau. Se dă în cele ce urmează un tablou complet al înfățișării vămilor noastre, la începutul secolului trecut. Din această aflăm cum era organizată aceasta instituție, și cea ce este și mai însemnat, cunoaștem cea ce se trecea peste hotarele țării, cât și cea ce venea de aiurea între granițele ei imediat la începutul secolului trecut. Dela caii, oi și capre, mascuri, boi, vacile de zalhana, cu impozitul lor special, al cornăutului, săul, ceara, sarea, păcura, tabacul, anisonul, rachiul, cheresteau, alămăe și portocali, vinul strein, saftiene, taioruri, băcăliile, vinul dela Nicoliță și până la untul, mierea și ciara, care se trimiteau la Țarigrad sunt menționate în tariful acesta vamal, fixat la 1807, de către Principele Alexandru Ipsilante. După obiceiul vremii venitul vămilor în Moldova fusese vândut pentru 185.000 lei hatmanului Sandul Sturza. Obligațiile acestui cumpărător erau numeroase și comentariile noastre socotim, că ar împuțina din savoarea acestei mărturii abundente.

1. Buc. 1925.

Dar un „pont“ special, al 30, se ocupa cu plata ce vor achita sudiții ruseşti şi austriaci. In fața celor dintăi vizibil părtiniți, se ridicară pretențiile Austriacilor. Aceştia din nume aveau avantajul de a fi reprezentanți în Țara Românească, de îndrăznețul Brenner. Agentul ridica veşnic obiecțiuni care, se pare, că se izbeaua de mândria şi poate şi de reaua voință a Divanului țării. Nemulțumit, provocatorul reprezentant al imparatului dela Viena, ceru ajutorul ambasadorului austriac, de pe lângă țar. Acesta pe baza unei amiciții suspecte şi pe acea a drepturilor, ce erau întemeiate pe dispozițiile tratatului dela Passarowitz cerea favoruri pentru supuşii stăpânului său. El aminteşte că farmaciştii din Bucureşti „carii toți, afară de unul, sunt supuşi austriaci“ erau amenințați să fie expulzați de oştile cotropitoare ale Rușilor, în 1808.

In aceste cereri nu se uită evident chestiunea tarifului vamal pentru vânzarea medicamentelor. Dar dacă reprezentantul dela Petrograd se ocupă de privilegiile în general luate, Brenner vine cu o reclamațiune precisă către senatorul rus. El arată că, vameşul dela Câmpina impune supuşilor austriaci o plată abuzivă. Divanul țării care fu întrebat de senatorul rus răspunse în mod deosebit de rațional, fiind şi bine informat de abuzurile care se făceau de supuşii austriaci.

In vremea aceasta, adică în 1809, blocul continental fixat de Napoleon I, tăiase multe căi de comerț. Rămasese drumul mai greu de stăpânit, al Turciei. Pe această cale, prin țările noastre, treceau cantități mari de marfuri şi mai ales bumbacul; „pentrucă din pricina închiderii drumurilor, cum s'au zis mai mult, cea mai multă marfă, şi mai ales bumbacul ce s'au adus din țara turcească, în cea nemțească prin acest prințipat s'au trecut“ spunea Divanul. Chestiunea vămilor nu se termină în actele noastre, de cât în 1812, Septembrie, când doctorul Stavrachi Moscu se plângea de abuzul vameşilor, față de unchiul său, vistierul Ioan Haggi Moscu, mare exportator de sare. Iată în scurt, câteva idei ce se desprind din actele ce urmează, şi care de sigur pot fi utilizate cu folos, de cercetatorii trecutului comerțului nostru.

I[1].

Ponturile slujbii vămilor cu care s'au vândut pe acest următoriu an 1807.

1. Toată marfa ori de ce felio va fi, şi ori din ce parte de loc va veni, va plăti vamă căte trei lei la sută de lei după dreaptă fatura cumpărăturei ce vor arăta neguţitorii, afară de unile ce întră în ţară, sau pă sat să fie slobode, carii să arată cu deosăbite ponturi.

2. Tot feliol de marfă ce va eşi din ţară peste hotar, va plăti vamă, iarăşi căte trei lei la sută de lei după dreaptă fatura cumpărăturii, afară de vama vitelor şi a iclasi zahere, a cărora plată a vămii, să va urma după vechiol obiceio precum să arată cu osăbită poruncă.

3. Toate matahurile ţării, şi ori ce felio de marfă altă, care să face aici în ţară şi iarăşi să vinde aice să fie slobode de toată dare şi plată vamie, afară de sare, păcură, tabac, anason, rachiu, care aceste vor plăti vamă precum să arată cu deosăbite ponturi.

4. Cai, epe ce să vor cumperă din herghelie, vor plăti vamă căte unul leu şasă zeci bani, de vită în vreme ce să vor cumpăra, iar care să vor cumpăra dupe la tărguri şi sate din ţară, cum şi caii care merg în jos, cari să cumpără de Turci şi Sărbi, vor plăti vama iarăşi căte 44 parale de vită asămine şi cătării.

5. Oi şi capre vor plăti vama căte şase bani de una în vreme ce vor trece peste hotar, afară de oi de mumbaemin împărăteşti ce să vor strănge de cătră gelepi, pe suma acea care va fi hotarît ca să străngă să nu să supere de vama, iar ce vor trece mai mult afară peste suma rănduită, pentru acele să plătiască vama după ponturi şi nimini să nu aibă voe a trece oi şi capre dintr'altă parte de loc peste hotar, fără numai la Ţarigrad.

6. Mascurii ce să vor cumpără de cătră neguţitori şi să fac turme vor plăti vama căte 22 bani de unul în vreme ce vor trece hotarul, aşijdere şi mascurii ce vor veni din Ţara Muntenească, vor plăti vama tot asămene, fiindcă să apără de desatină şi să păşuniazi aice în ţară.

7. Boi de negoţi ci vor merge în parte de sus, cumpărîndusă de cătră neguţători, vor plăti cornăritul cîte un leu două

1. „Dela“ No. 123/1808. Arh. Senat. Chişinău.

zăci și trei bani, și vama cîte unul leu doi sprezeci bani de fieștecare în vremi ce să vor cumpăra. Și luînd cărțulie de plata cornăritului și a vamii dela vameș părții aceia de unde i-au cumpărat, ori în ce vreme vor trece boi peste hotar, să nu să superi a mai plăti vamă și cornărit. Iar pentru boii ce să cumpăra prin sate de cari vameșii știință nu au ca să le ea vamă de cornărit. Pentru aceea vor rîndui vameșii oamenii lor ca să le scrie cirezile, și pentru cîți boi nu să vor găsi în cărțuliile de plata cornăritului și a vămii, vor lua vameșii și vamă și cornărit după obiceio pe aceea ce vor trece mai mult, dîndu-le și cărțulie cu care vor trece hotarul nesupărați.

8. Boii ce să vor cumpăra de negoți de cătră unii din lăcuitorii țării și îi trec peste hotar fiind pînă la zăce, să nu să supere de cornărit, ci numai vama vor plăti cîte unul leu doisprezeci bani. Dar fiind că unii din lăcuitori cu cap că fac acest alișveriș pentru dînșii, cumpără boi cîte zece și neplătind cornărit, să supune la unii din neguțătorii de peste hotar și îi trec în cirezile lor cu care urmare nu puțină păgubire pricinuesc slujbii. Ca să conteniască acei lăcuitori de ace ră urmare pagubitoare, să de poronci cătră isprav. ai ținuturilor ca să facă publicații spre înștiințare tuturor lăcuitorilor ca să contenească pentru acest obiceio rău și boii cari vor cumpăra ce nu sînt pentru trebuința lor, să arate la vameși dacă vor fi să triacă hotarul pentru neguțătorie, și să plătiască și vama și cornărit. Iar cînd vameșii vor arăta pe vreunii că au urmat acest vinovat chip, și au păgubit slujba acei boi să vor lua cotrobot.

9). Boii de jug care vor fi de dela un viță în sus, în vreme ce să vor cumpăra pela tărguri să plătească vama căte nouă zeci și șase bani de un bou.

10) Boii de zalhana în vreme ce să vor cumpăra pe la tărguri vor plăti vama căte șasă zeci și șasă bani de unul.

11). Vacile de zalhana ce să vor cumpăra pe la tărguri, sau ori unde, vor plăti vama cîte patru zăci și patru bani de una în vreme ce să vor cumpăra și atăt vameșii căt și neguțătorii să-s ferească a nu numi vite de zalhana că ar fi de negoți, căci dovedindu-să o așa urmare, atăt vameșii căt și neguțătorii aceia să vor pedepsi și vitele acele măcar de vor fi și plătit vama vitelor de negoț, dar vor fi silite a le tăe la zalhana. Datori să fie vameșul fieștecăruia ținut că pe fieștecare lună să de izvod la ispravnicie de căte vite de zalhana să vor cumpăra de cătră oricine, și

ispravnicii acele izvoade să le trimată la visterie, iar a da samă vameşii pentru acele vite ce sau făcut să nu fie îndatoriţi, ci aceasta purtare de grije să o aibă ispravnicii.

12. Ialoviţile de negoţ ce vor mergi în partea de sus, cumpărându-se de cătră neguţitori, ori pela târguri, sau pela sate pentru ca să fie ştiute că sănt de negoţ, şi nu de zalhana, vor plăti vama căte unul leu de una în vreme ce să vor cumpăra, şi acei neguţitori care vor strânge cirezi de ialoviţă de negoţ, să fie datori la 10 ialoviţă de negoţ, să cumpere şi cinci vaci de zalhana pe care să plătiască şi vama hotărătă a vacilor de zalhana, şi să aibă a le îngraşă bine şi la vreme zalhanalilor să le tăe şi săul şi cerivciul şi pastrumaoa ce va eşi să-l ducă la schele Galaţii ca să-l vândă la neguţitorii cavanlăi. Şi ori care neguţitor va voi să strângă ialoviţă de negoţ, după ce le va cumpăra, să nu fie volnic a le rădica dela suhatul ce va ave, făr de cartea visterii, ce întăi să vie să de încredinţare visterii pentru cele da 10: 5 bani de zalhana, cum că sănt faţă, şi la vreme cuviincioasă să vor tăe la zalhana, şi apoi să i să de cartea visterii ca să le triaca cele de negoţ. Dar când vre un neguţitor va cumpăra ialoviţă de negoţ şi nu va purta de grijă a cumpăra, şi acele pentru zalhana, atuncea să i să ea din cele de negoţ la 10: 5 şi să să tae la zalhana, şi vameşul feştecărue ţînut, să fie dator ca să de izvod adevărat la ispravnic pe toată luna de toate ialoviţile de negoţ, ce vor cumpăra neguţitorii, ca şi ispravnicii să le triimită la visterie. Iar ungurenii şi alţii, care cumpără numai căte 10 şi 20 ialoviţă, şi la trec îndată, neadunând cirezi aicea în ţară, vor plăti vama hotărătă căte unul leu de ialoviţă. Iar ca să mai cumpere şi la 10: 5 pentru zalhana, sau ca să vie pe la visterie să-ş ea răvaşă, nu vor fi îndatoraţi, ce vor fi slobozi precum s'au urmat şi pănă acum.

13. Boii şi vacile ce să vor cumpăra pentru trebuinţa căsăpiilor ţării să nu să supere a plăti vama. Iar de să vor întâmpla să fie cumpărate de cătră neguţitori, şi apoi pentru folosul lor le vând la căsăpiile din ţară şi vor fi apucat a plăti vama şi cornăritu, să nu poată a o cere înapoi, însă pentru ca să fie cunoscuţi căsapii unui târg la alt târg când vor merge să cumpere vite, datori să fie a-şi lua ravaş dela vameşii târgului în care să află cu şiderea.

14. Toate mortasipiile ce să strâng în toată ţara după vitele ce cumpără neguţitorii şi alţii, căte 24 bani noi de vită, care bani

să-i plătească vănzătorii iar nu cumpărătorii, s'au vândut împreună cu vama, afară de mortasipiile ce sânt date cu hrisov g-pod.

15. Vameşii cei vechi să fie datori la împlinirea vremii vănzării slujbii să de iscălită tablă de vameşii cei noi de căţi boi de negoţ să află în ţară, dela care au luat cornărit, şi vamă cum şi tocte alte vite, cai, epe, vaci, ce vor fi vămuite de dănşii, şi nu-i vor fi apucat a treci hotarul, care tablă să să potrivască cu pecetluiturile ce să vor găsi că au dat pe la neguţitori pentru plata feşte căruie. Şi de să va găsi vre un pecetluit ca să nu să potrivască cu tabela vameşilor, să nu să ţie în seamă, şi aceii bani îndoit să-i răspundă vameşii cei vechi la vameşii cei noi pentru vicleşug ce au metaherisit spre păgubirea slujbei şi a vameşilor noi.

16. Săul cerviciul şi pastrumaua şi peile ce să fac la zalhanale aicea în ţară de vaci, boi şi capre, ce să tae, fiindcă acele vite sânt plătite de vamă să nu mai plătească, când să vor rădica ca să triacă piste hotar, iar săul i peile ce să vor cumpăra dela casapie de neguţitorii care sânt din satele cele nevămuite vor plăti vama după obiceiol vechio, iar peile ce să vor cumpăra de neguţitori ca să le triacă piste hotar, să plătiască vama la locurile ce să vor încărca.

17. Eznasii zahere ce iaste pentru trebuinţa cabacului împărătesc, va plăti vama dupe cum s'au urmat şi mai înainte, adecă săul, cerbeciul, cântario 44 de bani, caşcavalul de un cântario 5 lei 60 bani, untul cântario 44 bani, miere de poloboc de 10 cântare 1 leu 12 bani, pastrama din zăce ocă una.

18. Stupii ce să vor cumpăra aicea în ţară, şi vor trece peste hotar, vor plăti vama căte trei parale de unul.

19. Ceara ce ese din ţară ca să triacă piste hotar, să plătiască vama căte 3 lei la suta de lei în vreme când să va rădica depe loc, după preţul vănzării, şi luînd răvăş de plata vămii dela vameşul ţinutului, va trece neoprit.

20. Sarea ce va trece piste hotar, va plăti vama căte una para de drob, iar sare ce va trece în ţara turcească, va plăti vamă, căte una para de drob după cum şi până acum. Iar acee ce să va vinde în ţară pentru trebuinţa lăcuitorilor, să nu să supere de vama, atât ace ce să va vinde peste alte ţinuturi cum şi ce se va trece la ţinuturile ce sînt peste Prut să nu să supere de vama la trecerea Prutului.

21. Păcura ce esă din ținutul Bacăului va plăti vamă căte una para de vadră, iar trecând-o peste hotar, va plăti trei lei la suta de lei.

22. Tabacul ce să lucrează aicea în țară, și să vinde de cătră locuitori ori la cine să plătiască vama căte 3 lei la suta de lei.

23. Anisonul ce să face aicea în țară și să vinde de cătră lăcuitori ori la cine ca să-l lucrează aicea în țară, va plăti vama cumpărătorii căte 3 lei la suta de lei, cum și când va trece piste hotar, sau va veni de piste hotar iarăși asăminea să să urmeze plata vămii.

24. Rachiol ce să face aicea în țară și cel ce vine de piste hotar va plăti vama căte trii lei la suta de lei pe suma banilor ce să va vinde.

25. Cheresteaua ce să face de negutitori și alții și să pogoară la schele va plăti vama căte trii lei la suta de lei, cum și pentru ciuboce asăminea să să urmează plata vămii. Așișderea și cheresteaua ce va trece peste hotar de vănzare, să plătiască iarăși asăminea vama, afară dice împărătiască și domniască, socotindu-să cheresteaua după prețul ce să va vinde la schele, iar nu după prețul ce o cumpără negutitorii din țară.

26. Scumpie ce să face aicea în tară, și să cumpără de negutitori streini sau de loc să plătiască căte 60 bani, după cum s'au hotărăt de un bou ce va fi la un car.

27. Alămai și portocali, chitre și rodri vor fi trii la sută.

28. Sute calamari ori murate ori uscate artachi cracatidi numai murătă și pește de mari mărinați să fie slobozi de toată dare și plata vămii spre îndestulare celor ce le aduc, așijdere și tot felul de scoici de mare, fastăcuri, castane, rahat lucumuri, penefii ardelii, perje uscate în cutie, să fie și aceste slobode de toată dare, precum și cărțile ce să aduc de cetit din părți streine, cum și zahereaua, grîu și orz, făina, ș'așă nine acestora ce să aduc de peste hotar aice în țară, spre îndemnare acelor ce aduc iarăși să fie nesupărate de vamă.

29. Vinu strein în bucaluri, vutca și untdelemn, tij în bucaluri, vor plăti vama căte trei la suta de lei,

30. Sudiții rusești și austriacești pentru toată marfa căte vor aduce de peste hotar aice în stăpănire Moldovei, cum și pentru cătă afară vor cumpăra de aice din țară și o vor trece-o pes-

te hotar după înaltele înpărățești acticamele și după deosăbite porunci înpărătesti, vor plăti vama după tarifa ce iaste așezată. Iar care marfă nu va fi arătată în tarifă, va plăti vama după socotiala a trei lei la suta. Iar pentru marfa trecătoare să nu fie supărați.

31. Neguțitorii turci cari vor neguțitori orice fel de marfă aice în țară, afară de vite și iznase zahere, vor plăti vama căte trei lei la suta de lei.

32. Vama trecătorii să urmeze după cum mai sus să arată adică

1) Blănărie de Urtai (?) patru lei patruzci de bani.

2) Marfă de rumeli de una povară de una sută patruzeci ocă matse lucrată sau nelucrată, căte șapte lei optzeci de bani, iar povărăle ce vor fi cu musupuri, și altele asemene, și va fi prețul povarii de una pănă la patru sute cincizeci lei să plătiască vamă.

3) Saftiene de erbicer povară cu una sută patru zeci oca trei lei treizeci de bani.

4) Taiorile cu lănă ce trec în țara căzăcească sa plătiască vama căte șasă zeci bani de căntar.

5. Taiorile cu hamhalet de una sută patru zeci ocă trei lei treizeci di bani.

6. Taiorile cu aba una sută patru zeci ocă două sute două zeci bani.

7. Coasale de poloboc șasă lei.

8. Băcăliile adecă unt de lemn, cracatiți și altele asemene ca aceste, care mai înainte să trage cu căntario, și plăte vame trecătoarii de un căntar jumătate de vamă, acum să plătească vama căte un leu și șasă zeci bani la suta de lei.

9. Lipțcanii ce vor trece marfa lipscănească să plătească vame căte opt lei de fieștecare cal sau bou.

10. Vinurile dela Nicoliță̂l să plătiască căte 2 lei de bute când vor întra și doi lei când vor eși, cum și vinul ce va trece în țara căzăciasca, să plătească căte patru lei de bute, asămine și vinul ce va trece peste hotar ori în ce parte de loc va plăti vama.

33. Toată marfa ci va veni de peste hotar și nu va fi ca să-oaduca la Eși ci va vre ca să o ducă în țară la alte tărguri, pe la scheli va întra în țară acolo va plăti și vama, și luînd cărțulie dela vameșii scheläi pe marfa ce au plătit și pecetluindu-să marfa cu pecete vameșilor, va merge la tărguri unde va voi, ș'acolo des-

fecăndu-să fiind şi vameşul ţinutului faţă, căci marfă să va arăta în cărţulie plătită de vamă, nu va fi supărată a mai plăti şi altă vamă. Iar marfa ce să va găsi tăinuită ne platită de vamă la schele unde au intrat, pentru acea să va urma dupa deosăbit pont. Iar marfă ce va fi ca să vie la carvasara să nu să vămuiasca la schele marginii, ci pecetluindu-să numai cu pecete vameşilor îi va da cărţulie, cu care viind la Eşi, va plăti vama la carvasarai, iar la ziua şi înplinire anului cătă marfa să va afla trecută peste hotar, şi pecetluită cu pecete vameşilor, ori la ce margine de n-o va şi adus dela carvasara ca să-ş vămuiască, iarăşi după toată dreptatea de vreme ce au întrat în ţară în zilele cumpăratorilor vechi, să aibă a o vămui Şi vameşii noi sa nu să amestice.

34. Toată marfa ce va veni ori la carvasarai, ori va merge la alte tărguri, să treacă prin vamă, ca să fie prin ştire vameşilor.

35. Faturile ce vor arăta neguţătorii de cumpărătura mărfii, să fie drepte şi adevărăte iar care va arată fatură neadevarată dovedindu-să să plătiască îndoit.

36. Marfa ce să va găsi ascunse spre păgubire să ea controbut spre pilda şi altora asămine următori.

37. Toată marfa ce să va rădica de aice din ţară şi va fi ca să triacă peste hotar, de la ţănutul ce să va rădica, acolo va plăti şi vama, şi luănd şi cărţulia de plată dela vamaşi acelui ţănut, va trece peste hotar.

38. Cărţuliele ce să vor da neguţătorilor ce vin cu marfă, să-s ea numai cătă şapte parale de cărţulie, iar numai acum.

39. Acei ce vor ave hrisoave ca să scutiască boi de vamă şi de cornărit, ori de vor fi înoite acele hrisoave de cătră Domnie me, ori de nu vor fi înoite, să urmeze după cuprindere hrisoavelor ţinăndu-le în samă vameşii dela sine afară de suma cumpărătorii, însă să fie datori a ţine în sama numai acele hrisoave ce vor fi făcute pănă la vănzarea slujbii. Iar de să vor face niscaiva hrisoave dupa vănzarea slujbii să nu fie datori a le ţine în sama, ci dupa ce să va înplini anul vănzării slujbei, apoi să vor ţine în samă la celalalt an.

40. Banii vămii ce să străng pe la ţinuturi pe la vameşi să fie datori ispravnicul ţinutului, a-i lua şi a-i trimite la carvasara cu îndestui slujitori spre paza, dănd ispravnicul şi tot ajiotoriol vameşilor spre nepăgubire slujbii, şi ispravnicii ţinuturilor de margine,

să de pe toată săptămăna căte cinci slujitori, carii să i rănduiască unde va fi de trebuință. Iar ispravnicii celorlalte ținuturi să aibă a da căte doi slujitori la fiștecare schele.

41. Doisprăzăci oameni ce sănt hotărăți pentru trebuința vămii a carasaralii Eșului adică șasă cantaragii și șasă chelargii să nu fie supărați de bir, de alte havalele ce vor fi pe alți lăcuitori.

42. Fiind trebuinți a se meremetisi vama să cheltuiască vameșii dela sine, asămine și la biserica de la vama ci să prăznuește hramul dreptului Lazăr să fie datori vameșii a da dela sine căte poloacă lumănări ceară în fiștecari Duminică și căte două oca unt delemn pe toată luna, și la zaoa prăznuirii să de patru făclii mari căte de trei ocă una, și una ocă tămăe, cum și căte două zeci lei pe fiștecare lună pentru chirie casii vămii, asămine și pentru acoperemăntul bisericii de să va întămpla să-s strice cevaș, să-s facă iarăș cu cheltuiala vameșilor, avănd purtare de grije a-i cerceta pentru cele trebuincioase acestii biserici după domnescul nostru hrisov ce are

43. Negutitorii fermanlăi cele vor cuprinde fermanurile ca să nu plătiască vama cercetăndu-să cu amăruntue, să va urma după hotărăre fermanurilor, nesupărăndu-să de cătră vameș.

44. Banii vechi ci să socotesc la cinci unul și să urma plata vămii, să nu să mai socotiască și să să ea bani noi precum să arată mai sus anume la toate ponturile căți bani să platiasca vama.

45. Avaetul d-lor sale veliților logofeți căte șase lei la punga să aibă a da vameșii dela sine, pe suma cumpărăturii.

46. Una mie lei avaetul d-lui vel vistier să aibă a da vameșii dela sine.

47. Una mie lei avaet d lui vel postel, să aibă a da vameșii dela sine.

48. Cinci lei de toată punga să aibă a da vameșii dela sine doftorului gerantului și moașii politii.

49. Cinci sute lei avaet lui bez vist să-i de vameș de la sine, afară de suma cumpărăturii.

50. Una sută cincizăci lei să aibă a da vameșii de la sine diecilor de visterie...

51. Pentru cătă marfă să va aduce dela Tarigrad pentru însăși gospod supt pecete d-lor boerilor capichehaile aceea să nu să supere de plata vămii.

52. Untul, miere, ciară şi alte lucruri cari cuprind ponturile să plătiasca vama, şi să vor triimite la Ţarigrad din porunca gospod, pentru acele lucruri căţi bani să vor face vama să-s scază din suma cumpăraturii.

53. Inchidere mărginii de să va întâmpla din vreo pricină vederată, atunce slujba vămii din luna aceea ce să va întâmpla închidere mărginii, să să ea pe suma gospod, necăutându-să socotială pentru lunile trecute.

54. Orice marfă să va cumpăra şi să va rădica de oricine dintr'ace plătită de vama, şi va trece-o peste hotar să plătiască căte trei lei la sută.

55. Zece mii lei să mai de vameşii de la sine afară de suma cumpărătorii pentru schile, pe care nu este să socotiască la zece unul şi acesti zăci mii lei să aibă a să analoghisi pe fieştecare lună, şi la sfărşit fieştecarie luna să-s de unde va fi poronca.

56. Una mie cinci sute lei leafa suiorgiilor să aibă a-i da vameş de la sine, afară de suma cumpărăturii plătindu-i pe fiestecare lună căte una sută doă zeci şi cinci lei pe lună, însă datori să fie suiorgii a-ş lua răvaş pe fieştecare lună dela d-lor boerii epitropi ai apilor şi cu acel răvaş să le de banii.

57. Cinci sute lei să aibă a da vameşii dela sine la cutiea şchilelor afără de suma cumpărăturii după cuprindere hrisovului, care bani să-i de în vreme ce vor lua ponturile slujbii.

58. Banii vămii ai cămării să-s de acum înainte doă sferturi pentru două luni Ghenar şi Tebr, iar dela sfărşit lui Febr. adecă dela zi întăi a lunii lui Mart să-i plătiască la 15 zile a fieştecăreia luna.

59. Cumpărătorii slujbii datori să fie în vreme ce vor lua ponturile slujbii să de chezăşi neguţitorii siguri răspunzători pentru plata banilor la vadelile arătate.

60. Pe suma ce va ajunge slujba la strigare ce de pe urmă să aibă a mai da cumpărătorii dela sine analogon a casii răsurilor la zeci lei unul, afară de suma cumpărăturii, cari bani să aibă a-i da pe sfert, iarăş pe fieştecare luna la sfărşitul fieştecărie lunii.

61. Şapte sute cinci zeci lei ahaet d-lui vel cămăraş să i de vameşii dela sine afară de suma cumpărăturii.

62. Cinci sute lei havaet d-lui vel gramatic să-i de vameşii dela sine afară de suma cumpărăturii.

63. Deosăbit să aibă a mai da vameşii dela sine căte două

sute lei pe toată doftorului politiei, afară de suma cumpărăturii care bani să aibă a-i da pe toată luna la d-lor boerii epitropi ai doftorilor ca să-i de doftorilor după hotărăre hrisovului.

64. Vama ce să plăte mai înainte aice pentru marfa ce să duce la Hotin, acea să să plătiască de acum înainte acolo adecă la vameşul ot Hotin iar nu aice.

Cu aceste ponturi, s'au vândut slujba vămii din toată ţara, cinstitului şi credincios boerului Domnii mele d-lui hatmanului Sandul Sturza pe un an şi jumătate, adică dela zi întâi a următoarei luni Ghenar 807 până la sfîrşit lunii lui Iulie, 808, drept 185000, adică una sută optzeci şi cinci mii de lei bani cămării pe un an, bez analogon la zece unul, şi bez celelalte havaeturi după cum să arătă mai sus prin poturi.

II[1].

C'est avec peine que le chargé d'affaires de S. M. I. et R. A. revient sur un objet qui a déjà été plusieurs fois celui de ces reclamantions, ainsi que de celles de M. l'ambassadeur, Compte de Meerfeldt. Plus son Auguste cour prend à coeur d'écarter tout ce qui peut attérer les rapports d'amitié et de bon voísinage qui subsistent entre Elle et la cour imperiale de Russie, plus Elle iroit devoir s'expliquer avec franchise sur des illegalités dont ses sujets dans les Principautés de Valachie et de Moldavie sont victimes, et qu'elle atribue uniquement aux interêts particuliers d'agens subalternes. Pleine de confiance dans les intentios amicales et équitables de S. M. I. de toutes les Russies, consigneés dans une note verbale de M. le Général de Andberg du 15 Ianvier 1807 „que rien ne seroit innové dans les constitutions de la Moldavie et de la Valachie pendant le sejour qu'y feroient les troupes russes et que par conséquent les sujets autrichiens y établis continueroient à jouir des priviléges et des exemtions dont ils avoient joui par le passé. Ele ne peut voir qu'une contraven tion directe à ces intentions équitables de S. M. I. dans la conduite observeé par plusieurs de ses agens subalternes envers les sujets autrichiens dans les dites principautés. Telle est par exemple la menace de chasser tous les apothicaires de Boukarest (qui

1. „Dela" nr. 674/1808 Arhiv. Senat. Chişinău.

à l'exception d'un seul, sont tous sujets autrichiens) ainsi que tous les autres négocians sujets autrichiens, enonceé dans la réponse du divan de cette ville à la demande de l'admission du medecin de l'agence, dont l'agent consulaire de la cour de Vienne avoit accompagn. Son consentement à la fixation d'un nouveau tarif pour la vente des medicames, telles sont les meneés de plusieurs membres du Divan qui cherchent à exciter les Ispravniks, du plat—pays à elever des plaintes sur les executions dont jouissent en Valachie les sujets autrichiens, et auxquels on a promis de l'appui: telle est en fin l'insinuation à notre agent, que ce n'est qu'autant qu'il se borneroit à adresser au Divan des prieres qu'il pouroit expérer d'obtenir quelque condescendance.

La cour de Vienne aime a se reposer avec confiance dans les assurances donnés par S. M. S. de toutes les Russies et dans ses intentions amicales, et elle ne peut que voir avec plaisir que l'execution en est confieé à la justice et aux lumieres de M. le marechal Prince Prosorofsky, dont les auteurs de ces illégalités n'ont pas craint d'invoquer plus d'une fois l'antoritè respectable à l'a appui de leurs actes arbitraires.

On n'a pú voir, d'après cela qu' avec peine qu' une lettre de M. le marechal à Mr de Brenner, agent imperial et royal à Bukarest du 17/29 Octobre paroit mettre en problème un des droits les plus essentiels et les plus incontestables de l'agence, celui de faire accompagner et défendre les sujets autrichiens par le drogman de l'agence toutes les fois qu' ils sont obligés de paroitre devant le divan ou les tribunaux du pays, et qu'elle éleve des doutes sur les immunités des personnes attacheés à notre consulat, le premier de ces droits étant fondé sur les dispositions du traité de commerce de Passarowitz, et les dispositions du droit des gens étant si claires a l'égard de l' immunité des personnes attacheés à l'agence du Consulat et etant si strictement observeés à l'égard des consuls de la cour de Russie dans les etats de S. M. S. et R. A. qu'elles paroissent n'admettre auc une disenssion.

L'assurance de M. le Maréchal Prince Prosorofsky, énonceé dans la même lettre „que la volonté suprême de S. M. S. de toutes les Russies est, que la Moldavie et la Valachie soient gouverneés d'aprés leurs lois et coutumes“ renferme tous les voeux

de la ocur de Vienne à cet egard. Bien éloignée de desirer aucune nouvelle faveur pour ses sujets établis dans les deux principautés, elle ne reclame que le maintien et l'exécution de la déclara tion surmentionnée de S. M. I., que tout doit rester sur le même pied dans les principautés occupesé par les troupes, et que par conséquent les priviléges et immunités dont les dits sujets étoient en possesion au moment de l'entreé de ces troupes seront respectés comme par le passé.

En conformité aux ordres qu'il a reçus de son auguste cour, le chaigé d'affaires de S. M. I et R. A. a l'honneur de s'adresser a S. E. M. le conte de Soltykof pour la prier de recommander dela maniére la plus pressantes à M le maréchal prince Prosorovsky, de veiller à ce que les intentions de S. M. S. ne soient pas eludeés par des actes arbitraires exercés par des agens subalternes et d'enjoindre au divan une conduite analogue aux principes que la cour de Russie elle même a établis dans l'administration de ces provinces.

Cet objet tenant infiniment a coeur a S. M. I et R. A., le baron de Binder prie S. E. de vouloir bien le mettre à même de de transmettre le plutôt possible à son auguste cour les assurences analogues à ses raports d'amitié avec la cour imperiale de Russie qu'elle attend avec confiance et il saisit avec empressement cette occasion pour offrir a m-r le comte de Soltykoff les assurances de sa plus haute consideration.

A st. Petersbourg ce 21/9 Decembre 1808.

III [1].

Monsieur,

Le douanier de Kimpina en Valachie a commencé dépuis quelque tems à se permettre différantes vexations pecuniaires contre les sujets imperiaux et royaux, et à leur imposer entre autres un droit abusif de transit sur les marchandises venues de l'autre rive du Damibe, nommément sur les cottons transportés à Cronstadt. Pour convaincre votre Ex. de l'illegalité évidente de ces abus, j'ai l'honneur de joindre ici copie de l'article II du Sened de commence, ou il est expressement dit que les sujets autrichiens

1. „Dela" no. 588/1808. Arh. senat. Chișinău.

ne sont obligés qu' à payer une seule fois le droit de douane stipulé par les traité et qu'au moyen de cette retribution ils doivent être exempts de tout autre droit ou impot quelconque, tel nom qu'on se plairoit à lui donner.

Or quoique ces stipulations soient de notorieté publique, le Divan de Valachie ne veut néanmois pas en admettre l'application qui pour autant que les dites marchandises se tronveroient munier de Teskérés on billets d'aquit de la part des douanes turques.

Il n'echappera certainment pas à la penetration de V. Ex. que cette prétention, tout juste qu'elle pouvoit être autre fois, n'est nullement applicable aux circonstances presentes. Car il n'est non seulement pas a présumer, que les douaniers turcs dussent être assez insoucians de leur propre interêt pour laisser passer gratuitement la moindre marchandise dans les pays occupés par les troupes imperiales russes mais il me conste (?) au contraire par les plaintes, qui me sont parvenûs a plusieurs réprises, que, profitant des entraves mises par les memes circonstances à la liberté du commence entre le deux rives du Danube, ils n'hesitent pas même de percevoir généralement des droits plus forts que ne portent les tarifs établis, dont ils n'ont cependant garde de délivrer des teskérés qu'on pourroit faire valoir auprés du gouvernement ott-n pour les forcer à une restitution.

Votre Ex. conviendra donc sans defficulté que le manque de ces teskérés, loin de rien prouver contre le payement effectué du droit legal de douane n'est plutôt qu'un témoignage manifeste des vexations que les négocians penvent avoir déja essuyiés au delà du Danube, et auxquels on ne pourra remedier qu'avec le tems. Un raisonnement aussi simple que clair et fondé sur des faits réels ne laissera à conp sur aucun doute dans l'esprit de V. Ex; mais dut il même vous en rester, Monsieur le Senateur, il suffira, pour le dissiper entierement, d'ajouter à tous ces details, que les negocians autrichiens ont en outre formellement offert, et offerent encore au Divan, de le convaincre du payement effectué, par l'inspection même des registres des douanes turques pour peu qu'il veuille déléguer quelqu'un, qui conjointement avec un d'entre eux et avec un officier de l'agence se transportant sur les lieux, aux frais dela partie sucombante. Après tout quoi les dispositions bienveillantes et protectrices de la cour imperiale de Russie envers

les sujets de mon très gracieux maître devroient être moins prononcées moins confirmeés par l'experience si je pouvois me refuser à l'espoir certain, que persuadée ainsi de la justice de ma demande, votre Ex. voudra bien me faire remettre un ordre positif adressé au Divan de Valachie, pour lui inculquer.

1) d'obliger le douanier de Kimpina rendre sur le champs aux negocians antrichiens sans aucune de falcation, tout ce qu'il leur a extorqué ou extorgueroit dans l'intervalle, du chef de leurs marchandises importées de la rive droite du Danube et qui ne soient pas produites ou fabriqueés en Valachie.

2) d'interdire sous sa respoesabilité personelle à ce douanier de ne plus se permettre à l'avenir la moindre vexation à l'egard des sujets imperiaux et royaux.

J'ai l'honeur d'être avec la consideration la plus distinguée Monsieur de V. Ex. le très humble et tres obeiss. serviteur,

G. de Brenner

Iasi le 2/19 Mars 1700

A son Ex. M-r le senateur imperial de Kouchnicoff.

IV [1].

Către Ex. sa sfetnicu de taină Serghie Cusnicov dă la întîiol Divan şi comitet al Prinţipatului Valahiei.

Avem cinste să arătăm Ex.-tale că cinst. K. K. aghenţie ne-a făcut arătare prin notă de 2) Febr. no 21 cum că un Vasile vameş dă la Cîmpina, ar fi cerînd vama dela neguţătorii sudiţi austriaceşti pentru marfa ce aduc din ţara turcească şi o trec printr'acest prinţipat în ţara nemţească şi cere ca după al 2, al 3 şi al 12 ponturi ale tractaturilor dă pace ce are făcut curtea austricească cu stăpînirea de mai înainte a acestui prinţipat, să porunceascâ vameşului de a nu mai face acest fel dă cerere dă la neguţătorii sudiţi austriaceşti şi să le întoarcă înapoi şi vama ce li va fi luat. Osebit au mai făcut arătare tot prin tr'această notă, că numitu vamieş afară din şapte parale ce ea sudiţilor pentru trecătoarea a toata marfa le mai cere încă şi căte două parale de fieşcare cal şi de fieşcare povară, precum şi vatafii de plaio le face tot asemene cerere.

1. Aceiaşi „delă"

Din colecţia P. S. Episcop Visarion

Biserica Inălţarea Domnului din parohia Recea jud. Bălţi.

Avem cinste să arătăm Ex.-tale că cât pentru aceste două parale ce să cere sudiților dă către vameș și de către vatafi Divanul au dat pă dată cinstitii aghenții poruncă către ispravnici județălui de a pune la orăndnială, ca negreșit mai sus numiții să nu cuteze a lua dă la sudiți nimic mai mult pentru trecerea mărfurilor, de căt numai cea ce a fost vechi obicei. Iar pentru vama care cere vameș pentru trecătoarea mărfii pricina este într'aceastași chip: vămile din toată țara să vînd cu ponturi, ponturile au catalog de vama ce trebue să plătească supușii Divanului pentru orice fel dă marfa. Au încă și tarifă osebită pentru vama ce trebue să plătească ca ori ce fel de marfă toți sudiții de obște a fiștecăria stăpănire streine. Intr'această tarifa să arată anume plata vămii ce este să-s dea pentru fiește fiescare felurime de marfă, iar la sfîrșitul ei este și acest pont, ca pentru celele ce nu să coprind în tarifă să să ea vamă căte trei la sută. Iar având sudit cărțile că au plătit odată vamă în țara turcească pă marfa lor, să nu-s mai supere dă altă vamă, nici cu nume de trecătoare, nici cu nimic alt. Această tarifă de vama cea orănduită ce au sa plătească sudiții, s'au trimis de la Țarigrad încă de cînd s'au așăzat consulaturi în țară și s'au păzit fără schimbare pînă acum.

In vremea Domnului Ipsilant, însă din pricina că sudiții să întinseseră mult, și făcuseră rea urmare dă facerile dă bine, ce pentru prieteșug vecinătății cîte puțin, cîte puțin, după vremi li s'au făcut, dîndu-li-se voe a vinde și cu mărunțiaua prin ținere de prăvălii lucru în potriva slobozenii, ce prin tractaturi li s'au dat; nu numai pentru alte mărfuri străine, ci și pentru cele turcești i pentru cele ale pamîntului de aici. Pentru aceasta dar s'au făcut atunci cu știrea consulatorilor osebire numai la mărfurile turcești și ale pămîntului ce vor vinde aici în țară. Și s'au așezat ca să plătească la acel fel de mărfuri cate tl 5 la sută, iar la marfa turcească si a pămîntului ce scot din țară, cum și la marfa streină ce aduc și o vînd ori cu rîdicata sau cu mărunțeaua, la acele să urmează după tarifa sudiților dă vamă. Atunci era aghent al austriceștii curți raposatul Marchelie carele au dat acest așezămînt în scris cu porunca către sudiți a arăta supunere. Cu acest așezămînt și cu cele care era mai înainte tocmit, s'au vîndut și într'acest an vămile. Acum din pricina închiderii celor lalte drumuri, cea mai multă marfă ce s'au adus din țara turcească, în cea nemțească au trecut printr'acest principat, și mai ales bumbacuri au trecut

sumă mare. Şi mulţi din sudiţi au făcut cu bumbacurile feluri de speculaţii cumpărînd din multe locuri, cu multe chipuri şi trecîndu-l în ţara nemţească, alţii făcînd şi aici vînzări dela o mînă la alta. Şi la vameş s'au arătat numai 1279 povări cu cărţulii turceşti. In cărţulii s'au găsit multe poveri mai puţine cînd trecerea au fost de sumă mai mare. La alţii s'au găsit că cărţile au fost dă drum, şi de o pareche dăsagi cu marfă. Şi ei au trecut cu acea cărţulie bumbacuri nădăjduind că va mergi neştiind carte turcească cum să le descopere vicleşug. Iar 5115 da povări au fost făr de nici un fel dă cărţulie. Aşijderea şi cumpărătorile ce s'au făcut aici dă la o mină la alta au fost tăinuite dă niguţători. Vameşul cu toate acestea cere vamă, numai dă ceia ce este mai mult peste cărţulie, şi dă la aceia ce n'au avut dă leac cărţulie.

Cinstita aghenţie zice că neguţătorii sudiţi ar fi avut cărţulii dă plata vămii, dar le-ar fi pierdut şi cere în puterea aceştii pricinuiri să nu le ea vamă vameşii, sau dă nu să dă crezămînt arătărilor, să meargă un om din partea Divanului împreună cu alt trimis din partea cinstitei aghenţii şi cu un om al neguţătorilor în ţara turcească, şi să cerceteze acolo la catestaşile vameşilor turci, de au plătit vamă sau nu. Vameşul la aceasta să împotriveşte cu cuvînt drept zicînd că cărţulia a să pierde nu este putinţă, în vreme ce vre un pericol aici în ţară nu s'au întîmplat sudiţilor şi nu primeşte a să scoate dă acum înainte cărţile, sau a să aduce adeverire după catastihele vameşilor turci pentrucă dealde acestea sînt obişnuite la Turci să le facă şi să numesc bitirmele.

Divanul pre cinste să arate Ex.-tale că vameşul are dreptate să ceară vamă dă trecătoarea mărfii sudiţeşti din ţara turcească, în cea nemţească pentru câtă marfă sudiţii n'au cărţulie adeveritoare că au plătit vama în ţara turcească, pentrucă vămile cu acest aşezămînt s'au vîndut. De va fi să-s popreasască vameş dă a-ş cere această vamă ce este drept al său, cere şi el să fie scăzut din preţul ce au plătit pentru cumpărătoarea vămilor cu atîta sumă cît va tăea suma vămii ce să opreşte să ia dă la sudiţii austriaceşti şi ceilalţi care este sumă mare dă vămi, pentrucă din pricina închiderii drumurilor, cum s'au zis mai sus cea mai multă marfă, şi mai ales bumbacurile ce s'au adus din ţara turcească în cea nemţească, prin tracest prinţipat au trecut.

Intr'acestaş chip curge pricina cererii dă vamă ce face mai sus numitu Vasile vameş. Şi ne rugăm cu cinste să avem dă la Ex.-ta răspuns dă urmare.

1809 Mart 12.

Nr. 28.

V [1].

A son Excellence monsieur le Senateur de Milachevitz etc...

Monseigneur,

Son Ecellence l'amiral et general en chef Tsichiagof a donné un ordre le 2 du mois d'Août 1812 à Bucharest, que les douaniers des confins de la Vallachie ne reçoivent que trois pour cent pour tous les produits, qu'on exporta de Vallachie comme pour le sel, le pain etc., selon la copie ci jointe que j'ai l'honneur de presénter à Votre Excellence.

Le Vistiar Jean de Haggi Mosco de Bucharest mon oncle, étant intendant des salines m'a chargé de rapporter trés-humblement de sa part à Votre Ex. que depuis qu'on a changé les douaniers russess qui étaient dans les confins de Vallachie, et qu'on y a établi des douaniers vallaques, le Vistiari de Valachie a ordonné, qui ils reçoivent les même denrées, qui ils reçoivaient avant la publication de l'ondre de son Exc. du 2 du mois d'Août, c'est—à—dire cinq piastres pour cent oka de sel, et treize piastres pour cent pour les autres produits, et les douaniers n'ont pas manqué de se conformer à cet ordre.

Puisque V. Ex. commande le Divan de Vallachie, antorisé de la part de Vistiar Jean de Haggi Mosco, j'ai l'honneur de supplier V. Ex. qu'elle daigne faire parvenir ses ordres au comité de Vallachie pour que les douaniers se conforment selon l'ordre de son Ex. l'amiral afin qu'ils ne puissent exiger que le trois pour cent, pour l'exportation des produits.

Le suppliant prie votre Ex. de recevoir l'hommage de son proffond respect, ainsi que de la houite consideration avec la quelle il a l'honneur de se dire.

Son trés humble et obeissant serviteur.

Stavraki Mosco
Docteur en Medecine

Iassy ce 1 Septembre 1812.

1. „Dela" no. 4270. Arhiv. Senat Chişinău.

VI [1].

Către Ex. sa d-l sinatorul Miloșeevici de la întâiu Divan și comitet al Prințipatului Valahii.

La predlojenia Ex. tale dăla Sept. supt no. 4540 pentru jalba ce au dat-o Ex. tale dohtorul Stavrache Mosk în numele unchi său d-lui vist Ioan Mosk că orănduiți cinovnici pă la schelele Dunării după deosebita porunca a vistierului eau vamă, precum luau și înaintea poruncii d-lui amiralului adică ponturi cinci la una sută ocă sare, avem cinste să arătăm că pricina aceasta merge întracestaș chip. Adică Divanul după poruncile ce au fost venit una dă la cancelaria Ex-sale domnului amiralului scrisă dă la Ialie 12 supt no, 751, altă chear dă la Ex-sa d-l amiral scrisă dă la Iulie 30 supt no. 997 după care să alăturează Ex-tale copii și în cea după urmă și cea dă la Ex-ta scrisă dăla Iulie, supt no. 3688 cu coprindăre ca în locul cinovnicilor ostășești ce să rădică și merg după armie să orănduiască pă la schelile Dunării cinovnici dă ai pământului carii să urmeze a lua vamă dă la mărfurile ce vor trece întocmai cu chipul și orănduiala ce urma dă lua vamă și cinovnicii cei ostășești. După care aceasta au și urmat Divanul dă au orănduit cinovnicii cu cărți ale Divanului după care să alăturează copie, ear nu cu ale visterii, și le-au întărât tuturor acelor cinovnici, ca să urmeze întocmai cu acea orănduiala pentru luarea vămii la sarea ce va fi să treacă în țara turcească, precum urma și cinovnicii ostășești adică să de vamă pont. 5 la o suta oca sare, ear la pretenția ce au făcut în urma la 6 Avg. d-lui vist Ioan Mosh a plăti vamă numai pont 3 la sută răzimându-să a porunca Ex. Sale d-lui amiralului, dată către ostirile armii la 3 Avg. supt no. 63, nu au dat Divanul ascultare, fiindcă la Divan nici de cum nu s'au dat asemenea poruncă de către nimeni din cei mai mari ai Divanului. Și după pretenția acea a d-sale vistierului Ioan Mosh, mai așteptând Divanul vre o opt zile doar va veni pentru aceasta calea și la Divan vreo predlojenie dă la cineva din cei mai mari stăpânitori, și văzând că numai vine la 15 Avg. au făcut arătare către Ex. sa d-n amiralul întrebări cum să urmeze la pretenția d-lui vistierului Ioan Mosh. După care arătare a Divanului către d-lui admiral aseminea să trimită Ex. tale

1) Aceiași „delă“

copie, dar nici un răspuns nu au primit. Iar acum la Sept cetindu-se la Divan mai sus numita predlojenie a Ex. Sale supt no. 4520 au pornit Divanul îndată porunci către orănduiții cinovnici păla schelile Duvani, ca dintr'acea zi înainte să urmeze a lua vamă dăla mărfurile și producturile țării ce vor trece în țara turcească pont: 3 la sută. Iar mai nainte nu putea Divanul să trimită aseminea porunca, fiindcă nici Divanul nu avea dă nicăiri dă la cei mai mari nici o porunca pentru o aseminea urmare. Ci într'acest chip fiind curgerea pricinii nu lipsirăm a înștiința Ex. tale. Iar arăta rea ce s'au făcut Ex. tale în numele d-lui vistierrului Ioan Mosh, cum că acei cinovnici cu poruncă a vistierului ear fi cerut vamă ponturi cinci la una sută ocă sare este cu totu neadevărată, fiindcă cinovnicii s'au orânduit precum s'au zis cu cărți ale Divanului, iar nu ale vistierului, aseminea și căte alte porunci s'au mai trimis acelor cinovnici, au fost toate scrise tot dela Divan, iar nu dela vistierul, și nici una nu cuprinde ca să facă numiții vre-o zăticnire d-lui vistierului Ioan Mosh cu vre un fel dă chip la trecerea sării.

1812 Oct.

Isac Ralet, Barbu Vacarescu. (Urmează încă două iscălituri).
No. 1003=trecut.

Hirotonia la Iași a episcopului vicar Dimitrie Sulima [1].

Intîmpinarea exarhului Gavriil, nr. 1000, din 28 Octombrie 1810, dela Iași, către sf. Sinod.

In raportul meu dela 31 Octombie, din anul trecut 1808, am comunicat sf. Sinod [2] „în ce privește Basarabia, că o parte din ea, și anume: regiunile Ismailului și Brăilii, fiind încă ocupate de Turci, o hotărîre specială încă nu se poate lua. În cursul vremii, cu ajutorul lui Dumnezeu, toată regiunea depe acest țărm al Dunării este acoperită de armata mărirei sale împărătești și între alte cuceriri, și întreaga Basarabie e liberă. Intr'o asemenea împrejurare, cerc să comunic sf. Sinod, că pe lîngă trei eparhii în Moldova și patru în

1. După actele originale din dosarul nr. 197 dela 1810, pe 51 file în l. rusă depus în arhiva Consiliului eparhial din Chișinău.

2 vezi *Arhivele Basarabiei*, II. p. 56, raport sub nr. 48.

Valahia, despre care am raportat amănunţit, în rapoartele mele anterioare, a mai fost încă o eparhie, numită a Proilaviei, alcătuită din făşii de regiuni, rupte dela eparhiile Moldovei şi Valahiei, cît şi cele alipite la cetăţile turceşti a Hotinului şi Brăilei, şi din Basarabia. Pretendent la această eparhie poate fi p. s. mitropolit Chiril, fost al Proilaviei, rămas în Rusia cu pensie de 600 ruble pe ani,[1] tocmai din vremea ultimului război, cînd s'a alipit la Rusia provincia Oceacovului, ce aparţinea acestei eparhii a Proilaviei; dar nici vîrsta, nici sănătatea sa de azi nu-i îngăduie să aibă o slujbă, şi apoi nu se poate reînfiinţa această eparhie, deoarece dacă se dă regiunile Brăilei la Valahia, eparhia Buzăului, de care aparţinea înnainte de Turci; apoi regiunea Hotinului—la mitropolia Moldovei, de care ea depindea din vechime, rămîne doar Basarabia, ce nu are mai mult de 40 de biserici, deşi în ea sunt oraşele: Bender, Acherman, Ismail şi Chilia.

In loc de a se reînfiinţa această eparhie, n'ar găsi oare mai bine de cuviinţă sf. Sinod să mijlociască în favoarea p. s. mitropolit Chiril, de a i se mări pensia, pe cît va fi posibil, pentru liniştea bătrîneţelor. Iar în Basarabia, smerit rog, pentru uşurarea sarcinilor mele, şi pentru cinstirea bătrîneţelor, să se dea un episcop vicar, care-mi trebuie foarte mult şi ca exarh al Moldovei şi ca mitropolit al Moldovei.

Şi dacă va fi la aceasta voia sf. Sinod, şi cum nu găsesc capabil pe nici unul din arhimandriţii locali, eu îndrăznesc a recomanda să fie chemat la treapta de episcop vicar, pe unul ce funcţionează acum la şcoala Şturmanschi din oraşul Nicolaev, profesorul protoiereu văduv Daniil Sulima, dornic de a primi cinul monahal, fost prefect în seminarul dela Ecaterinoslav, om destul de blajin şi cu bune calităţi, care mi-i cunoscut şi personal şi alătur atestaţiunile eliberate de dicasteria din Chiev, dovedind că anii săi i-a pus în folosul bisericii, şi poate lucra la conducerea Benderului şi Achermanului, aşa cum şi eu am fost numit, în vremea ultimului război, ca episcop cu această denumire. Pentru o reşedinţă bună şi întreţinerea sa nu găsesc o altă rezolvire mai comodă, de cît să rog a i se da mănăstirea Innălţării

1. Pensia i se acordase dela 23 August 1792 şi Chirii locuia la Dubăsari.

Golia delîngă Iași, care are și un venit anual peste 40.000 lei, în care și decedatul p. s. Ambrozie, fostul arhipiscop de Ecaterinoș slav ș'a avut reședința în trecutul război. Deși această mănăstire e închinată mănăstirii Vatopedului din Atos, nu poate fi vr'o neînțelegere, deoarece episcopul vicar e în stare să trimită la Vatoped acelaș ajutor, dacă va blagoslovi sf. Sinod să se dea ca de obicei. Afară de aceasta, mănăstirea Vatopedului mai are în Moldova încă cinci mănăstiri, și anume: Răchitoasa, Mir, Bărboi, Adormirea din Focșani și Adormirea din Galați.

Cu asemenea ajutor și mănăstirea se va îndrepta, căci acum samănă cu ograda unei case, unde viețuesc bărbați mireni cu femei și copii, și episcopul va avea o reședință bună și întreținere îndestulătoare.

Despre care respectuos comunic sf. îndreptător sinod pentru a chibzui și hotărî printr'un ordin rezolutiv".

Interesant e și *primul concept al exarhului Gavriil* în aceeaș chestiune, care datat tot în Iași cu 20 Decembrie 1809 și nr. 667, n'a fost însă trimis la destinație:

„In hotarele dintre Dunăre și Nistru, pelîngă mitropolia Moldovei cu două episcopii și a Valahiei cu trei, despre care eu am comunicat în detaliu sf. Sinod în primul meu raport, a mai fost încă o eparhie numită a Proilaviei dar, care n'a existat din vechime, ci întemeiată de patriarhii Țarigradului, de cînd Turcii au cuprins Moldova și Valahia, din diferite părți ale altor eparhii și anume: din regiunea Brăila, ce aparținea eparhiei Buzăului, din a Hotinului, aparținînd eparhiei Rădăuții din Moldova, din care cea mai mare parte a rămas după un timp oarecare în stăpînirea imperiului austriac, apoi din Basarabia și din provincia situată între Prut și Nistru, care în urma războiului trecut, s'a alipit la Rusia.

Acum, după ce a fost cucerită cetatea Brăilei, cu ajutorul lui Dumnezeu eparhia aceasta e ocupată de armata imperială rusă, ca și Moldova și Valahia toată.

Fostul arhiereu al acestei eparhii, mitropolitul Chiril, a rămas în Rusia încă din vremea războiului trecut, trăind în pensie la Dubăsari, și despre el sf. Sinod are suficientă informație, iar mitropolitul, care era în vremea ruperei legăturilor de pace între imperiul rus și poarta otomană, a plecat la Consiantinopol. Cei ei sunt: episcopi vicari, nu au deosebit nici sobor, nici consistoriu

dintăi, deşi bătrîn şi fără putere, avînd chiar şi oarecari simptome de boală, m'a rugat să intervin pentru el spre a conduce acea eparhie; iar despre cellalt, care ar fi rămas supus Turciei, n'am nimic de zis.

Existenţa acestei eparhii, aşa alcătuită din diferite fâşii, rupte dela alte eparhii, mie mi se pare că nu-i necesară, atit pentrucă are puţine biserici, cît şi pentru că n'are nici o mănăstire pentru aşezarea arhiereului; însă aprobarea despre aceasta depinde de buna apreciere a sf. Sinod. Şi dacă sf. Sinod va binevoi să desfiinţeze această eparhie, atunci regiunea Brăilei trebuie să aparţie eparhiei Buzăului, dela care a şi fost ruptă, regiunea Hotinului—mitropoliei Moldovei, de care depinde şi din partea civilă; în numele provinciei Basarabiei, sf. Sinod va găsi de bine să aşeze un episcop, pe vicarul mitropoliei Moldovei, ca uşurare sarcinilor mele, sau dintre ruşi pe unul din eruditii plini de nădejdi, pe care l-am avut ca prefect de studiii în Academia de Chiev şi profesor de filosofie, ieromonahul Metodie, deşi ei au puţină îndeletnicire la asemenea dregătorie, sau pe un arhimandrit din Moldova, cu titlul de al Benderului şi Achermanului, astfel cum am avut şi eu noroc să fiu întâiul episcop cu aşa titulatură, înnainte de a fi făcut mitropolit al Moldovei.

Bătrînului mitropolit al Proilaviei, Chiril, ce trăieşte în Rusia şi doreşte să aibă această eparhie, cum el primeşte ca pensie numai 600 ruble, şi dacă sf. Sinod nu-i va atribui numita eparhie, luînd aminte la întreţinerea lui în scumpetea de azi, poate i-ar mai da încă un ajutor, după aprecierea sa.

Şi pentru acestea eu voi aştepta hotărîrea sf. Sinod".

La 6 Iunie 1811 s'a primit *ucazul sinodal* ce aprobă propunerea mitropolitului dela 1810. Acest act, după adresarea către Gavriil şi o scurtă introducere, reproduce şi mai îmbogăţeşte cuprinsul raportului primit dela exarh. Hotărîrile sinodale, supuse aprobării ţarului, sunt acestea; „1. Ca un ajutor al exarhului în administrarea mitropoliei Moldovei, se înfiinţează în Basarabia un episcop vicar cu titlul de al Benderului şi Achermanului, 2. Episcopul vicar, în raportul său cu mitropolia Moldovei, va fi la fel ca şi alţi vicari episcopi în cuprinsul Rusiei, şi anume: In eparhia Chievului episcopul Cighirinului; în eparhia Novogorodului — episcopul vechii Rusii, şi în eparhia Moscovei—episcopul Dimitrovului, adecă

şi conduc trebile eparhiei sub supravegherea înnaltului lor arhiereu. 3. Pentru întreţinerea şi locuinţa episcopului vicar: se pune la dispoziţie mănăstirea Adormirii Golia de lîngă Iaşi, avînd în vedere cunoscutele venituri ale acestei mănăstiri, pe care grija episcopului vicar le poate creşte considerabil. Şi avînd această cinste, nu i se mai acordă salarul, ce se dă celorlalţi episcopi vicari. 4. In vederea cinului de episcop vicar, pentru care a fost prezentat de exarh candidatul protoireu văduv Daniil Sulima, prealabil va tuns în monahism. 5. Hirotonia sa în episcop, potrivit conoanelor bisericii noastre ortodoxe, se încredinţează s'o săvîrşiască exarhul mitropolit Gavriil. 6. Intreţinerea, ce va fi necesară numitului protoireu în călătoria sa spre exarh şi către locul său de activitate, va fi suportată tot de veniturile mănăstirii Adormirii Golia. 7. Referitor la adausul propus de exarh pentru mitropolitul Chiril, fost al Proilaviei, azi la pensie cu 600 ruble pe an, sinodul hotărăşeşte să ia în cercetare această chestiune la vremea sa".

Referatul de mai sus a fost aprobat de împăratul Alexandru.

Ca urmare, exarhul scrie, tot din Iaşi, arhiepiscopului Platon al Ecaterinoslavului ca protoiereul Daniil Sulima, slujitor în oraşul Nicolaev, la bis. amiralităţii, să fie liber de a veni la Iaşi, şi-l invită şi personal la 12 Iunie pe candidat, trimiţîndu-i şi 500 ruble „pentru călătorie şi întreţinere".

Exarhul anunţă şi „cinstitul blagorodnicul Divan al cnejiei Moldaviei", că „s'au rînduit episcop vicarie a mitropoliei Moldaviei cu numirea a Benderului şi a Achermanului, cu şederea în oraşul Iaşii în mănăstire Golie, care i să şi dă spre rezedenţie şi ocîrmuire".

La 3 Iulie, Daniil scria în Iaşi rugămintea către exah de a fi tuns în monahism, ceeace „chiar deła începutul văduviei mele am dorit". Candidatul, trimis să fie tuns în monahism de duhovnicul mitropoliei ieroshismonahul Teodosie, „a şi fost tuns monah în mantie la 5 Iulie 1811, în biserica capelă mitropolitană a Tuturor Sfinţilor, schimbîndu-i-se numele în Dimitrie", şi devenind ieromanah, ceeace a consemnat exarhul însuş în dosar,

Despre hirotonie, Gavriil îl încunoştiinţează şi pe Crasno Milaşevici, preşedintele divanurilor din principate.

Acum ieromonahul Dimitrie e anunţat de dicasteria exarhală a Moldovei că a devenit şi conducător al m-rii Golia, unde vremelnic ia seama un monah Antim.

Poliţiei civile a Iaşului şi comandantului militar li se comunică despre hirotonia ca episcop a ieromonahului Dimitrie în ziua de 16 Iunie ora 10, în biserica mitropolitană sf. Gheorghie, iar proestoşii mănăstirilor din Iaşi, au primit ordin: „fiindcă mîine în vreme dumnezeeştilor rugăciuni iaste să să hirotonisască numitul spre a fi episcop Benderului şi Achermanului ieromonahul şi proestosul mănăstirei Golie, chir Dimitrie... fieşticarele... cu veşmintele bisericeşti la pomenita ţeremonie să să afle în biserică la dou ciasuri din zi“...

La fel s'a făcut ştire agiei şi hătmăniei, numindu-l aici pe Dimitrie „episcopul Basarabiei“.

Hirotonia au săvîrşit-o trei arhierei: exarhul Gavriil, arhiepiscopul fără eparhie Grigorie de Ierapol, şi Meletie episcopul Huşilor, de faţă fiind mulţi preoţi şi funcţionari civili. Noul hirotonit a semnat jurămîntul de arhiereu.

Exarhul porunceşte apoi dicasteriei ca episcopul Dimitrie să ia conducerea oblastiei Basarabiei, la fel cum procedează vicarul mitropoliei Chievului, episcopul de Cighirin, şi să fie pomenit în toate bisericile oblastiei.

Mai raportează de urmare atît sf. sinod, unde se trimit 4 ruble 90 cop. pentru exemplarele tipărite cu cinul de alegere şi hirotonie şi pentru două exemplare din jurămîntul arhieresc, cît şi oberprocurorului Goliţîn, unde adaugă că noul hirotonit a început să slujască şi la slujbe să ţină predici foarte mulţămitoare.

Iar „cinstitului frate în Hristos şi împreună slujitor p. s. episcop Dimitrie“, exarhul îi adresează o carte arhipăstorească, în care-i aminteşte de hirotonie şi-l îndeamnă să conducă oblastia „potrivit pravilelor sf. părinţi, înnaltelor ordine şi regulamente, dispoziţiilor sinodale şi alor sale“, să rezolve toate chestiunile din Basarabia, pe care le va împlini consistoriul mitropoliei Moldovei „iar în întîmplări grele, referaţi-ne nouă, dîndu-vă părerea şi aşteptaţi aprobarea noastră“. Şi cum episcopul e şi vicarul mitropoliei Moldovei şi ajutor al exarhului, orcînd, afară de slujbe, să păşască şi la trebile Moldovei, „observînd purtarea slujitorilor duhovniceşti şi la împlinirea datoriei lor, primiţi cereri, examinaţi-le, şi rezolviţi-le cum se cuvine“ şi, cînd va avea dispoziţia exarhului, să semneze gramate şi sf. antimise.

La 21 Noembrie se primeşte dela Sinod gramata de hirotonia episcopului vicar Dimitrie.

Şi astfel, dela 16 Iulie 1811, mitropolia Moldovei a început a avea un episcop vicar, hirotonisit şi introdus în viaţa eparhiei în mod canonic, în persoana lui Dimitrie Sulima, care-l ajută pe exarhul Gavriil şi are în deosebita sa grijă păstorească Basarabia, adecă partea de jos a provinciei noastre. Acest vicar îl va mai ajuta pe mitropolitul Gavriil vreme de 10 ani şi în conducerea nouei eparhii a Chişinăului şi Hotinului, iar după moartea mitropolitului, Dimitrie Sulima îi urmează pe scaun, ca arhiepiscop.

Const. N. Tomescu

Precizări cu privire la detronarea Mitropolitului Dositei Filitti şi înscăunarea lui Ignatie de Arta de către Ruşi (1809).

de

T. G. Bulat

Despre mitropolitul Dositei Filitti, grec de origină, dar legat de ţara, în care, după mărturia sa slujise pînă în 1810 timp de 48 de ani, s'a scris o interesantă monografie[1]. La cele ce s'a spus, cu o deosebită atenţie şi afectie, adăugăm căteva ştiri, care înlătura oarecari inexactităţi.[2] Din cea ce lăsăm să urmeze,— sunt însăşi actele care au eşit dela dicasteria rusească—putem urmări pas cu pas, chipul cum s'a desăvîrşit această silnicie, şi mai aflăm măsurile ce s'au luat pentru înscăunarea samovolnică a Mitropolitului Ignatie, tot un Grec, devotat Ruşilor. Se comunica la începutul lui Ianuarie 1810 Divanului, că Mitropolitul Dositei a fost „depărtat" din scaun, pentru anumite motive, care desigur că ascundeau pe cele adevărate. Bătrînul Mitropolit fu înştinţat la aceaşi dată, de inlocuirea sa şi de obligaţia de a da sama, de averea Mitropolei. Arhimandriţii Visarion dela Cotroceni şi Gavriil dela Sf. Gheorghe trebuiau să facă împreuna cu doi boeri cinovnici catagrafia averei Mitropoliei. La 14 Ianuarie se făcea cunoscut şi Episcopilor această schimbare de mitropoliţi.

---

1) Filitti I C. *Aşezămantul cultural al Mitropolitului Dositei Filitti* Buc. 1911

2) Nu pot să uit că din fondul lăsat de acest ierarh, am fost trimis şi eu la studii, în streinătate. (*T. G. B).*

Se pare însă că ştirea nu făcuse prea multă impresie asupra batrînului Mitropolit, şi printr'o scrisoare în limba greacă, din 20 Ianuaie 1810, pe care o posedăm, el nu cerea decît favoarea de a fi lăsat să trăiască într'o mănăstire, unde rudele lui doctori, cari cunosc boalele sale, să-l poată vizita. Exarhul Gavriil Bănulescu îi răspundea la 26 Februarie acelaş an, că de oare ce n'a primit răspuns dela locul cuvenit la cererea de mai sus şi fi indcă are împuternicire să i fixeze un loc de retragere în Rusiia sau în Moldova, el hotărăşte ca Mitropolitul detronat să meargă la mănăstirea Dobrovăţ.

In acest scop meticulosul exarh scria Episcopului Gherasim al Romanului, cît şi starețului dela acea mănăstire, să pună la dispoziţie fostului Mitropolit, camere, oameni de servit şi lemne de foc. In cea o priveşte leafa, poruncă fu dată iconomului Mitropoliei Valahiei, să-i se servească şase mii lei pe an, care sumă urma să fie vărsat, în două rate.

Privitor la averea care fusese dusă din cauza bejenii, la Braşov se dădu poruncă Divanului, ca să o readucă la Bucureşti. La încunoştiinţarea ce li se făcuse, Episcopii Nectarie al Rîmnicului Constandie al Buzăului, cîtşi distinsul Iosif de Argeş răspunseră plecaţi, că recunosc schimbarea şi se vor grăbi cu trimiterea „Catastihului“ de mănăstiri şi preoţi, din eparhiile respective! Văzuseră că nerespectarea dorinţelor ruseşti putea avea urmări neplăcute.

Din fericire, pentru fostul Mitropolit, curând, adică la 17 Martie i se aduse la cunoştinţă de către imputernicitul Rușilor, că i-a sosit o scrisoare dela ober procurorul sinodului din Petrograd, prin care se îngăduia să locuiască într'o mănăstire depărtată de Bucureşti, cu condiţia să nu se amestece „nici la un fel de amestecături politiceşti şi intrigi“. Ca urmare i se destină mănăstirea Aninoasa „la judeţul Muscel“. La 20 Martie Mitropolitul Dositei dă o adeverinţă cum că a primit o scrisoare, prin care i se cere să se întoarcă la Aninoasa. De unde să se întoarcă? nu ştim; poate din drumul spre Moldova. La 9 Mai Dositei Filitti se afla la Aninoasa, unde sosise desigur de mult. O scrisoare a sa din 26 Aprile cît şi un certificat dat „die 30 Aprilis 1810“, în latineşte de Georgues Sckinae Medicine Doctor plysicus confirmă aceasta. La 9 Mai

amitit Gavriil Bănulescu îngăduia Mitropolitului detronat să plece dela Aninoasa şi să se stabilească la mănăstirea Târguşor lîngă Ploeşti. Duhovnicul Mitropoliei Mihai fu însărcinat să ducă cartea şi să-l însoţească dela Aninoasa la Tărgşor. Aci ştirile se opresc. Din cele spuse un lucru rămîne clar acela că, Mitropolitul Dositei Filitti n'a ajuns în Moldova şi cu atît mai puţin în Rusia [1]. Să fi fost trimis după 20 Mai, cînd se opresc informaţiile noastre, ni se pare puţin probabil. Paralel cu detronarea aceasta se urmărea instalarea noului numit Ignatie din Arta. Se dau instrucţii autorităţilor, se fixează orănduiala primirii, i se pune ca ajutor Iosif al Argeşului şi tot prin acesta se urmăreşte să se încaseze banii „patireţii". În aceste din urmă informaţii găsim ceva despre modul de instalare al unui Mitropolit, procedura trebuind să fi fost la fel, cu mult înainte cît şi dnpă începutul secolului trecut.

I [2].

Porunca a împărăteştii sale măriri săngur stăpănitor a toată Rosia, dela prea Sfăntul îndreptătoriul sinod al aceluiaşi clerului şi exarhului în Moldova, Valahia şi Basarabia P. o. S. Gavriil mitropolit şi Cavaler.

După cel anume a înpărăteştii sale măriri prea înalt ucaz, ce s'au dat sinodului la 27 zile a acestei luni Noembrie cu însuş a înpărăteştii sale măriri iscălitură, în care s'au însămnat în locul mitropolitului Dositei care este depărtat dela ocîrmuirea bisericii Valahii, cu toată milostivirea poruncesc ca să fie Ignatie mitropolitul Artis, pentru care prea sfăntul sinod nu va lipsi a pune la cale precum să cuvine. Prea sfăntul îndreptătoriol sinod au poruncit pentru această prea milostivă porunca să se trimată ucaz P. o. S. tale. Iară pe celenii sinodului şi pe ceilalţi prea o sfinţiţi arhierei eparhiilor, cum şi pe cele stavropiiceşti lavre şi mănăstiri, şi cantora-tipografiei să înştiinţeze cu ucazuri tipărite. Noembrie 29 zile 1809 an.

Ober secretario Alexandru Daniilov
Sfetnic Venedicciov
Sfetnic Vasilie Dumitrevschi

1. Vezi Filitti I. C. op. cit. p. 48.
2. „Dela" nr. 221 Arh. Mitropoliei Chişinău.

II.

Divanului

Fiindcă Prea o sf. sa Mitropolitul Dositei după hotărărea Prea sf. îndreptătoriolui sinod, ce s'au întărit şi de cătră împărăteasca sa Mărire, pentru neînplinirea datoriei sale spre buna întocmire sf. Biserici ce s'au însămnat şi de cătră răposatu gheneral fertmarşal cneaz A. A. Prozorovschi în poblic şi poate a fi arătat şi unde să cuvine şi pentrucă n'au trimis după multe ceriri ci s'au făcut, din porunca prea sf. sinod catastifuri mănăstirilor, bisăricilor şi tuturor persoane duhovniceşti şi slugi bisăriceşti ci să află în cuprinsul Valahiei, cum şi pentru nepunerea în lucrare porunca sinodicească de aşăzarea duhovniceştii consistorii a mitropolii Valahiei. Este depărtat de ocărmuirea bisăricii cnezii Valahiei şi în locul său după anume a împărăteştii sale măriri prea înalt ucaz s'au rănduit prea o sf. sa mitropolitul Ignatie proin Artis, ce să află acum în Peterburh, a căruia slujbă şi usărdie cătră împărăţia Rosiei este îndestul ştiută de cătră pre slăv. Impărat. Drept acea înştiinţăm pe cinstitul Divan de acest a împărăteştii sale măririi preînalt ucaz, ca întăi să să facă publicaţie în toată Valahia den partea Divanului spre înştiinţare cum că de acum înăinte nu mitropolitu Dositei, ci mitropolitu Ignatie este ocărmuitoru şi păstoru bisăricii în Ţara Romanească. Al doilea: să să rănduiască doi boeri ai Divanului înpreună cu cei rănduiţi de cătră noi duhovniceşti cinovnici spre a primi dela prea sf. sa mitropolitul Dositei tot, ce este a scaunului mitropoliei Valahiei cu izvod, precum lucrurile şi odoarele cele bisăriceşti, averea ce mişcătoare şi nemişcătoare, hrisoavile şi alte scrisori a mitropoliei cum şi socotelile de venituri şi de cheltuele. Al triile: după ce va vene prea o sf. sa mitropolitul Ignatie i s'a încredinţa tot ce este a mitropoliei iarăşi cu izvod, spre cea deplin ocărmuire dăndu-să atăt den partea celor duhovniceşti, căt şi den partea celor politiceşti toată căzute cinstea şi ascultare ca unui duhovnicesc păstori, ce este rănduit după pre înalta voinţă prea blagocestivului monarh, Alexandru Pavlovici a toată Rosiia.

Iară pentru ce cu odihnă pitrecire rămăşiţii vieţii prea o sf.

sale mitropolitului Dositei să va rândui loc cuviincios în Moldavia sau în Rosiia şi pentru cheltuială leafă. Pentru care aşăzare ni s'au încredinţat noaă ca să punem la cale precum vom socote Ghenar 2 1810:—Nr. 2.

III.

Mitropolitului

Prea sf. îndreptătoriol sinod înştinţându-să cum că P. S. ta sau din pricina bătrăneţălor şau din nebăgarea în samă nu pui căzuta sălinţă spre folosul şi buna întocmire păstoriei, pentru care şi răposatul gheneral fert marşal cneaz Prozorovschii ţ-au fost adus aminte în public şi poate a fi şi scris unde să cuvine, şi lăngă aceasta cunoscând nesupunerea P. o. s. tale poruncilor ocărmiri, precum : ne trimiţând izvoadele pentru bisărici, mănăstiri şi toate cinurile bisăriceşti, pentru care de atăta ori ţă s'au fost scris din poronca prea sf. sinod. Şi nepuind în lucrare poronca pentru aşăzarea duhovniceştii consistorii şi altele s'au hotărăt şi înpărătească sa mărire au întărit, ca să te depărteze şi te-au depărtat de ocărmuirea Mitropoliei Valahiei, şi în locul Prea o sfinţiei tale după cel anume a înpărăteştii sale măriri ucaz s'au rănduit Prea o sfinţia sa mitropolitul Ignatie proin Artis, a căruia slujbă şi usărdie cătră Rossia înpărăteştii sale măriri îndestul sănt ştiute. Drept aceia scriu Prea o sf. tale, ca primind această predlojănie, să găteşt spre darea sămii toate socotolele, toate hrisoavile şi alte scrisori a Mitropolii Valahiei toate lucrurile şi odoarăle bisăriceşti, toată averea mişcătoare şi nemişcătoare ; cu un cuvănt zăcînd : tot ce este drept a scaunului, care toate le vom primi dela Prea o sf. ta cu izvod cei rănduiţi de cătră Cins. Divan cinovnici înpreună cu cei ce s'au rănduit din partea duhovnicească. Si după acelaşi izvod să vor încredinţa celui nou Mitropolit Ignatie. Iară pentru o ihna şi cheltuiala Prea o sf. tale să va rândui un cuvincios loc, şi leafă în Moldavia s'au în Rossia, care aşăzare pentru Prea o. sf. ta săntem îndatoraţi de către prea o sf. sinod să o facem noi, după cum vom găsă cu cale. Deci îndată ce vei da dela măna Prea o sf. tale Mitropolia şi toate ale Mitropoliei să te scoli şi sa mergi la locul cel ce să va rândui pentru odihna şi petrecerea Prea o sfinţiei tale. Ghenar 2, 1810 goda. No. 3.

IV.

Cu mila lui Dumnezeu al prea sfîntului îndreptătorului sinod și al aceluiași în Moldova, Valahia și Basarabia exarh și cavaler, către toți cei din tagma bisericească a cnejiei Valahiei arhipăstoreasca blagoslovenie.

Fiindcă preosfinției sa Kir Dositei și cavaler ce au fost până acum mitropolit Ungro-Vlahiei după ucazul prea sfăntului îndreptătoriolui sinod din anul trecut 1809 Noembrie 29 zile supt numărul 4419 este depărtat de ocărmuirea mitropoliei Valahiei, și în locul preosfinției sale este rînduit cu prea înaltă împărătească poruncă mitropolit Valahiei prea o sfinție sa proin Artis, Kir Ignatie care acum vine din Sanctpeterburg aicea la eparhie, precum să arată din ucazul ce ni s'au trimis dela prea sfăntul dregătoriol sinod a anului trecut 1809 Noembrie 29 zile supt no 4420 și care cu prea înaltă împărătească bună voință s'au dat. Drept acea veți avea toți de obște datorie a cunoaște pe prea o sfințitul Kir Ignatie de mitropolit Valahiei și a-i da toată cinstea și ascultarea.

Ghenarie 14 1810.

V.

Dela gheneralul de infanterie mai mare povățuitorio armiei în Moldova, Valahia, Basarabia și în dreapta parte apei Dunării și cavaler Kneaz Bagration.

Către blagorodnicul divan al cnejiei Valahiei.

După cea înalt întărită de Domnul Impărat hotărîre al prea sfăntului îndreptătoriolui sinod, mitropolitul Valahiei Dositei pentru nelucrarea și neîmplinirea poruncilor care s'au fost dat prea o sfinției sale dela cea mai de sus stăpînire, s'au depărtat dela ocărmuirna bisearicei Valahiei, și în locul său după cel anume a înpărăteștii sale măriri înalt ucaz, s'au rînduit mitropolitul Artis Ignatie ce au eșit din Țara grecească, care vine acum din Sanctpeterburg aicea ca să priimească prea înalt încredințat prea o sfinției sale eparhie.

Înștiințind pentru aceasta pe blagorodnicul și cinstitul divan al cnejiei Valahiei după aceasta înalt monarhicească a împărăteș-

sale rămiri voință poruncim: 1) ca să se facă poblicație în toată Valahiea, pentrucă de acum înainte după prea înalta porunca rănduitul mitropolit Ignatie să fie cunoscut și cinstit ca un pastoriu bisericii Valahiei. 2) să se dea de știre mitropolitului Dositei ca la darea mitropoliei și a toată averea scaunului să fie păzită toată cea de săvîrșit legiuită orănduială, și ca să fie depărtate toate înpiedicările spre a să săvîrși acest scopos. 3) după cearirea prea osfinției sale Gavriil Mitropolit al prea sfăntului sinod în Moldovlahia exarh, să se dea preaosfinției sale tot ajutoriul, care va cunoaște a fi trebuincios spre înplinirea aceștii prea înalte a înpărăteștii sale măriri voințe.

Dat în București Ianuarie 14. Cea adevărată este iscălită așa Gheneral de infanterie, Kneaz Bagration.

VI[1].

Prea Sfințte Episcope al Buzăului Kir

Fiindcă prea o sfinția sa mitropolitul și cavaleriol Kir Dositei după ucazul prea sfăntului îndreptătoriolui sinod din anul trecut 1809 Noembrie 29 zile supt numărul 4419 este depărtat de ocărmuirea mitropoliei Valahiei pentru neînplinirea a unor orânduele ce s'au fost poroncit de prea sf. îndre. sinod. este rănduit cu prea înaltă împărătească poruncă mitropolit Valahiei pre o sfințiia sa proin Artis, Kir Ignatie, precum să arată din ucazul ce ni s'au trimis de la prea sfîntul îndreptătoriol sinod a anului trecut 1809 Noembrie 29 zile supt numărul 4420 și acum vine din Sanctpeterburg aicea la eparhia care c'o prea înaltă înpărătească bună voință i s'au dat. Drept acea prea o sfinția ta luînd aceasta înștiințare vei avea datorie a cunoaște de mitropolit Valahiei pe prea o sfinția sa Kir Ignatie proin Artis, și după obiceaio a-l pomeni la arhierețile slujbe după numele prea sfăntului sinod și al nostru, și a-i da prea o sfinții sale căzuta cinste și ascultare ca unui mitropolit al Valahiei. Lăngă aceasta, după porunca ce am mai primit acum a trieaoară dela preasfăntul sinod, sîntem îndatoriți ca fără zăbavă să trimitem catastih de toate mănăstirile și schiturile și care

1. Este circulara către toți episcopii Valahiei.

anume unde sînt închinate şi ce hram au, cum şi bisăricile de mir ce să află în prinţipatul Valahiei cum şi de toată tagma bisericească adecă arhimandriţi, ieromonahi, ierodiaconi şi monaşi să află la festecare mănăstire şi schit şi cu ce nume sănt numiţi, cum şi de căţi preoţi şi diaconi, dascăli şi ţercovnici, adecă paraclisiersi să află la feştecare bisărică anume. Pentru care scriem prea o sfinţii tale, ca îndată după priimirea aceştii scrisori a noastre, făr de nici o zăbavă să poroncesti în toate protopopiile eparhiei prea o sfinţii tale ca să facă curate catastihuri de toate precum mai sus s'au arătat şi fără tărziere cu raport să le trimiţă cătră noi. Şi pentru primirea aceştii scrisori a noastră sa avem dela prea o sfinţie ta înştiinţăre.

1810 Ghenarie 14.

VII.

Prea cuvioşiile voastre Arhimandriţi Visarione al mănăstirii Cotruceni şi Gavrile al mănăstirii sfăntului Gheorghie..

Fiindcă preaosfinţia sa Kir Dostei şi Cavaler ce au fost până acum mitropolit Ungro-vlahiei, după ucazul prea sfăntului îndreptătoriului sinod din anul trecut 1809 Noembrie 29 zile supt numărul 4419 este lăsat de ocărmuirea mitropoliei Valahiei, şi în locul prea o sfinţiei sale s'au rînduit cu prea înaltă înpărătească porunca, mitropolit Valahiei preaosfinţie sa proin Artis Kir Ignatie. Pentru acea dară, prea o sfinţia sa proin mitropolit Kir Dositei după predlojeniea ce au priimit dela noi, este datorio să gatească spre darea sămii toate socotealile, toate hrisoavele şi alte scrisori a mitropoliei Valahiei, toate lucrurile şi odoarăle bisericeşti toată aveare mişcătoare şi nemişcătoare; cu un cuvînt zicînd: tot ce este drept a scaunului. Drept acea, după hotărîrea ce s'au făcut şi de cătră ocărmuirea pămîntului spre luarea sămii mitropolii după cearirea trebuinţii s'au rînduit sameş, din partea divanului doi cinovnici boeri, iară din partea duhovnicească rînduim sameş prea cuvioşiile voastre arhimandriţi Visarione Cotruceani şi Gavriil al mănăstirii sfăntului Gheorghie. Ca îndată ce veţi priimi porunca noastră aceasta, făr de nici o zăbavă să aveţi a

merge la mitropolie înpreună cu cinovnicii rînduiți dela divan, și să faceți catagrafie de toată averea mitropoliei stătătoare și mișcătoare cu bună rînduiala, cercetînd întîio izvodul ce au priimit prea o sfinția sa Kir Dositei de averea mitropolii dela răposatul mitropolit Filaret. Al doilea catagrafie să faceți de lucruri sau acareturi ce s'au sporit de prea o sfintia sa în vremea cît au fost ocărmuitorio mitropoliei. Al treilea de va eși mitropolia datoare atunci să faceți samă și de toate veniturile și cheltuelile mitropoliei de cînd au întrat pr. o. sf. sa mitropolit. Și făcîndu-să catagrafie de toate după cum mai sus s'au arătat, să se iscălească atît de prea o sfinția sa Kir Dositei, cum că au dat toate pe seama, cît și de cinovnicii rînduiți de divan și de prea cuviosiile voastre, că s'au cercetat și s'au priimit, de care cătastihuri făcîndu-să cîte două, înpreună cu raport să înștințați pe cinstitul Divan a cnejii Valahiei și pe noi. La 1810 Ghenar 17 zile No. 14.

VIII.

Prea o Sfințite Stăpâne,

Cu smerenie am primit prea cinstită scrisoare P. S. tale dela 15 zile ale aceștii luni supt numărul 5 cuprinzătoare că P. o. Sf. mitropolit și Kir Dositei după ucazul prea sfăntului îndreptătoriului sinod din anul trecut 1809 Noem. 29 zile, supt numărul 4419 iaste depărtat de ocărmuirea mitropoliei Valahiei pentru neînplininirea a unora orăndueale ce s'au poruncit de p. s. îndreptatoriol sinod și cum că în locul P. S. sale iaste orănduit cu prea înaltă îparatească poruncă mitropolit Valahiei P. o. S. proin Artis Kir Ignatie și mi să porunceșteca să am datorie a cunoaștepe P. o. S. sa de mitropolit Valahiei, și după obiceio a-l pomeni la arhierești le slujbe după numele prea sf. Sinod și al P. S. tale, și a da P. S. sale căzută cinste și ascultare ca unui mitropolit al Valahiei. La care nu lipsesc spre răspuns că întocma după prea cinstita stăpănească poruncă P. S. tale voi fi următorio. Iară pentru catastihul de mănăstiri i bisearici i preoți din eparhia mea, fiindcă cel ce iaste gata, s'au fost făcut din anul trecut, voio face cercetare de preoți i diaconi ce vor fi răposat de atuncea, ca să să vază de să înplinește numărul cu căți

s'au hirotonit de atuncea până acum, sau lipseaşte. Şi fără zăbavă îl voio trimită. Cu adâncă smerenie rămăind al P. S. tale în Hs. prea plecată slugă. Ghenar 16

Iosif episcop Argeş

IX.

Prea Sfinţite Stăpâne

Cu smerenie am primit prea cinst. scrisoarea P. S. tale de la 16 ale aceştii luni supt nr. 6 cu prinzătoare că P. S. mitropolit şi cavaler Kir Dositei după ucazul P. S. îndreptătorului sinod din anul trecut 1809 Noem. 29 zile supt nr. 4419 iaste dăpărtat de ocărmuirea mitropolii Valahiei pentru neînplinirea a unor orăndueli se s'au poruncit de Prea sfăntul îndreptătoriol sinod, şi cum că în locul P. S. sale, iaste orănduit cu prea înaltă înpărătească poruncă mitropolit Valahiei P. S. proin Artis Kir Ignatie, şi mi să porunceşte ca să am datorie a cunoaşte pă P. S. sa de mitropolit Valahiei şi după obiceio a-l pomeni la arhiereştile slujbe, după numele prea sfăntului sinod şi al P. S. tale şi a-i da. P S. sale căzuta cinste şi ascultare ca unul mitropolit al Valahiei. La care nu lipsesc spre răspuns că întocmai după prea cinstita stăpînească poruncă P. S. tale voi fi următor. Iar pentru catastihul de mănăstiri i biserici i preoţi din eparhia mea fiindcă cel ce este gata s'au făcut din anul trecut, voi face cercetare de preoţi, i diaconi ce vor fi răposat de atunci ca şă-s vază dă să înplineşte numărul cu cîţi s'au hirotonisit de atunci şi până acum, s'au lipseşte. Şi fără zăbava îl voi trimite. Iar eu sănt cu toată plecăciune al P. S. tale în Hs. smerită slugă.

1810 Ghen. 20 Buc. Constandie episcop Buzău.

X.

Cu evlavie sărut dreapta prea o sfântă, preaosfinţite Stăpâne.

Cu smerenie am primit prea cinstită scrisoarea P. S. T. scrisă dela 14 ale acestei curgătoare luni, şi văzând cele vestitoare, că după hotărîrea prea osfinţitului sinod şi din prea puternică împărătească şi strălucită poruncă împărătească s'au orănduit la scau-

nul sfintei mitropolii Ungrovlahiei mitropolit proin Artis Kir Ignatie, în locul P. O. S. părintelui mitropolitu şi cavaler Kir Dositei. Şi mi să porunceşte de cătră P. O. S. ca să am datorii al cunoaşte mitropolit Valahiei şi a-l pomeni la arhiereştile şi bisericeştile slujbe, şi a-i da toată căzuta cinste şi ascultare. Asemenea mi să porunceşte ca să fac catagrafie de toată tacma preoţească cum şi de sfintele mănăstiri, ce să află în smerita mea eparhie. La care nu lipsim spre răspuns, că întocmmai după prea cinstită şi stăpănească poruncă P. O. S. voi fi următori şi cu totul supus ascultării, ramăind al P. S. smerit şi plecat şi gata slugă.

Nectarie

1810 Ghenare 26

XI.

Către cinstit blagorodnicul divan a cneziei Valahiei.

D-lor boerii cinovnicl ce sănt rînduiţi din partea divanulu npreună cu cele duhovni ceşti ipochimene ce sănt rănduite de noi spre luarea sămii averilor mitropoliei Valahiei atît celor mişcătoare cît şi celor stătătoare, ne-au arătat că întrînd în cercetarea lucrurilor, sânt lipsite de aicea ceale mai multe din lucruri precum odoarele cele mai scumpe ale bisearicii, hrisoavele şi scrisorile moşiilor mitropoliei, care sînt dusă pentru frica la Braşov de prea o sfinţia sa proin mitr- Kir Dositei. Nefiind de faţă acele lucruri nu să poate da sfărşit trebuinţii acesteia. Drept acea poftim pe cinstitul Divan ca să poruncească cui să cuvine ca să meargă la Braşov înpreună cu o persoană din cele duhovniceşti, ce să va rîndui de noi, ca să se aducă toate lucrurile de acolo iarăşi aicea în urma lor 1810 Ghenar 20, nr. 38.

XII.

Prea sfinţite Mitropolite proin Valahiei Kir Dositei.

Spre împlinirea ucazului ce ni s'au trimis dela prea sfăntul îndreptătoriul sinod din anul trecut 1809 Noembrie 29 zile supt numărul 4419, ca după socoteala noastră să rănduim loc de petrecere P. S. tale în Rosia, sau la Moldova, şi măcar că cearire

P. S. tale este a rămănea acia în Valahia, pentru care i-am făcut arătare la locul cuviincios.

Dar fiindcă pănă acum încă n'am primit răspunsul și după poruncă trebue să facem și împlinire. Noi am socotit ca așăzarea P. S. tale să fie în Moldova la mănăstirea Dobrovățului unde să poate a avea P. S. ta toată odihna cu mulțumire, dăndu-să de la noi poruncă proestosului numitei mănăstiri ca să-ți dea odăi cuviincioase și un om de slujbă și lemne trebuincioase pentru foc. Pentru cele trebuincioasă ale mesii, a îmbrăcămintei P. S. tale și a casnicelor fiind orașul Iașului cu apropiere de m-rea Dobrăvățul vei cheltui P. o S. ta din leafa ce ți s'au rănduit dela mitropolia Valahiei căte cinci sute lei pe lună adecă șasă mii lei pe an. Drept acea scriem P. o S. tale ca după primirea acestii scrisori a noastre, pănă în Joe viitoare să te gătești cu toate cele trebuincioasă pentru drum, pentru care trimitem pe acest om la P. S. ta ca să ei știință de câte cară cu cai vor fi îndestul spre rădicarea celor trebuincioasă și pentru chirie carălor să vor da bani din mitropolia Valahiei. Și așa mergănd P. o Sf. ta la Moldova în numita mănăstire te vei așăza cu toată odihna. Și de ne va veni răspuns ca să fii primit a rămîne în Valahia, noi făr de nici o întărziere te vom înștiința de aceasta, rănduind și loc cuviincios.

Rămînem Al P. o. S. tale

Febr. 26, 1810 an. nr. 138.

XIII.

Prea sfințite Episcope al Romanului Kir Gherasim.

Spre înplinirea ucazului ce ni s'au trimis noaă de prea sfăntul îndreptătoriol sinod din anul trecut 1809 Noemvrie 29 supt numărul 4419 ca după socoteala noastră să rănduim loc de petrecere în Moldova, sau la Chiev P. o. S. sale proin Valahias Kir Dositei, noi am socotit a-l așăza în Moldova la mănăstirea Dobrăvățului. Pentru care înștiințăm pe P. S. ta fiind mai alesu că această mănăstire Dobrovățului să afla în eparhia P. S, tale cu ruga aceasta și (?) poruncim proestosului numitei mănăstiri arhimandritului Agapie, casă gătească în mănăstire odăi cuviin-

cioase pentru petrecerea P. S. sale proin mitr, Kir Dositei, şi să-i rănduiască pentru slujbă un poslușnic dăndu-i şi lemne. Iară pentru celelalte trebuincioase lucruri, precum pentru masă şi îmbrăcămintea sa şi a casnicilor săi va cheltui P. o. S. sa din leafa ce i s'au rănduit dela mitropolia Valahiei a i să da, fără a supăra pe mănăstirea Dobrovățul întru nimic la altele. De care înştiinţăm pe P. o. S. ta rămînănd al P. S. tale în Hs. frate.

Februare 27, 1810 No. 140

Se scriea în aceaşi zi şi Arhimandritului Agapiei dela Dobrovăţ în acelaş sens „să gătească în mănăstire trei odăi cuviincioasă".

XIV.

Către iconomia Mitropoliei Valahiei.

In puterea ucazului prea sfăntului îndreptătoriolui sinod ce ni s'au trimis nouă din anul 1809 Noemb. 29 zile supt numărul 4419 am hotărît ca P. S. sa proin Valahias Kir Dositei să petreacă în Moldova la mănăstirea Dobrovăţului şi spre întămpinarea cheltuelelor trebuincioase pentru casă, a îmbrăcămintei P. o. Sf. sale şi alte trebuinţă am rănduit a i să da leafa din veniturile mitropoliei Valahiei căte cinci sute lei pe lună, adecă şasă mii lei pe an, începăndu-să dela zi întăio a viitoarei luni Martie 1810. pentru care am făcut raport şi către prea sfăntul îndreptătoriol sinod. Drept aceia să porunceşte iconomiei mitropoliei Valahiei ca să aibă purtare de grijă tot deauna în cătă vreme va fi în viaţă P. S. sa a da această leafă în două rănduri pe an, adecă la zi întăio Martie la începerea anului trei mii lei, şi la jumătatea de an Sept. întâe zi iarăşi trei mii lei, pentru cari bani iconomia va lua sinet dela P. o. S. sa că i-au dat în fieştecare rănd, cu care să va scădea la încheierea samii mitropoliei. Asijderea va mai da iconomia mitropoliei Valahiei banii chirii carălor trebuincioasă ce vor duce calabalâcul P. S. sale în Moldova la numită mănăstirea Dobrovăţului, pentru care bani luănd iarăş sinet dela P. S. să va scădea la darea sămii.

Februarie 28 zile 1810 an

în Bucureşti Nr. 143

XV.

Prea sfințite Mitropolite proin Ungrovlahias Kir Dositei.

Eri la 16 ale aceștii luni Martie am avut cinstea a priimi dela măria sa sfetnicul de taină și al prea sf. îndreptătoriolui sinod ober procoror Alexandru Necolaevici cneaz Golițîn o milostivă scrisoare din 22 zile a lunii trecute Februarie a anului acestuea supt numărul 153, cum că după rugăciunea P. o. S. tale și înștiințarea mea ca să rămîi cu traiol în Valahia, măria sa au avut norocire a face cunoscută rugăciunea P. o. S. tale prea milostivului Inpărat. Și înpărătesca sa mărire cu prea înaltă milostivire au schinatenefsit atât pentru leafa de șasă mii lei a să da din mitropolia Valahiei pe tot anul pentru hrana P. o. S. tale cît și pentru lăcuința P. o. S. tale a fi în Valahia întru o mănăstire depărtată de București. Insă cu acest așezământ a: ca P. o. S. ta să viețuești întru acea mănăstire cu liniște. b: să nu te amesteci nici la la un fel de amestecări politicești și intriguri, după făgăduința care P. o. S. ta ai dat-o.

Pentru care lucru poruncește și mie a-m lua măsurile și a privighea pentru aceasta, și a arăta P. o. S. tale, că la cea întăia întâmplare când P. o. S. ta nu vei păzi hotarăle supunerii și vei călca făgăduința, negreșit vei fi trimis din Valahia la acel loc care din prea înaltă porunca ți să va orândui. Eu având norocire a arăta P. o. S. tale această prea înaltă înpărătească milă ca să rămîi în Valahia și să primești și numită leafă... Cât pentru liniștirea care ți să poruncește a păzi, gândesc că P. S. ta vei păzi porunca și te vei sili a depărta tot feliol de prepusuri. Iară pentru viețuirea P. o. S. tale după puterea poruncii ce mi s'au dat îți orânduim la județul Muscel, mănăstirea Aninoasa, unde să prăznuește hramul sf. ierarh Nicolae, în care vei avea chiliele pentru odihna P. o S. tale și a oamenelor P. o. S. tale cum și lemnile trebuincioase de foc Iară la ocărmuirea mănăstirii nu te vei amesteca, rămîind acestea asupra igumenului acei mănăstiri. Drept acea P. o. S. ta primind această a noastră scrisoare, numai decât făr de zăbavă te vei duce drept la mănăstire Aninoasa, ne mai zăbovindu-te prinr'alte orașe

și sate, dinpreună cu oamenii ce ți s'au orânduit de noi. Și te vei odihni P. o. S. ta într'acea mănăstire ne mai supărându-ne cu alte cereri de schimbare, care oameni ai noștri avându-și însărcinarea trebilor lor, nu pot să aștepte pe drumuri zabovindu-să. Ei au poruncă să te ducă pe P. o. S. ta în numita mănăstire. Rugându-ți P. o. S. tale dela milostivul D-zeu întregimea sănătății și liniștită petrecere, rămâi.

Al Prea sfinției tale în Hs. frate și osîrdnic către D-zeu rugătorio

Martie 17 zile 1810 an București.

București

Se comunică în aceași zi aceasta decizie arhimandtitului Dositei, igumenul mănăstirei Aninoasa, cât și Divanului.

XVI.

Astăzi Duminico la 20 de zile ale următoarii luni am priimit scrisoarea dela P. o S. Mitropolit și Exarh Gavriil cu Ioan omul sf. Mitropolii, prin care ni se scrie ca intorcându-ne să mergem la mănăstirea Aninoasa din sud Muscel. Pentru care vom fi următori, plecând mâine Luni spre locul orânduit. Și ca să fie știut că ne au adus acea scrisoare numitu Ioan i s'au dat aceasta adeverință.

Dositeos 1810, Mart 20.

XVII

Prea sfințite Episcope al Romanului Kir Gherasime.

Măcar că mai în trecutele zile am fost înștiințat pe P. o S. ta cum că după ucazul ce am priimit dela prea sfântul îndreptătorul sinod, am fost rânduit a fi petrecirea vieții Prea sfințitului mitropolit proin Ungro-vlahias Kir Dositei, în Moldova, la mănăstirea Dobrovățului ce să afla în eparhia P. S. tale. Dar acum priimind înștiințare dela măria sa Kneazul Alexandru Necolaevici Galițin ober procuror, cum că dupa arătarea ce am făcut noi și după cerirea P. o S. Sale Kir Dositei pentru a rămînea în Valahia cu petrecerea, au bine voit împărătească sa mărire pre mi-

lostivul nostru Impărat cu prea înaltă milostivire a-l lăsa, ca să petreacă aceia în Valahia, intru o mănăstire depărtată de București care și rănduindu-i-să, înștiințăm pe Prea o Sfinția ta cum că au rămas mănăstirea Dobrovațului în pace. Rămînem.

Martie 23 1810. No. 189.

Se comunică acelaș lucru și stareției Mănăstirei Dobrovăț.

XVIII.

Prea Sfințite Mitropolite proin Valahias Kir Dositie.

Doi doftori a politiei din București au făcut arătare cum că aerul la mănăstirea Aninoasa unde te afli P. S. ta cu locuința, este cu totul stricătorio sănătății P. o S. tale. Incă și casăle fiind cu bolte au multă umezală din care s'ar fi pricinuind P. o. S. tale și boală. Deci fiindcă P. o S. ta ai cerut a te muta la mănăstirea dela Tărgșor din sud Prahova, am priimit și noi cearirea P. o S. tale pentru pricina bolnăviciosului aer, a face schimbare locului orânduit după arătarea doftorilor, că aerul dela Tărgșor este sănătos. Și am rânduit acea mănăstire pentru traiul P. o S. tale. Și iată că s'au poruncit de noi arhimandritului Cleomen proestosul numitei mănăstiri ca cele mai bune case să le dea pentru sălășluirea P. o S. tale. Deci după priimirea aceștii scrisori a noastre, vei trece P. o S. ta la numita mănăstire unde te-ai cerut. Și te vei așăza acolo fără a umbla la alte locuri sau orașe. Iară ocârmuirea mănăstirii va rămînea deplin la numitul arhimandrit Cleomen. Această și rămînem al P. o S. tale în Hs. frate.

Mai 9 zile, 1810 an. In București, No. 296.

In aceiași zi se scrie și proestosului mănăstirei Târgșor în acelaș sens. Se cerea pentru Mitropolit „casele cele mai bune, un rândaș de poslușanie și lemne de foc". Se mai insarcina duhovnicul Mihai al Mitropoliei Valahie, ca să ducă cartea de învoire și să-l însoțească dela Aninoasa la Târgșor. „Și după această pentru toate ce să vor urma să avem dela Cucernicia ta prin raport înștiințare".

XIX

Orânduiala după care să va urma la venirea P. S. sale Mitropolitului Valahiei Kir Ignatie.

1) După ce va veni veste cum că P. o S. sa au sosit la mănăstirea Mărcuța unde va lua odihnă până să vă înștiința P. S. sa Mitropolitul al prea sfântului îndreptătorului sinod celen, și al aceluiași în Moldavia, Valahia și Basarabia exarh și cavaler Gavril să vă da știre politicești ocârmuiri de aicea din orașul București, și tuturor proestoșilor mănăstirilor și a bisericilor.

2) Priimind aceasta înștiințare cinstita politiciasca ocârmuire va pune la cale spre a să face căzuta priimire despre parte politicească.

3) Despre partea bisericească Episcopii și proestoșii mănăstirilor, arhimandriți și igumeni vor merge la Mărcuța spre a face heretisire și vor veni după P. o S. sa. Iară protopopii și preoții de mir să vor aduna la mitropolie, dar iconomul și eclisirarhul mitropoliei vor aștepta venirea P. o S. sale la capul podului Mogosoaei cu câțva preoți și diaconi și cu mantie și cu cârja, unde ajungând P. S. să va îmbrăca cu mantie și va ședea împreună cu amandoi logofeții cei mari în careată după obiceaio. Și va purcede spre Mitropolie blagoslovind norodul dea dreapta și de a stânga mergând un diacon înainte călare cu cârja și îndată vor începe a trage clopotile pela toate bisericile prelungind până ce va ajunge la Mitropolie. La poarta Mitropoliei din afară vor sta toți preoții de o parte și de altă rânduri și trecând P. o S. sa să vă vor închina și vor merge toți în biserică. Iară ajungând P. o S. sa la ușa bisericii va eși protopopul scaunului și cu preoții Mitropoliei și a soborului cu diaconii îmbrăcați, protopopul și preoții cu epetrahile și feloane, și diaconii cu stihare, și doi diaconi cu cădelnițele; și stând protopopul cu Evanghelia și preoții lângă dânsul în pridvor, după ce să va pogorî P. o S. sa din careată și-și vor pune și doi Arhierei mantiile va începe protopopul a zice cuvânt, care sfârșindu-să P. S. sa va săruta Evanghelia și diaconii îl vor cădi. Și va merge drept în oltario și inchinându-să la sfântul prestol, apoi va eși și să va inchina la icoane și la sfintele moaște, apoi va sta în mijlocul bisericii și îndată va în-

cepe diaconul ectenia. Şi zicând protopopul vozglasul şi opusul, Episcopii cei imbrăcaţi cu mantiea îl vor lua pe supt sioară şi l vor aşăza în scaun. Apoi protopopul scaunului exarhicesc va ceti ucazul prea sfântului indreptătoriului sinod pentru rânduirea P. o Sale Kir Ignatie mitropolit Ţării Rumâneşti. Şi sfărşindu-să ucazul, P. o S. sa va face cuvântul către păstoria sa, dacă va socoti. Şi pogorându-să iarăş în mijlocul bisericii psalţii vor cânta ton despotin, şi blagoslovind norodul va ieşi din biserică şi va merge tot cu mantia, blagoslovind norodul de amândouă părţile la casăle Mitropoliei mergând înainte Arhimandriţii şi igumenii pe de amândouo părţile după obiceaio. Şi iarăşi vor începe clopotile, şi ajungând în cerdac îl va întâmpina înalt P. o S. sa mitropolitul Exarh şi cavaler Gavriil după obiceaio, şi întrând in casa va dezbrăca mantiea şi să vor începe heretisirile după obiceaio.

XX.

Prea o sfinte Episcope al Argeşului şi coadiutor Mitr. Valahiei Kir Iosif.

Fiindcă P. o s. sa Mitropolitul Valahiei Kir Ignatie căruia i s'au încredinţat aceasta păstorie, de către prea milostivul şi prea blagocestivul Inpărat Alexandru Pavlovici a toată Rosiei, după neştiinţa limbii şi a obiceaiorilor pământului acestuia, are trebuinţi de un cinstit şi credincios ajutătorio care să aibă deplină ştiinţa de toate cele ce atârnă la ocârmuirea unui mitropolit a Valahiei. Drept acea P. o S. ta ca unul ce eşti coadiotor Mitr. Valahiei pentru care este înştănţat prea sfântului indreptatoriolui sinod şi însuş inpărătească sa mărire, după arătarea noastră, cum că neînlesnirile cele ce să vor întâmpla P. o S. sale Kir Ignatie la ocărmuirea eparhiei după neştiinţa limbii şi a obiceaiorilor, să vor înlesni cu ajutoriol P. S. tale. Vei avea dar ca o datorie a adaoge osteneala pentru folosul patriei şi a sfintei bisearici fiind pururea ajutorio P. o S. sale la toate cele trebuincioase cu cuvântul şi cu fapta şi cu arătările cele de folos arătând userdie şi păzind datoria dragostii, pentru care sântem deplin încredinţaţi ca să va urma despre partea P. o S. tale. Rămânem al P. S. tale.

No. 309. Mai 12, 1810. Bucureşti.

XXI.

Prea o sfinţite Episcope al Argeşului Kir Iosif.

De vreme ca din milostivirea prea blagocestivului nostru împărat Alexandru Pavlovici a toată Rossiea prin prea sfântul îndreptătoriol sinod, s'au încredinţat păstoria bisericii Valahiei Prea o sfinţi sale Mitropolit Kir Ignatie, şi după vechiol obiceai ce s'au păzit de a pururea la această ţară la suirea unui Arhipăstor în scaunul mitropolitan a ţării da toţi preoţii şi diaconii de mir ajutorio noului mitropolit banii ce să numesc ai patireţii.

Drept acea noi cu dreptul am socotit a să face acest ajutoriu şi Prea o sf. sale Mitropolit Kir Ignatie la care şi slăvitul Divan găseşte cu cale. Pentru care scriem Prea o sf. tale cu chipul ce vei socoti să proftulești acest ajutor Prea o sf. sale mitropolitului Ign., dând porunci tuturor protopopilor eparhiei Prea o sf. tale ca să adune dela fieştecare nume de preot şi diacon câte cinci lei două zăci parale. Şi făcându-să împlinirea banilor dela fieştecare nume, să se trimată la duhovniceasca Consistorie a Mitropoliei Valahiei. Şi Consistoria îi va da la Prea o sf. sa Kir Ignatie. Această şi rămânem al Prea o sf.

No. 332. Mai 14, 1810, Bucureşti.

Exarhul Gavriil şi mitropolitul Ignatie al Ungrovlahiei.

Dosarul nr. 18 din 1810 al Consiliului eparhial Chişinău, tratează în l. rusă şi l. greacă, pe 24 file, despre oprirea la Iaşi a lui Ignatie, mitropolitul titular al Ungrovlahiei, în locul său urmînd a cîrmui mai departe Biserica Valahiei tot exarhul Gavriil.

Exarhul luase mai de aproape în miinile sale îndrumarea vieţii bisericeşti din Valahia încă din toamna 1808, şi între altele numise pe Iosif de Argeş ca ajutor al mitropolitului Dositei din Bucureşti, instituise o comisiune de trei „pentru o bună purtare a lucrărilor mănăstirilor închinate din Valahia, alcătuise o instrucţie pentru funcţionarea Consiliului [1].

Bătrînul Dositei n'a rămas însă pe scaunul mitropolitan decît

1. „*Arhivele Basarabiei*“ p. 52—67, a. c., şi în legătură cu actele de mai sus.

pînă la Ianuarie 1810[1]. In loc, țarul numi pe vlădica Ignatie, fost de Arta Dar el, din motive deosebite, plecînd din Sanct Peterburg n'a putut ajunge deadreptul la scaunul său din București, ci a fost oprit la Iași.

Dosarul amintit cuprinde altele originale despre acest caz.

Dăm loc primei *adrese a grafului Nicolae Camenți chi*, către mitropolitul și exarh Gavriil, sub nr. 26, București, 21 Martie 1810:

„Innalt preasfințite stăpîne
milostive domn și arhipăstor!

In fața unor împrejurări ce cunosc, găsesc ca foarte necesară prezența î. p. s. voastre în București. Și cum vă aflați deja aici și vă ocupați cu aducerea în ordine a relei stări din eparhia Valahiei, plecat vă rog, milostive domn, să continuați a rămîne aci, pînă cînd va veni înnalta permisiune a domnului Impărat spre a-i prezenta pricina respectivă, hotărîtă de predecesorul meu.

Intre timp, ca în lipsa voastră să nu rămîie eparhia Moldovei fără conducător, deși eu n'am un ordin special, am comunicat acum preasfințitului Ignatie, mitropolitul Valahiei, care chiar se află în Iași, să rămîie pe loc, pentru a conduce eparhia Moldovei, pînă ce împrejurările vă vor îngădui să să vă înapoiați acolo. Despre aceasta, înnalt prea sfinția voastră veți binevoi a da cuvenitele dispoziții.

Cu sentimente de aleasă considerație și desăvîrșit devotament, am cinstea a fi al î. p. s. voastre, milostive domn și arhipăstor supusă slugă"

Conte Nicolae Camenți chi.

Alăturat la aceasta s'a pus următoarea copie depe adresa generalului de infanterie *contele Bagration* către mitropolitul Ignatie al Valahiei, nr. 195 din 2 Martie:

„Eu am fost informat că î. p. s. voastră, în urma hotărîrii înnaltului monarh, majestatea sa împărătească, sunteți numit la conducerea eparhiei Valahiei și că deja vă aflați în drum și în scurtă vreme veți sosi în aceste părți.

Dar din pricina unor împrejurări și a dezordinei în care e Valahia astăzi, atît din punct de vedere civil cît și al conducerii

1. N. Iorga, *Istoria Bis. Romîne*, II, p. 226.

duhovnicești, p. s. mitropolit și exarh al sf. Sinod Gavriil neapărat trebuie să-ș mai prelungiască cîtva timp șederea sa aici, dar tot odată eparhia Moldovei rămîne fără păstor; și îndemnat de asemenea motive eu plecat vă rog, milostive al meu domn, ca pînă cînd se vor schimba împrejurările și p. s. exarh Gavriil se va putea reîntoarce la reședința sa dinnainte, să vă opriți în Iași mai mult timp; îndrumările cuvenite veți binevoi a le primi dela î. p. s. sa.

Imi rezerv nădejdea, că timpul îmi va da prilej să am plăcerea de a vă face cunoștința personală. Dorința aceasta a mea rezultă din informațiile ce am primit despre deosebitele voastre calități și de osîrdia nemărginită, pe care totdeauna ați pus-o în folosul slujirii și a intereselor măriei sale împărătești.

Intre acestea, încredințîndu-mă luminatelor voastre rugăciuni, cu adevărate omagii" ș. c. l.

La 22 Martie dicasteria exarhicească ia cunoștință de adresa contelui Camențchi, al cărei cuprins îl trece în întregime în jurnalul său și pe temeiul ordinului mitropolitului Gavriil urmează a se alcătui comunicările cuvenite către: a) mitrop. Ignatie, b) episcopii Gherasim al Romanului și Meletie al Hușului, c) asesorul exarhicești dicasterii protoiereu Petre Cunițchi, d) locțiitorul mitropoiei de Iași arhimandritul Chiril și e) către asesorul consistorului duhovnicesc din Iași arhimandritul Chiril.

Cu nr. 180 din 22 Martie mitropolitul Gavriil astfel se adresează *către mitropolitul Ignatie* în l. greacă:

Comunicarea exarhului Gavriil *către mitropolitul Ignatie*, scrisă grecește în București la 1810, Martie 22: [1]

Prea sfințite al Ungrovlahiei, chir Ignatie,
sărutăm frățește pe prea sfinția voastră,

Felurite împrejurări ale vremii și ordinul scris al prea cinstitului înnalt comandant al armatelor neînvinse imperiale, contele Nicolae Mihailovici Caminschi, ne obligă să rămînem aici in Valahia. Pentru aceasta, împlinirea afacerilor bisericești ale eparhiei Moldovei și Basarabiei, după sfatul escelenței sale înnaltului comandant pomenit, suntem datori să îndemnăm pe p. s. v. ca să stăruiți a împlini toate afacerile bisericești păstorește, cu ajutorul judecății bisericești, privit rînduelii puse de noi, între altele slujind și bine-

1. După traducerea prot. C. Moraitachis.

cuvîntînd arhierește p. s. v. această turmă cuvîntătoare. Iar pentru întreținerea și traiul p. s. v., veți avea dela mitropolia Moldovei cheltuelile necesare pe cît se poate fără neajunsuri, folosindu-vă de veniturile ei. Și iubitorii de Dumnezeu episcopi vor arăta cuvenita evlavie p. s. v. și cinstea și ascultarea, după regula bisericească și politică. În acest scop, am scris atît către luminatul divan al Moldovei cît și către iubitorii de Dumnezeu episcopi eparhioți și către judecata bisericească.

Numele vlădicesc al p. s. v. trebuie pronunțat acolo după sf. Sinod și după numele meu, ca și în Valahia, în toate slujbele bisericești.

În afacerile eparhiei am așezat acolo, potrivit ordinului sf. Sinod, judecata bisericească cu numele de Consistoriu, care va fi sub ascultarea p. s. v. pentru ajutorarea voastră.

În iconomia mitropoliei, în administrarea iconomiciască cel dintăi este p. c. arhimandrit chiril al Cetățuiei, al doilea iconomul mitropoliei și al treilea logofătul acesteia, cari și ei vor fi sub ascultarea p. s. v.

În împlinirea afacerilor mănăstirilor închinate, care se află în diferite locuri, și care se socotește drept stavropighii, deoarece ni-a venit cuvenitul ordin al înnaltei voințe și porunca sf. Sinod, ca să avem o deosebită dicasterie a eparhiei mitropoliei, cu oamenii necesari, găsim de cuviință, să primiți p. s. v. a fi epitropul nostru în această privință, spre a împlini și a hotărî p. s. v. ceeace e necesar, pentru dreapta administrare și îngrijirea mănăstirilor cu ajutorul biroului de judecată amintit, comunicîndu-ne și nouă ceeace vor cere împrejurările.

Afară de acestea, socotim necesar ca p. s. v. să luați parte în adunarea divanului, nu numai potrivit cu obiceiul locului, ci mai ales pentru binele turmei și pentru apărarea dreptăților bisericești. In acest scop am scris și către luminatul prezident Serghie Serghievici Cușnicov.

Acestea deocamdată.

Milostivul Dumnezeu să întăriască pe p. s. v. pentru a duce la bun sfîrșit administrarea, cu mîngîiere pentru folosul bisericii.

Eu însedințîndu-mă dragostei frățești și binecuvîntărilor arhierești ale p. s. v., cu cuvenita plecăciune rămîn al p. s. v. plecat în Hristos slugă și frate.

In aceeaș zi, tot din București mitropolitul Gavriil se adresează cu nr. 181 în l. romînă către *„Cinstit blagorodnic divan al cnejiei Moldovei“*.

„Fiindcă atît măriea sa cneazul Petru Ivanovici Bagration, ce au fost mai înainte aici glavno comandir, prin cuvînt, cît și măriea sa graful Nicolae Mihailovici Camențchii, carele acum au venit aicea povățuitoriu oștilor, ne-au făcut în scris arătare cum că, pentru oareșcare stări împrejur și deosebite întîmplări, cere trebuința ca să rămînem noi aicea la București pe cîtăva vreme, și cum că este cu cale ca în locul nostru la Moldora, pe cîtă vreme vom zăbovi aicea, să fie ocîrmuitoriu preaosfinției sa mitropolitul Ungrovlahiei chir Ignatie, atît la ale consistoriei cu eparhia mitropoliei cît și la ocîrmuirea mitropoliei, precum i s'au și scris de cătră noi prea osfinției sale ca să rămîie acolo, și cu ce orînduială să ocîrmuiască toate.

Pentru aceasta dar arhipăstorește poftim pe cinstit blagorodnic divan ca, după bunăvoința și hotărîre măriilor sale mai marilor comandiri ai oștilor, să primiți pe prea osfinției sa mitropolitul Ungrovlahiei chir Ignatie ca însuș pe noi pînă la întoarcerea noastră, cu cuviincioasă evlavie și fiiască dragoste, ca pe un duhovnicesc păstoriu.

De care înștiințînd pe cinstitul divan, rămînem al dumilorvoastre userdnic cătră Dumnezeu rugătoriu“.

Iar cătră episcopii *Gherasim al Romanului și Meletie de Huși* se adresează la început cu acelaș text informativ și apoi continuă:

„...Drept aceea, preosfinției ta primind această înștiințare vei avea datorie a-i încredința preosfințitului povățuirea ce ți-am fost lăsat a celor bisericești, arătînd cătră preaosfinției sa mitropolitul chir Ignatie căzuta evlavie; îi vei da și cuviincioasa cinste și ascultare precum și la dumnezeeasca slujbă vei pomeni preaosfinției ta după prea sfîntul Sinod atît numele nostru cît și al preaosfinției sale și pentru primirea aceștii scrisori a noastre să avem dela preaosfinția ta înștiințare“...

Protoireului Petre Cunițchi, comunicîndu-i faptele și că în viitor exarhiceasca dicastrie va fi în București, îi ordonă: a) că la Iași să funcționeze un birou exarhicesc, b) arată cine să lucreze la el, c) că toate hîrtiile se vor executa sub ordinile mitrop. Ignatie

și d) cazurile importante să i se înnainteze mitrop. Gavriil spre verificare.

Iar pe președintele divanurilor Moldovei și Valahiei, *Serghie S. Cușnicov*, făcîndu-i știute împrejurările și că a dat cuvenitele dispoziţiuni, îl roagă ca „mitrop. Ignatie să asiste la primul divan de acolo", pentru care să dea ordinile cu cale.

Celorlalți doi *arhimandriți Chiril*, unul locțiitor al mitropoliei Moldovei, iar cellalt asesor al consistorului duhovnicesc din Iași, le scrie în l. romînă acelaș text ca și lui Cunițchi, atrăgîndu-le atenția: «vei avea datoria a te arăta către p. s. sa cu toată cuvincioasa evlavie și supunere, arătîndu-i porunca ce ai luat dela noi, și să te silești întru toate a-l odihni, știind și aceasta că în locul nostru acolo are toată voia a ocîrmui atît eparhia cît și a să amesteca la ale economiei casei mitropoliei, întru toate ca cum am fi noi, luîndu-și cu îndestulare cele spre întîmpinarea trebuințelor sale».

La 11 Martie mitrop. Gavriil raportă din București *prințului Alexandru Nic. Goliţîn*, oberprocurorul sinodal, la sfîrșitul lui Februarie între altele, că Bagration i-a comunicat că «din dorința divanului Valahiei și a tuturor localnicilor boeri, să rămîn mai departe în București pentru a conduce atît lucrările politicești ale divanului, cît și lucrările clerului Valahiei . . . și, dorind să împlinesc voința excelenții sale, eu am rămas acum aici în București și mă ocup de aducerea în regulă pe cît se poate, a activității clerului local, cu atît mai mult, că eu am un anumit scop și datoria mea preoțească îmi impune să slujesc bisericii sfinte și prea milostivului meu împărat, or unde se socotește folositoare slujba ce mi se cere. Dar pentru aceasta rog plecat pe escelența voastră ca să interveniți curînd la întru totul augusta majestate împărătească pentru învoirea cuvenită ca și eu și p. s. mitropolit Ignatie să putem rezolvi cu exactitate lucrările ce ni se vor încredința».

Abia la 30 Mai, mitr. Gavriil primește răspunsul lui *Goliţîn* dela S.-Peterburg din 13 Mai cu acest cuprins interesant:

„Raportul î. p. s. voastre către mine din 26 Martie, alcătuit la voia măriei sale împăratului, ce privea întrebarea divanului Valahiei, ca să vi se dea voie să stați în Valahia, în locul p. s. mitropolit Ignatie, eu am avut fericirea să-l înnaintez majestății sale odată cu raportul generalului comandant de infanterie contele Camens-

chi, care la fel propune transferarea arhiereilor eparh.ei în Moldova și Serbia.

Măria sa împăratul m'a însărcinat să dau răspuns contelui Camenschi în senzul că cancelarul imperial are deja ordin să-i comunice voința majestății sale în această privință.

Dar personal pentru cunoștința î. p. s. voastre socot ca o datorie să vă lămuresc cugetul mărie sale împăratului, că propunerea contelui Camenschi, de a transfera arhiereii eparhiali, ar putea da naștere unor ciocniri politicești în popor și la urmări, de care desigur trebuie să ne ferim.

Pe lîngă aceasta, transferarea mitropolitului Ignatie din Moldova în Serbia (cum propune contele Camenschi), ar fi strîns legată de mari neajunsuri, deoarece p. s. Ignatie, fiind grec de origină, nu le poate fi prieten locuitorilor; apoi, el necunoscînd limba sîrbească, nu e în stare nici să se înțeleagă cu ei, și n'ar avea de ajutor limba sa cum o va avea în Valahia.

Ce privește părerea voastră, ca în calitate de exarh din cînd în cînd să vizitați în eparhie, acolo unde se va simți nevoie, spre folosul bisericii și al clerului, și să rămîneți cît vă vor putea îngădui împrejurările, măria sa împăratul binevoește să afle aceasta absolut mulțumitor pentru dorințele și așteptările sale.

Am cinstea a fi cu deplin respect și plecăciune, al î. p. s. v. milostive domn și arhipăstor, plecată slugă».

Exarhul Gavriil răspunde din București oberprocurorului următoarele, la 14 Aprilie sub nr. 265:

„Respectuoasei scrisori a escelenții voastre din 26 Februarie, anul curent, în chestiunea comunicată de comandantul suprem al armatei din Moldova, contele Petru Ivanovici Bagration, despre rămînerea mea în Valahia și oprirea p. s. mitropolit Ignatie în Moldova, în care escelența voastră găsind oare cari împrejurări necorespunzătoare propunerei pentru a fi lăsat p. s. Ignatie în Moldova, binevoiți a-mi cere și părerea mea, prin aceasta am onoare a mă explică, că pentru aceleași motive, pe cari escelența voastră ați binevoit a le indica în scrisoarea voastră, și a căror tărie am priceput-o în întregime, găsesc și eu de trebuință ca p. s. Ignatie să intre în conducerea eparhiei ce i s'a încredințat, iar eu ca exarh, avînd reședința mea în Iași, pot uneori să vizitez și Valahia, cînd

aceasta va fi cerută de mersul lucrărilor. Dar a zăbovi mai mult în Valahia nu pot, fiind că în lipsa mea și în Moldova se ivesc oarecari desordini, și mai ales în afacerile bisericești din partea episcopilor, cari îndată după plecarea mea au început să-și dea voie a înmulți numărul clericilor de mir, în contra ordinului ce am dat. Cînd însă Dumnnzeu va binecuvînta să primesc din Rusia un episcop vicar, dintre cei mai culți slujitori duhovnicești, după propunerea mea, ce gîndesc s'o fac după ce mă voi înapoia la Iași, deoarece dintre localnici nu pot nici decum să găsesc unul capabil pentru acest post, atunci mi s'ar putea îngădui să plec, unde va fi de trebuința, în liniște și fără teamă de călcarea regulelor.

Și așa am scris p. s. Ignatie la Iași, ca el să grăbiască spre turma sa, unde eu am să-l aștept pentru a-l instala la conducere; pînă la sosirea lui, mă voi sili cum m'am stăruit și pînă la venirea mea în București, ca pe cît se poate să se facă o rînduială atît prin eparhie cît și în lăuntrul mitropoliei, ca astfel să se ușureze începutul conducerii p. s. Ignatie; asigurînd în toate modurile divanul local și tagma celorlalți boeri, că acest păstor sufletesc din nou rînduit de sus la ei, deși este băștinaș grec, dar e om învățat și cunoscut din latura cea mai bună la înalta curte imperială a întregii Rusii, și că el va conduce și dispune în lucrări numai conform ordinului și arătării sf. îndreptător Sinod.

Prezentîndu-i astfel p. s. Ignatie turma din Valahia, ce i s'a încredințat de sus, și avînd de ajutor în toate afacerile, atît în ce privește limba romînească cît și în privința obiceiurilor locale, etc., pe vicarul mitropoliei din Valahia, episcopul Argeșului, arhiereu de încredere, caracter bun și iubitor de rînduiala și frumusețea cea bisericească, care mai știe și limba greacă, și cu ajutorul lui nădăjduind să pun în legătură nevoile divanului cu situația p. s. Ignatie, potrivit propunerii escelenții voastre, eu mă voi înapoia la Iași.

Apoi, îndrăznesc să adaug la explicarea mea, că întîrzierea mea în București și raportul de a fi lăsat eu aici, s'a produs nu din alt motiv, decît numai după cererea boerilor locali și din dorința comandantului suprem, mai întîi contele Petru Ivanovici Bagration, pe urmă contele Nicolae Mihailovici Camenschi, după a căruia adresă către mine în această privință alcăturez o copie; pentru mine însă e tot una a sluji și a locui orunde, numai cum va binevoi atotmilostivul suveran împărat. Pentru că eu am ca

scop sfînt numai să îndeplinesc cu dreptate voința blagocestivului și atotmilostivului monarh și să apăr, după măsura puterilor mele, folosul bisericii și al patriei, pentru care m'am și afierosit odată pentru totdeauna.

Cu asemenea lămurire a sentimentelor mele și cu adevărat devotament, am onoarea a fi față de escelența voastră.

O altă adresă a exarhului Gavriil *către mitropolitul Ignatie* la Iași scrisă tot în l. greacă, la 20 Aprile, 1810:

„Pe p. s. v. sărutînd în Domnul frățește, vă salut cu dragoste cu salutarea, ce este mîntuirea lumii, Hristos a înviat.

Să vă păziască Hristos Dumnezeul nostru, cel ce a înviat din morți, în deplină sănătate, și îndelungare de zile bune, învrednicindu-vă să prăznuiți strălucit și voios scularea sa mîntuitoare din morți, în anul acesta și în nenumărați ani cu izbînda ce o doriți.

Am primit scrisoarea frățească dela 7 Aprilie, și am rămas foarte bucuros pentru vestea sănătății voastre mult dorită. Apoi, am văzut și cuprinsul ei, și am fost cu totul mulțămit.

Cu prilejul înnapoierei la locul său a d-lui Mostras, secretarul p. s. v., nu lipsesc să vă informez că împrejurările, care cereau rămînerea mea aici și a p. s. v. acolo, s'au scurs, și, deoarece afacerea aceasta a fost lăsată la chibzuința mea, am socotit cuviincios să veniți p. s. v. și să luați eparhia, ce vi-i încredințată de împărat, unde, înlăturînd toate împrejurările neprielnice, am pregătit toate cele necesare pentru odihna p. s. v. Iar eu voi rămîne pe un timp și după venirea p. s. v. ca să vă informez și personal despre toate, și apoi eu plec la locul meu. Hotărîrea aceasta a mea am comunicat-o și la Peterburg.

In ce privește locul, unde trebuie să vă opriți p. s. v. pentru a fi întîmpinat de cler, și pentru altele în legătură cu aceasta, vi le va spune d-l Mostras, secretarul vostru.

Consistorul de aici trebuie să priviască afacerile bisericești ca și mai nainte, iar pe cele mai mari, pentru care e nevoie de mai multă chibzuință, să le lase să le cercetez eu, cînd voi veni.

Aceasta deocamdată. Așteptînd să vă văd cu drag curînd, vă urez sănătate, fericire și toate cele ce doriți, și rămîn al p. s. v. frate în Hristos".

Const. N. Tomescu

Lexiconul termenilor entopici din limba Română în Basarabia.

*Urmare.**

VII. Forme plane.

a) *Uscate.*

1. Bărăgan . . Câmpie necultivată, pustie. Step.
2. Merea . . . Podiș. Loc plan și orizontal.
3. Neteziș . . Loc neted.
4. Oblitură . . Teren plan.
5. Oblu . . . Șes; câmpie plană.
6. Plai . . . . Coastă lină potrivit înclinată în munți.
7. Pod . . . . Plai cu coastă lin ușor înclinat.
8. Podiac . . Platou mic; tapșan de terasă.
9. Podei . . | Loc întins, larg și relativ plan. Podiș mic.
10. Podină . |
11. Podiș . . . Loc întins, larg și relativ plan, dar mai mare ca podina și dominat de înălțimile dinprejur.
12. Poiană . . Podiș înalt.
13. Șes . . . . Loc plan, ferit de inundații, dominat însă de împrejurimi.
14. Șeț . . . . Șes.
15. Tapșan . . Podiș îngust, fixat pe coasta unui deal. Terasă.
16. Terasă . . Podiș îngust, întins în lungul unei coaste de deal sau de munte.
17. Treaptă . . Tapșan, terasă.
18. Troaș . . . Câmpie mică cu fâneață ori cu pășune.
19. Zapodie . | Loc relativ plan și deschis, aflător între 2 munți sau 2 dealuri. O șea foarte largă.
20. Zapodină |

b) *Umede.*

1. Barc . . . Luncă plină de bălți, mlaștini și ape curgătoare.
2. Jilavă . . . Luncă bogată în mlaștină.
3. Livadă . . Luncă slab inundabilă cu pășuni și copaci rari.
4. Luncă . . . Regiunea inundabilă din albia majoră a văii. Câmpie la poalele unui munte sau tufe (sau deal), acoperită ici colo cu pomi.
5. Mlaștină . . Loc unde solul conține apă în mare exces, încât piciorul ușor intră adânc în sol.
6. Prat . . . . Toată regiunea luncii inundabile cu prima terasă joasă. Livede.

---

*. Vezi „*Arhivele Basarabiei*“ nr. 1 930.

7. Rât . . .
8. Ret . . . } Luncă inundabilă; livadă; fânaţă; păşune.
9. Sărătură . . Luncă cu sol sărat bogat în eflorescenţe,

La toate aceste forme dupe starea umidităţii se disting următoarele faze:

a. Reavenă, când solul are umiditate, care însă nu trece pe mâini.
b. Udă, „ „ „ „ „ numai udă mâna dar nu se stoarce.
c. Jilavă, „ „ „ „ „ se stoarce cu mâna.
d. Apoasă, „ „ „ „ „ se scurge singură fără presare.
e. Mâştinoasă „ „ „ „ „ în exces foarte mult.

VIII. Ape stătătoare

1. Bahnă . . . Baltă. Mocirlă cu multă apă.
2. Bâlc . . . Băltoacă (vezi mai jos).
3. Baltă . . . Lac neadânc, acoperit în multe locuri cu papură, stuh, mătreaţă, etc., unde nu te poţi scălda; în epoca secetoasă nivelul apei scade aproape pân la fund, sau chiar cu totul. Apă mocirloasă stătătoare.
4. Băltac . .
5. Băltău . } Baltă mică, mai ales din acelea, cari se formează
6 Băltişcă . } după ploi mari sau după inundări.
7. Băltoacă .
8. Bară . .
9. Barcău . } Baltă (vezi mai sus).
10. Barc . . . Luncă băltoasă.
11. Bent . . . Smârc
12. Bladnic . . Mare apărie stătătoare, formată din mai multe unităţi (basine): bălţi, lacuri, mlaştini, etc.
13. Boaz . . } Strâmtoare între 2 lacuri. Gâtlej.
14. Bugar . . }
15. Bulboacă. }
16. Bulboană. } Loc adânc, dar mic ca suprafaţă, într'o apă stătătoare.
17. Bulboci . }
18. Bulbuc . . Izvor de pe fundul bălţei ori lacului ori mlaştinei.
19. Bulhac . . Lac mic şi neadânc

20. Cîr . . . . Tacâr (vezi mai jos).
21. Cotlon . } Loc adânc și mic sub malul apei.
22. Cotron . } Coada iazului sau partea lui superioară (în amoute).
23. Doba . . . Basin adânc de apă. Bulboci mare.
24. Dulghină . . Bulboană cu apă lină.
25. Ezer . . . Lac curat, lipsit de vegetație.
26. Genune . . Bulboană cu apă lină.
27. Ghiol . . . Or ce lac (în Dobrogea). Lagună marină. Baltă mare. Apă cu vârtej.
28. Hac . . . } Tacâr (vezi mai jos)
29. Hacâ . . }
30. Hachi . . }
31. Hait . . . Heleșteu foarte mare. Lac.
32. Heleșteu . . Lac cu mlaștini pe la margini. Iaz cu pește.
33. Holbură . . Volbură (vezi mai jos)
34. Huc . . . . Lacuri lungărețe în lunca Prutului (vara se usucă)
35. Hulboană . Bulboană (vezi mai sus).
36. Iaz . . . . Lac, format artificial prin oprirea apei curgătoare. Lac cu apă limpede, unde te poți scălda.
37. Iazer . . } Lac fără mlaștini cu apă limpede. Lac în munți.
38. Iezer . . }
39. Ilmenă . . Depresiune lungă, îngustă, neadâncă, umplută cu apă.
40. Jepcă . . } Lac lungăreț și neadânc în regiunea inundabilă a
41. Jepșă . . } Dunării.
42. Lac . . . . Bazin de apă cu margini bine trasate și care nu este năpădit de vegetație, iar vara nu se usucă.
43. Lăcărie . . Mai multe lacuri la un loc.
44. Lăcoviște . Lac mic și neadânc.
45. Lap . . . . Lac mare, băltos și mlăștinos pe la margini sau chiar și prin unele locuri în mijloc.
46. Liman . . . Lac îngust și lung învecinat cu marea Neagră.
47. Limpeziș . . Loc deschis liber de vegetație.
48. Luminiș . . Ochi de apă în mijlocul stuhăriei. Loc liber de vegetație în baltă sau lac.
49. Mal . . . . Fășia îngustă de la marginea apei stătătoare.
50. Mare . . . Basin enorm de apă stătătoare.
51. Matcă . . . Părțile cele mai adânci ale apei stătătoare.
52. Moare . . } Apă foarte sărată.
53. Murătură. }

54. Năboitură . Loc acoperit cu apă stătătoare de inundare.
55. Noian . . . Mare largă. Abisul apei mari.
56. Obană . . Lac cu bulboane.
57. Oboială . . Locuri mai adânci pe întinderi mai mari în lacuri sau iazuri adăpostite de stuf sau papură.
58. Ochiu . . . Vârtej de apă. Luminiș de apă în stuhării.
59. Ohăială . . Oboială (vezi mai sus).
60. Olum . . . Vad de adăpat vitele în baltă ori lacuri.
61. Opăcitură . Apă lină (?)
62. Ozerță . . . Lac din padinele stepei; vara se usucă.
63. Padină . . . Rovine (vezi mai jos).
64. Pescuină . . Lac cu pește. Heleșteu.
65. Pișteliță . . Baltă mică.
66. Ploștină . . Baltă (vezi mai sus).
67. Prorană . . Gâturi lungi și înguste, umplute cu apă stătătoare.
68. Renie . . . Marginea apei lacului (sau bălții) cu fund nisipos și neadânc.
69. Roghină . } Ochiuri de apă din depresiunile din câmpie; vara
70. Rovină . } și toamna ele sunt uscate.
71. Sal . . . . Locurile din bălți ori lacuri unde se poate trage cu năvoade mari.
72. Saha . . . Braț mort din lunca Dunării. Vara ele au apă stătătoare, iar primavara apă curgătoare
73. Saramură . . Apă foarte sărată. Sărătură apoasă.
74. Sasic . . . Lac mlăștinos cu apă sărată. Regiune de iazuri (vezi mai jos).
75. Saz . . . . Loc sărat mlăștinos în permanență.
76 Scrădiș . . Apă limpede stătătoare și neadâncă cu fund de nisip sau de pietriș amestecat cu scoici și cochilii sfărâmate.
77. Șereh . . . Sloiuri de ghiață duse de vânturi.
78. Sfârlac . . Lac mic pe coasta unui deal sau munte.
79. Sivaș . . . Baltă sărată, mlăștinoasă cu multă vegetație ce nu iese din apă (alge, etc.) Golf de lac sărat sau de liman.
80. Slatină . . . Sărătură umedă cu smârcuri de apă.
81. Smârc . . . Lac mic, băltos și mlăștinos.
82. Sor . . . . Tacâr (sărătură mlăștinoasă) cu mai multă apă stătătoare.

83. Ştioalnă . . Apă adâncă şi curată. Fântână largă nepetruită.
84. Stufăriş . } Baltă sau mlaştină acoperită cu stuf.
85. Stufiş . . }
86. Stuhăriş . . Stufăriş.
87. Tău . . . . Heleşteu. Baltă.
88. Tacâr . . . Luncă inundabilă sărată. După retragerea apelor rămâne o luncă plană, plină de băltoace sărăturoase, sărături mlăştinoase şi aluviuni fine sărate.
89. Teu . . . . Tău (vezi mai sus).
90. Vad . . . . Loc de trecere peste un lac.
91. Vladnic . . Bladnic (vezi mai sus).
92. Volbură . . Vârtej mare de apă.
93. Zaplan. . . Mare Ocean.
94. Zaton . . . Locuri adânci, îngrădite pentru închiderea crapului şi altor peşti. Locuri adânci, unde se pot adăposti pentru iarnă vasele plutitoare.

IX. **Ape curgătoare.**

1. Albie . . . Vâna principală a curentului râului sau părăului.
2. Budăi . . } Izvor captat cu ajutorul unui butoiaş sau ştiubei.
3. Budei . . }
4. Bulboacă. } Vârtej de apă. Loc adânc pe o mică întindere într'un rău sau părău.
5. Bulboană. }
6. Bulboare. }
7. Boaz . . . Bugaz (vezi mai jos)
8. Borcut . } Izvor de apă sulfuroasă (cu H 2 S)
9. Burcut . }
10. Bulbuc . . Izvor pe fundul râului sau părăului
11. Bugaz . . . Gârlă pentru scurgerea dintr'un lac în mare sau în alt lac
12. Canal . . . Gârlă îngustă sau ceva mai largă prin care se scurg lăturalnic apele unui rău
13. Cazane . } Cataracte. Fierbătoarea din josul cataractei.
14. Cerbătoare }
15. Ceatal . . . Locul unde se bifurcă un rău.
16. Ciorgău . } Izvor captat cu treuci şi tub
17. Ciorău . }
18. Cişmea . . Izvor captat.

19. Crună . . . Fântână. Izvor.
20. Dulghină . . Bulboană (vezi mai sus).
21. Fantal . . . Fontal (vezi mai jos)
22. Fierbătoare .Cascadă
23. Fontal . . . Izvor captat, la care apa iesă prin tub.
24. Gâlgăitoare .Cascadă mică.
25. Gârlă . . . Vâna de apă, care se scurge printr'un canal. Apă curgătoare, ce cu greu se trece cu piciorul.
26. Gârlişte . . Locul unde un râu se pierde în gârlişoare mici şi se împrăştie în luncă.
27. Genune . . Bulboană cu apă lină într'o apă curgătoare.
28. Ghecet . . Loc de trecere peste un râu. Vad.
29. Gherdap . . Cataractă. Vârtej mare în apa curgătoare.
30. Gură . . . Sfârşitul râului sau al părăului.
31. Holbură . . Vârtej (de apă) violent.
32. Hulboană . Bulboană (vezi mai sus).
33. Iaz . . . . Vâna de apă ce curge la scocul morii.
34. Izbuc . . . Izvor intermitent, adică care izbucneşte la anumite intervale.
35. Izvor . . . Locul unde iese din pământ apa. Ieşirea permanentă a apei la suprafaţa pământului.
36. Jgheab . . Cataractă.
37. Mal . . . . Fâşia de pământ în lungul marginei unui părău sau râu.
38. Matcă . . . Partea adâncă a apei curgătoare. Vâna principală a unui râu.
39. Moldă . . . Albia râului.
40. Murmurătoare . . . Cascadă.
41. Năboitură . Năvălire de apă de inundare.
42. Năhlap . . Vîrtej mare în apa rîului. Val mare de apă năprasnică de inundare.
43. Obârşie . . Inceputul apei curgătoare
44. Ochiu. . . Vârtej de apă.
45. Olum . . . Vad de adăpat vitele.
46. Părău . . . Apă curgătoare mică, pe care uşor o treci cu piciorul.
47. Pereval . . Talvegul unei gârle mici, ce uneşte o gârlă mare cu un lac.

48. Pescuină . . Locul unde se prinde peşte în râu.
49. Plios . . . Partea neadâncă cu fundul nisipos a râului, unde el se lărgeşte.
50. Pohoi . . . Puhoi (vezi mai jos)
51. Potoc . . . Părău mare cu curgere repede.
52. Potop . . . Inundare foarte mare.
53. Povoi . . . Puhoi (vezi mai jos)
54. Prag . . . Prăvălirea peste stânci a apei curgătoare.
55. Praval . . } Cascadă.
56. Prăval . . }
57. Preval . . . Pereval (vezi mai sus)
58. Prival . . . Locul unde se poate acosta la malul apei curgătoare. Cascadă.
59. Pucioasă . . Izvor de apă cu Hidrogen sulfurat.
60. Puturoasa . Izvor de apă cu H 2 S.
61. Puhoi . . . Torent mare şi năprasnic de apă curgătoare.
62. Râpă . . . Părău mic sau mai mare.
63. Răstoacă . . Apă curgătoare mică. Inceputul scocului morii.
64. Râu . . . . Apă mare curgătoare.
65. Renie . . . Marginea apei curgătoare, anume acea cu fund nisipos şi neadâncă.
66. Repeguş . . Cascadă.
67. Restoacă . . Răstoacă (vezi mai sus).
68. Săritoare . . Cascadă.
69. Scoc . . . Canalul ce duce apa la roata morii. Bulboană Vâltoare.
70. Scursoare . Talvegul (matca) apei curgătoare. Vâna apei curgătoare.
71. Şioi . . . . Şiroi (vezi mai jos)
72. Şipot . . . Partea mai domoală a apei torenţilor de locuri muntoase. Isvor repede.
73. Şiroi . . . Şuviţă mai groasă de apă curgătoare.
74. Sorb . . . Vârtej de apă cu adâncitură în mijloc.
75. Sterp . . . Canalul prin care curge apa când moara nu lucrează,
76. Strungă . . Braţul râului pe care pot merge plutele sau bărcile.
77. Şuroi . . } Şuviţe late de apă curgătoare.
78. Şuvoi . . }
79. Toancă . . Bulboană cu vârtej mare în apă curgătoare. Cotitura bruscă a apei curgătoare a unui torent.

80. Țip . . . . Ciorgău (vezi mai sus)
81. Țiținâ . . . Izvorul ce iese la suprafață și apoi repede se pierde în pământ.
82. Ulcior . . . Vârtej de apă.
83. Uluc . . . Scocul morii.
84. Undă . . . Viitura mare de apă de revărsare (după ploi torențiale sau după topirea zăpezii)
85. Urlătoare . Apă mare căzătoare. Cascadă.
86. Vad . . . . Porțiunea râului pe unde se poate trece fără a se înămoli și fără a fi nevoe de înot și fără pericol de a fi dus de apă.
87. Vâltoare . . Bulboană cu apă în vârtej.
88. Vântoalcă . Vârtej de apă. Volbură.
89. Vărsătură . Revărsarea unui râu îngust pe o întindere largă (în șes, în lac, în baltă, etc.)
90. Vârtecuș . . Vârtej mic.
91. Vârtej . . . Invârtirea pe loc a apei curgătoare.
92. Vir . . . . Vârtej. Bulboană.
93. Volbură . . Vârtej mare (vezi Holbură)
94. Vultoare . . Vâltoare (vezi mai sus)
95. Zaiu (Zai) . Ghiață proaspătă ce plutește pe râu.
96. Zaton . . . Locurile adânci, îngrădite pentru prinderea peștelui. In râuri mari—locurile cu ape domoale și adânci, unde pot ierna vasele plutitoare.

X. Locuri mlăștinoase.

1. Baltă . . . Apă stătătoare neadâncă, acoperită parțial* cu stuf, papură, țipirig, etc., cu fund mai mult sau mai puțin nămolos.
2. Barc . . | Luncă umedă, plină de bălți, lacuri, livezi, pădu-
3. Bărcă . . | rici și improprie culturei.
4. Bent . . . . Loc jos, nămolos.
5. Berc . . . . Barc (vezi mai sus)
6. Câr . . . . Sor (vezi mai jos).
7. Cablov . . Plaur (vezi mai jos)
8. Găvan . . . Vălcea în semicerc cu fundul mlăștinos.

* După vegetația ce o acopere poartă numirile de: prestiș, păpuriș, stuhărie, stufăriș, stufiș.

9. Glod . . . Apă amestecată cu mult pământ. Locul unde apa iese la suprafață împreună cu nomol fin.
10. Hac . . . | Sor (vezi mai jos)
11. Hachi . . |
12. Limpeziș . . Loc liber de vegetație acuatică.
13 Livadă . | Locuri inundabile cu fânațuri întinse.
14. Livede . |
15. Luncă . . . Regiunea șesă și inundabilă a văii cu sol umed sau chiar mlăștinos.
16. Mârătură . . Murătură (vezi mai jos).
21. Molhaș . . Mlacă (vezi mai sus)
18. Mlaștină . . Loc cu sol plin de apă în exces. Apă cu totul neadâncă, stătătoare, cu fund foarte mâlos. Locul. nămolos din jurul unui izvor bogat.
17. Mlacă . . . Baltă complect acoperită de vegetație cu pământ, având dedesupt încă apă sau noroi moale (turbieră)
19. Mocear . . Mlaștină cu un izvor și cu vegetație îmbelșugată
20. Mocirlă . . Locul unde în sol până în adâncimi este exces de apă, care formează ceva băltoace.
22. Murătură . . Izvor de apă foarte sărată cu mlaștină prin prejur.
23.. Năboitură . Loc devenit mocirlos din cauza inundării și aluvionării cu nămol.
24. Obârșie . . Izvorul mlăștinos al unei ape curgătoare.
25. Padină . . . Loc băltos și desfundat, aflător într'o depresiune închisă.
26. Plaghie . |
27. Plaur . . | Pământ plutitor format din rădăcini (de stuf și
28. Plav . . | papură), între cari se află înbăcsit nămol fin.
29. Plavie . . |
30. Prorană . . Gâturi lungi și înguste, acoperite cu apă mlăștinoasă, neadâncă.
31. Rât . . . . Luncă inundabilă cu apă subterană apropiată de suprafață, acoperită cu fânațuri.
32. Reniș . . . Țărm jos, acoperit cu mălitură nisipoasă, adusă de apele mari.
33. Ret . . . . Rât (vezi mai sus).

34. Roghină
35. Rozină . } Loc cu teren mai umed pe coastă.
36. Rovină . } Depresiune închisă cu teren băltos și cu sol argilos
37. Sasic . .
38. Saz . . . } Locuri mlăștinoase, acoperite cu apă sărată
39. Scochină . . Plaur (vezi mai sus)
40. Sivaș . . . Golf mlăștinos și neadânc al unui lac sărat, cu vegetație îmbelșugată.
41. Sor . . . } Sărătură umedă, ce acoperă toată lunca unei văi și
42. Tacâr . . } care primăvara sau după ploi mari se inundă. Până în toamnă se usucă.
43. Tină . . . Loc mlăștinos.
44. Tinoacă . . Tină mică.
45. Tinovă . . Mlacă (vezi mai sus)
46. Tinoavă . . Mlacă mică.
47. Țițină . . . Locul mlăștinos, de unde pîftește apa, care peste 1—6 m. dispare în sol.
48. Topliță . . Mlaștină întinsă acoperită cu ierbiș. Loc băltos.
49. Viroagă . } Vâlcea lungă și îngustă cu fund continuu umed.
50. Virog . . } Luncă umedă.

XI. Forme de microrelief.

1. Adâncitură .Or ce scobitură naturală în teren.
2. Apendic . . Mic tunel natural săpat de apa curgătoare.
3. Arcaci . . . Văgăună mică.
4. Argea . . . Groapă ca pentru un bordei.
5. Bârlog . . Adâncitură în pământ, adăpostită de vânturi.
6. Bâtcă . . . Movilă pe coasta unui deal sau munte.
7. Bold . . . Surpătură neregulată din cauza golurilor de sub pământ.
8. Cățină . . Stâncă abruptă, acoperită cu tufăriș rar.
9. Cinc . . . Buza coastei cu coborâș foarte repede la partea superioară.
10. Copărțău . Movilă de mormânt
11. Cornișă . . Sprânceana văii, de unde se începe coborâșul repede al coastei.
12. Coșmagă . Ridicătură ca un bordei de ciobani.

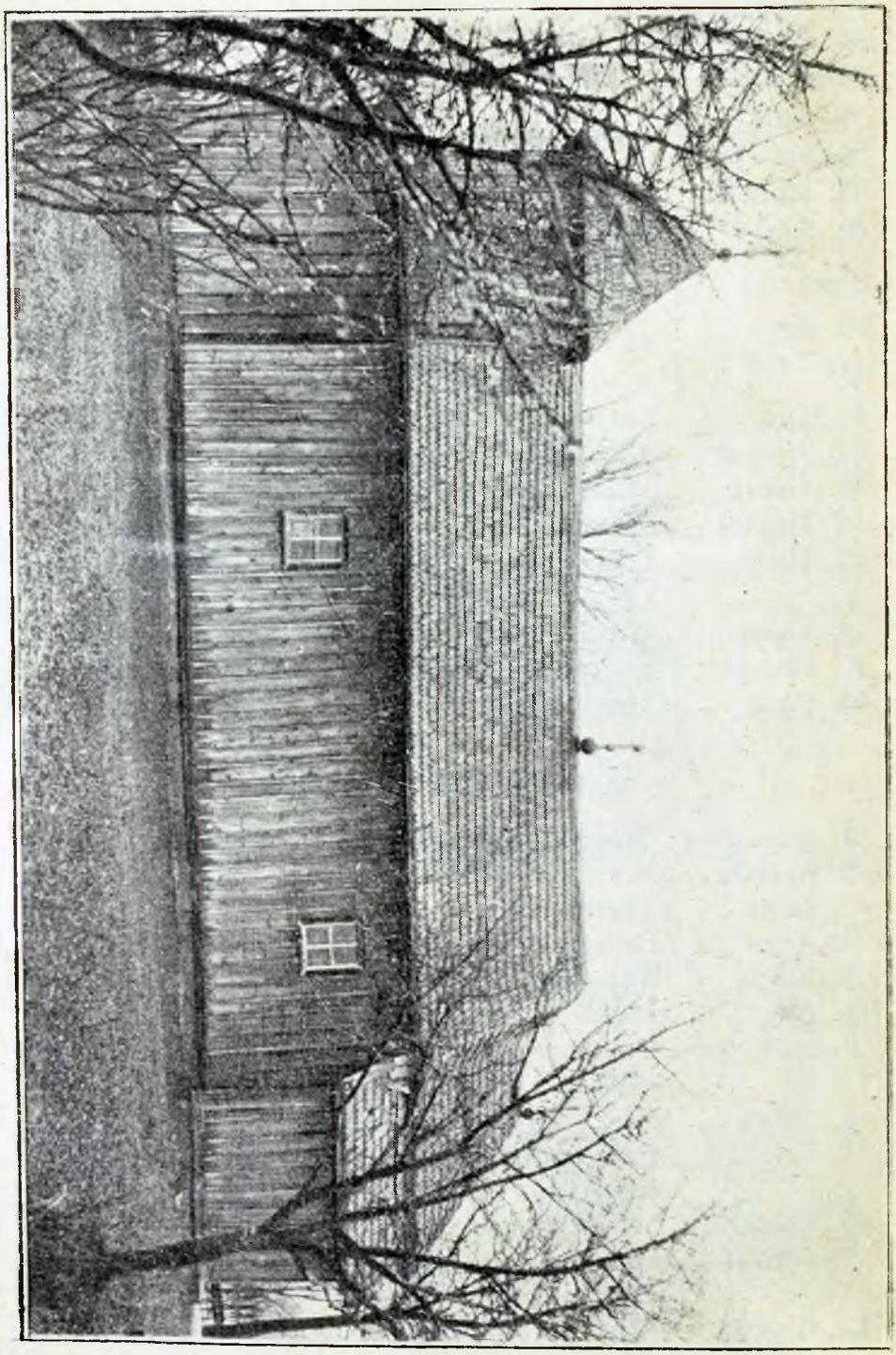

Biserica sf. Arhanghel Mihail din parohia Chiinceuți, jud. Hotin.

Din colecția P. S. Episcop Visarion

13. Cot . . .
14. Cotitură .
Malul abrupt al canalului râului la schimbarea direcției cursului râului.

15. Covățitură . Depresiune mică în formă de covată.
16. Făgaș . . . Șanț natural îngust și adânc (urma roței căruței în nămol).
17. Gârlă . . . Cenalul de scurgere al apei curgătoare. Albia minoră a părâului.
18. Gaură . . . Groapă mică (de mărimea unei fântâni)
19. Găvan . . . Depresiune ca o groapă. Veche gârlă în erbită.
20. Gogonătură. Loc umflat.
21. Grămadă . . Movilă mică.
22. Groapă . . Râpă scurtă formată de apele de ploi.
23. Gropană . . Groapă mai mare.
24. Gropi(uri) . Groapă complexă, formată din mai multe gropi.
25. Gropniță . . Carieră.
26. Hândichiu . Șanț.
27. Hău . . . Mal prăpăstios.
28. Hioală . . . Groapă, prăpastie.
29. Hold . . . Bold (vezi mai sus).
30. Hop . . . . Șanț greu de trecut. Adâncime (groapă) măricică.
31. Hudă . . . Groapă. Chee mică.
32. Iezătură . . Ridicătură de pământ, care oprește apa.
33. Intorsură . . Malul abrupt de la cotul unui părău.
34. Jârlău . .
35. Jirlău . .
Râpă foarte lungă cu maluri înerbite.

36. Jgheab . . Colț de stâncă.
37. Jidovină . . Tăetură mai mare în pământ.
38. Măglă . . . Grămadă mai mare de bolovani.
39. Mal . . . . Denivelare bruscă și abruptă de teren.
40. Mejină .
41. Mezină .
Graniță în formă de șanț cu sau fără apă.

42. Mlașniță . . Ruptură de mal cu piftiri de apă și noroi la bază.
43. Morman . . Grămadă mare.
44. Moșoroi .
45. Moșuroi .
Grămăjăoară de pământ.

46. Motoșcă . . Umflătură de teren ca un ghem.
47. Mușunoi .
48. Mușuroi .
Grămăjoară de pământ.

49. Năruire . . Surpare de mal sau de coastă.
50. Ogaș . . . Făgaș (vezi mai sus).
51. Padină. . . Depresiune mică într'o regiune plană.
52. Peșteră . . Scobitură naturală într'un mal (sau coastă repede) în directă orizontală.
53. Podmol . . Coborâș abrupt spre apa curgătoare. Teren găunoșit de apă.
54. Pomor . } Teren zbârcit (cu umflături și bube) din cauza
55. Ponor . . } alunecării.
56. Ponorâtură .Teren alunecat la vale pe coastă cu denivelare respectivă.
57. Popândac . Ridicătură mică de teren.
58. Porcoi . . Stâlp de pământ ca un stog înalt.
59. Pornitură . Teren ce s'a pus în mișcare.
60. Poșidic . . Grămăjioară de pământ.
61. Prăbușire . Cufundare de teren.
62. Prepelici . Stâlp de pământ ori de peatră (ca un prepeleag).
63. Pricar . . Stricăciune de teren.
64. Râlă . . . Șanț mic. Rigolă. Canalul de curgere al apei (de ploi) pe coastă.
65. Râmnă . } Râpă mai largă și lungă.
66. Râmnic . }
67. Râpă . . . Vâlcea cu maluri neînerbite, formată prin mâncături proaspete de apele de ploi ori de zăpadă).
68. Râpătură. }
69. Răpitură. } Vezi capitolul IV.
70. Răptură . }
71. Reni . . . Ruptură în mal (formată de apa curgătoare) cu pietriș în terenul coastei.
72. Restoacă . Gârlă. Râpă în formă de canal. Șanț. Canal de scurgerea apei.
73. Roni(Ronea) Reni (vezi mai sus).
74. Roghină . } Malul abrupt al unei depresiuni închise (și băl-
75. Rovină . } toase) într'o regiune cu relief plan.
76. Ruptură . . Rupere de pantă din cauza surpărei terenului (vezi cap. IV).
77. Sabă . . } Strâmtoare îngustă. Trecătoare îngustă cu coaste
78. Sâbâ . . } abrupte. Jidovină (vezi mai sus).

79. Șanț . . . Groapă îngustă și lungă.
80. Scorbură . Gol neadânc în pământ, sau stâncă, sau coastă de deal.
81. Siviță . . Sâbă (vezi mai sus).
82. Smolniță . Groapă cu noroi.
83. Stavilă . } Iezătură (vezi mai sus).
84. Stăvilă . }
85. Surpătură. Locul unde s'a prăbușit terenul.
86. Tainiță . . Groapă potrivită (cât un bordei cel mult).
87. Țâncușă. } Crestătură adâncă în pământ.
88. Țencușă. }
89. Teșitură . Adâncitură dreptlineară pe o coastă de deal.
90. Tumbă . . Movilită mică.
91. Tupiluș . O adâncitură în pământ, care poate servi de as cunzătoare.
92. Văgaș . . Ogaș (vezi mai sus).
93. Văgăună . Scobitură mare într'o coastă de deal. Râpă scurtă, adâncă, într'un loc ascuns.
94. Val . . . Ridicătură de pământ de 1—6 m. înălțime, lungă și îngustă.
95. Valău . . Mâncătură de forma unui jgheab.
96. Verteb . . Depresiune pâlniformă de 5—30 m. adâncime, de 5—30 m. diametru, formată prin prăbușirea terenului.
97. Vezuină }
98. Vezunie } Scobitură adâncă, nelargă, în cât poate servi de
99. Viezuină } ascunzătoare de animale mari (lupi, vulpi, etc.)
100. Vizuină } Culcuș de fiare sălbatice.
101. Vizunie }
102. Viroagă } Șanț natural, lung și încă neînerbit sau slab în-
103. Virog } erbit. Veche albie de pârâu.
104. Vladnic Brazdă foarte mare (cât un șanț).
105. Udmă . } Umflătură lată de teren.
106. Uimă . }
107. Vraf . } Grămadă cât o clae de mare.
108. Vrav . }
109. Zagon . . Șanț scurt.

XII. Numiri în legătură cu natura pământului.

1. Arenă . . . Arină (vezi mai jos).
2. Arin . . . Aluviuni nisipoase. Loc nisipos. Pământ foios.
3. Arină . . . Pietriș de mărimea porumbului, rezultat din sfărămarea rocelor.
4. Ariniș . . Nisipărie, loc nisipos. Loc pustiu.
5. Balcic . Loc nămolos sau băltit în permanență.
6. Bicaș . . . Loc cu pietriș mult.
7. Bruj . . } Loc bulgăros.
8. Bruș . . }
9. Burnac . . Loc de adunătură a materialului adus într'un râu mare (Nistru, Prut, etc.) de apele mari ale pâraelor.
10. Cât . . . Luncă sărăturoasă și mlăștinoasă. = Tacâr, Techir, Cehan=Loc sterp, gol.
11. Chelberiș . Loc gol, lipsit de vegetație. Loc chel.
12. Chietrărie . Loc pietros, stâncos. Loc de unde se scoate piatra.
13. Chietriș . . Loc cu sol pietros, plin de pietriș.
14. Cosa . . . Peninsulă nisipoasă, joasă și lungă în limanuri.
15. Crivină . . Loc plin de spini. Luncă (sau șes) spinoasă. Nisipărie.
16. Cuialnic . . Loc pietros (cu bază de stâncă). Locul de unde se scoate piatră.
17. Fântânitură. Loc cu piftiri slabe de apă pe o suprafață mai mare.
18. Fugitură . Regiune de coastă deplasată în jos din cauza excesului de apă în sol și subsol. (Vezi Râsipitură, mai jos).
19. Grohotiș . Loc acoperit cu grămezi de pietre, aduse acolo natural.
20. Glod . . . Loc unde este noroi spontan în permanență.
21. Hac . . } Sărături întinse, formate în lunci după revărsarea
22. Hachi . } râului.
23. Homoc . . Locuri nisipoase. Nisipărie.
29. Imală . . . Locuri tinoase.
30. Intinsură . Plajă (relativ proaspătă), formată de mâlul aluvionar lângă mal.
31. Lutărie . . Locul unde iese la suprafață lutul. Groapa din care se scoate lutul.

32. Mal . . . Loc cu teren mâlos sau cu apă foarte aproape de suprafață.
33. Mărătură . Murătură (vezi mai jos).
34. Mlacă . . . Teren mlăștinos.
35. Murătură . Izvor de apă foarte sărată.
36. Năboitură . Loc acoperit cu material de inundare.
37. Nisipărie
38. Nisipiș
39. Nisipiște — Locul unde iese nisipul la suprafață, sau de unde se scoate nisipul.
40. Peresăpă . Grindul de nisip ce desparte limanele de Marea Neagră.
41. Pietrărie . Chietrărie (vezi mai sus).
42. Pietriș . . Loc cu sol pietros, cu pietre mici și mărunte.
43. Pietros . . Loc cu sol pietros dar cu pietre (și cu stânci chiar) mari.
44. Prund .
45. Prundiș . — Locul unde solul este format din nisip și pietriș aluvionar, adică din pietricele rotunjite, amestecate cu mult nisip.
46. Potmol . . Zonă de aluviuni mâloase.
47. Podmol . . Zonă aluvionară în care solul este format de argilă și nisip.
48. Pomor . .
49. Ponor . .
50. Ponorătură — Loc cu sol răvășit. Loc prăbușit.
51. Ponorniță
52. Râsipitură . Coastă cu sol în stare haotică din cauza fugirei terenului la vale.
53. Reniș . . . Zona aluvionară cu sol format din nisip, pietriș și ceva argilă.
54. Renie (Reni) Renie cu sâlcet și plopiș cu totul tânăr (de un an)
55. Risipitură . Râsipitură (vezi mai sus).
56. Rovină . . Loc vremelnic băltos într'o depresiune fără curgere.
57. Rozor . . . Loc acoperit cu stuf.
58. Sărătură . . Regiune cu teren bogat în săruri solubile.
59. Sahan .
60. Șahan . — Cehan (vezi mai sus).
61. Sasic . . . Sărătură mlăștinoasă cu bălți și lăcușoare.
62. Saz . . . . Sasic mai sărac în apă.

63. Selişte . . Loc sterp.
64. Sor . . . . Tacăr (câr). (Vezi mai jos).
65. Stâncărie . Regiune cu foarte multe stânci apropiate.
67. Techir . } Sărătură întinsă (în luncă), ce se formează după
66. Tacâr . } inundări vara sau dupe uscarea unui lac.
68. Târătură } Adunătură de pământ sau de altceva.
69. Tărlitură }
70. Tină . . . Loc cu noroi foarte argilos, ce se menţine mult timp, tot anul.

T. Porucic.

(*Va urma*).

DOCUMENTE CU PRIVIRE LA BASARABIA[1].

I.

1560. *Alexandru Lăpuşneanu, întăreşte după Boldur şi sora sa Magda, satul Mălineşti din ţănutul Hotinului.*

Cu mila lui Dumnezeu, Noi Alexandru voevod, [2] domnul Ţării Moldaviei; ştire facem cu această carte a noastră tuturor celor ce o vor vedea-o, sau cetindu-se o vor auzi, ... adică această adevărată slugă a noastră Boldur şi sora sa Magda, fii lui Dragoş Mihăilaş şi nepoţii lor Ecaterina şi Ana şi Marica fii lui Iliaş toţi nepoţii Anuşcăi, fiica lui Petru Litena soţiei lui Andrei paharnicul, miluit-am înşine pre ei cu osăbită a noastră milă, şi am dat şi am întărit înşine lor dela noi, în al nostru pământ al Moldaviei, a lor dreaptă ocină şi moşie, din a lor drept uric, şi din privelegiu de cumpărătură ce-l avea bunica lor Anuşca fiica lui Petru Litena, soţia lui Andrei paharnicul, dela Petru Voevod [3] un sat cu numele Mălineştii în ţinutul Hotinului, care să fie lor, dela noi cu tot venitul, lor şi copiilor lor şi nepoţilor lor şi strănepoţilor lor şi răstrănepoţilor lor şi la tot neamul lor, ce li se va alege mai de a-

1. Prezentate de preotul Boicenco Pavel, şi traduse la seminarul de Istoria Bisericii Române, dela facultatea teologică din Chişinău sub conducerea d-lui profesor Const. N. Tomescu.

2. Alexandru IV Lăpuşneanu, fiu natural al lui Bogdan III, domneşte prima oară între anii 1552—1561.

3. E vorba de Petru IV Rareş, al doilea fiu al lui Ştefan cel Mare născut la Hărlău

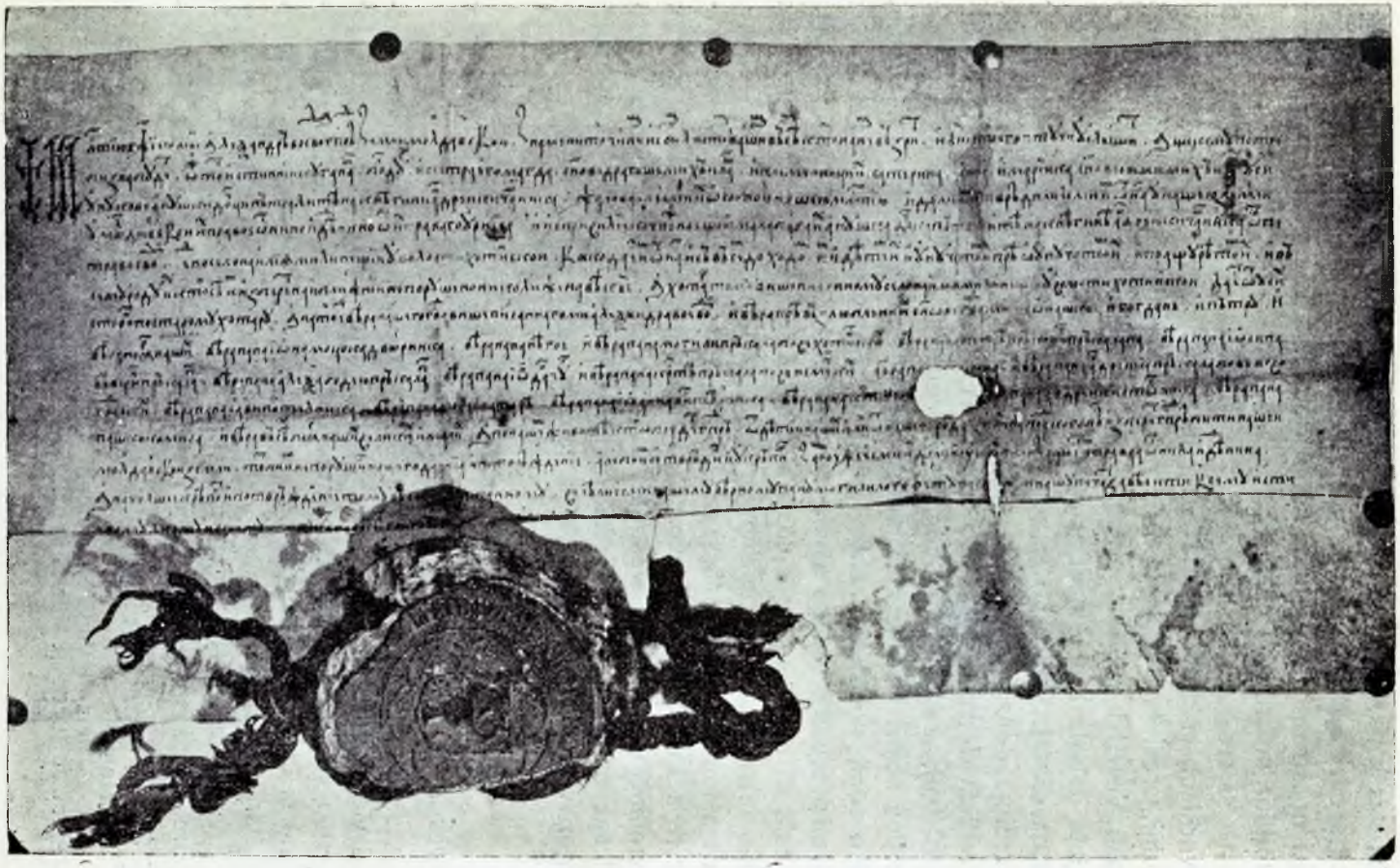

proape, ne stricat nici odinioară în veaci. Iar hotarul satului de mai sus scris, cu numele Mălineștii, în ținutul Hotinului, să fie din toate părțile după vechiul hotar. Iar la aceasta iaste credința domniei noastre mai sus scrisă Noi Alexandru Voevod, și credința prea iubiților noștrii fii domnești: Ionașco, și Bogdan și Petru.

Și credința boerilor noștri: credința dmsale Ioan Moțoc, dvornicul, credința dmsale Neagoie și pan Movila părcalabii Hotinului, credința dmsale Petru Crecovici părcalabul, credința dmsale Iosif Veverici pîrcalab, credința dmsale Alexa Bodiu pîrcalab, credință dmsale Ion Danciu și pan Cristea pîrcalabii Neamțului, credința dmsale (loc rupt) și pan Andreica pîrcalabii de Novograd, credința d-msale Savi postelnicul, credința d-msale Moga spatarul, credința d-msale Ioan vistiernicul, credința (loc rupt) Andreichi stolnicul, credința boerului nostru, comisul și credința tuturor boerilor noștri mari și mici. Iar după a noastră viață cine va fi domn din copii noștri sau din neamul nostru, sau pe ori cari alt ce Dumnezeu îl va alege să fie domn pămîntului nostru al Moldaviei, acela să nu le strice a noastră danie și întărire. ci mai vîrtos să li-o întărească și să le împuterească, căci însine le-am dat și întărit a lor dreaptă otcină și moșie. Iar pentru mai multă tărie și putere a tot ce s'a scris mai sus, poruncit-am însine la al nostru credincios pan Movila logofăt să scrie și a noastră peceate să o leage de această adevărată carte a noastră. A scris Gavril Grigorievici în Huși la anul 7068 luna Mart 19 ziua.

II.

1575. *Petru Șchiopul, întărește logofătului Golea un loc pustiu pe Ciuhur, din ținutul Iașilor.*

Cu mila lui Dumnezeu Petru Voevod, [1] domnul țării Moldaviei. Cunoscut facem cu această carte a noastră tuturor celor ce o vor vedea, sau cetindu-se o vor auzi că în adevăr credinciosul și *cinstitul boer dumisale Ion Golea marele logofăt.* Dăm și întărim însine lui, dela noi, în al nostru pămînt al Moldaviei a sa dreaptă otcină și cumpărătură, din ispisocul de cumpărătură ce-l are dela Ioan Voevod [2] un loc din pustiul pe Ciuhur, între Grume-

1. Petru V Șchiopul, fiul lui Mircea II din Țara Romînească și al Chiajnei.
2. Ioan II Vodă cel Cumplit (Armeanul) domnește între 1571—1574, luptă cu turcii și merită numele de „Viteazul".

zeni și între Rujinți, în dreptul Rusinei- însă pe această partea Ciuhurului din ținutul Iașilor, care este lui dreaptă otcină și cumpărătură dela însuși Ioan Voevod pentru șase cai buni, să-i fie după cum se cuvine credinciosului și cinstitului nostru boier d-msale Ion Golea, marelui logofăt, acest loc de mai sus scris din pustiu pe Ciuhur, între Grumezeni și între Rujinți, în dreptul Rusinei pe această parte a Ciuhurului din ținutul Iașilor și dela noi uric și cu tot venitul lui și copiilor săi și nepoților săi și strănepoților săi și răstrănepoților săi și întregului neam al său, ce își va alege mai de aproape nerușeit nici odinioară în veci. Iar hotarul locului de mai sus scris din pustiu pe Ciuhur între Grumezeni și între Rujinți, în dreptul Rusinei, pe această parte a Ciuhurului din ținutul Iașilor, să fie pe cît se poate (indescifrabil) iar din părțile noastre după vechiul hotar pe unde din veac au umblat. Iar la acesta este credința domniei noastre mai sus scrise, Noi, Petru Voevod și credința boerilor noștri, credința d-msale Cozma Murgu, marele vornic al țării de jos, credința d-msale *Sbieani*, credința d-msale Bilăi, vornicul țării de sus. Credința d-msale Cristea și pan Andronic pîrcalabii Hotinului, credința d-msale Toader și pan Dragulina pîrcălabii Neamțului, credința d-msale Toader, (indescifrabil), pîrcalabii Novogradului, credința d-msale . . portarul Sucevei, credința d-msale Negrilea, pîrcalabul Orheiului, credința d-msale Dumitru postelnicul, credința d-msale Gavril spătar, credința d-msale Iani vistiernic, credința d-msale Vartic paharnicul, credința d msale Nicula Stolnicul, credința lui Stoica comisul și credința tuturor boerilor noștri moldovenești a mari și a mici. Iar după a noastră viața cine va fi domn țării noastre din copii noștri, sau dln neamul nostru, sau ori care altul pe care Dumnezeu îl va alege să fie domn pămîntului nostru al Moldaviei, acela să nu strice lui a noastră daanie și întăritură, ci să-i întărească și să-i confirme ce însine noi i-am dat și i-am întărit, pentru care este lui dreaptă otcină și cumpărătură. Iar spre mai mare tărie și puteare, a tot ce s'a scris mai sus, poruncit-am la nostru credincios și cinstit boer Ioan Golea, marele logofăt să scrie și a noastră peceate să o leage de această adevărată carte a noastră. A scris Ștefan Teclici la Iași în anul 7083 Mai 2.

Scris pe pergament, cu șnur roș și pecete de ceară domnească, pe care este scris „Cu mila lui Dumnezeu, io Petru Voevod, domnul Țărei Moldaviei“ E păstrat bine.

III.

1595. *Eremia Movilă, întăreşte noul hotar al satul Păncești, ţănutul Agiudului, în urma pierderei uricului dela Petru voevod.*

Noi Eremia Movilă [1], voevod cu mila lui Dnmnezeu domnul ţării a Moldaviei. Inştiinţare facem cu acest uric al nostru tuturor cui vor căuta pre dînsul, ori cetindu-se îl vor auzi. Că iată au venit înaintea noastră şi înaintea tuturor boerilor noştri a moldoveneşti, a mari şi mici, Ionaşco fiul Banului, nepot de fiu Pîncului şi iarăşi au venit înaintea noastră Badiul cu fraţii săi Ion Borozîla şi Cozma şi sora lor Tudora, fiei Neniului, toţi nepoţi şi strănepoţi Pîncului, cu mare mărturie şi oameni buni, bătrîni, scriind întru acea mărturie, precum în vreme cînd [M]ihai Vodă sau sculat cu muntenii asupra domniei mele şi au prădat ţara aceasta a Moldovei, au prădat şi pe ei şi atunceea în răscoala aceia au prăpădit ei uricul cea avut strămoşul lor Pîncul dela Petru v. voevod cel bătrîn [2], cum şi alte drese ce au mai avut şi dela alţii domni de încunjorătoare moşiei Pînceşti din ţinut Agiudului. Şi că-i năvălesc megieşii de înspre soare şi cu mare jalobă rugînd ca să li să rănduiască boeri hotarnici să le aşeze hotarul precum din veacu au umblat.

Dacă Domnia mea am văzut, am văzut (sic) acea mărturie şi plîngerea lor le-am rînduit pe credinciosul boerul nostru Urechi, vel vornic de ţară de gios să le ia sama în frica lui Dumnezeu dinpreună cu oamenii buni şi bătrîni şi megieşi şi să afli pe unde din veac au stăpînit bătrînii lor şi ce semni arată acel uric a lui Petru voevod şi pe cum mai cu dreptul va afla şi ar ridica cu sufletile lor să le facă încungiurătoare dîn giur înpregiur puindu-le şi stîlpi du piatră pe unde nu ar hi semne neclintite.

Şi iarăş viind ei acum cu jalobă şi cu ace hotarnică ce le au făcut credinciosul boerul nostru vornicul Urechi dinpreună şi cu alţi marturi şi megieşi ce sau prelejeat la ace încungiurătoare în care scrie şi hotarul vechi l'au dovedit începînd despre răsărit dintr'un stîlpu de peatră vechi ce l'au (loc indescifrabil) cîmpu (loc rupă) unde acolo au dat samă şi toţi răzeşii de Şchiopeni

---

1. Eremia Movilă, Domn al Moldovei 1595—1606.

2. Petru Rareş, al doilea fiu al lui Ştefan cel Mare, domneşte între 1527—1538 şi între 1541—1546.

că acolo stă din veac şi capătul moşiei lor Şchiopenii de pe Siretiu. Şi de acolo luînd brazda în cap Ion Borozîla din Pînceşti rîdicată cu mînele tuturor fraţilor (loc rupt) şi alt brazdă (rupt) Coman, om strein crescut în Pînceşti au purces drept pe şăs alăturea cu hotarul satului Cîrbuneştii pînă în muchia dealului. Şi acolo arătând că au fost iarăşi stîlpu vechiu, negăsîndu-l au pus alt stîlpu di faţă cu rezeşii de Cărbuneşti. De acole au purces la deal tot spre apus pe culmea acelui deal prin codru pînă în vîrful dealului Ciortolomului la doi stejeri îngemînaţi unde au găsit două bouere vechi, hotarul Pînceştilor. Şi de acolo au mers pe zarea Ciortolomului în jos prin codru, pînă într'o cruce a unui drum vechi în hotarul Sascutului, unde au dat samă şi răzeşii de Sascut că stă hotarul lor de cătră Pînceşti. De acole lăsînd zarea sau întors la vale spre răsărit şi au trecut peste trii velceli cu scursuri de apă tot alăturea cu Sascutul şi au apucat iarăşi zarea ce iasti pe din sus de părîul Fîntînelilor, ci esti despre satul Pînceştilor, Şi de acolo au mers tot pe ace zare la vale spre răsărit alăturea cu Sascutul pînă într'un dîmbu rotund ci easte pe ace zare, în care le-au pus şi stîlpu de peatră şi de acole pe alăturea cu Sascutul peste cîmpu, pînă earăşi în capul Şchiupenilor la încrucişătură a două drumuri vechi, la o tulpină mare de fag lîngă care le-au pus earăşi stîlpu de peatră şi de acole sau întors prin capul Şchiupenilor peste cîmp (indiscif.) în sus cătră miază zi şi peste o scursură de pîrău *Delabîlca ?* şi peste un drum pînă earăşi la stîlpu vechiu de unde au început întîi şi le-au măsurat ear acest capăt cu funie de treizeci stînjăni din stîlp în stîlp şi lau aflat de 16 funii şi 11 stînjîni şi au ales tot hotarul satului Pînceştii.

Deci Domnia me văzînd această tocmeală şi încungiurătoare ce le-au făcut credinciosul boierul nostru Urechi, vornicul de ţara de gios, după a lor sufleţire cu brazda în cap, di faţă cu alţi oameni buni şi megieşi le-am întărit şi dela Domnia noastră cu acest al nostru Domnescu uric, ca sa le fie lor ocina Pînceştii, pe acest de mai sus scris hotare nestri[cat] şi neruşet nici odinioară în veci, să fie lor şi urmaşilor lor şi înpreştiaţilor ci s'ar alege din neam, uric cu tot venitul din tot lor.

Urmînd întru aceasta credinţa Domniei noastre Eremia Movilă, voevod şi credinţa iubiţilor noştri fii: Ioan şi Constantin şi

Alexandru, voevozi și credința boerilor Domniei noastre a mari și a mici, Urechi, vornicul de țara de gios, Cristea, vornicul de țara de sus, Gheorghie pîrcălabul de Hotin, Gheorghie și Ionașcu, pîrcălabii de Neamț, Simion visternicul, Caraman paharnicul, Oraș hatmanul și portarul de Suceava, și Bîrnovschi postelnicul, și Șandra ușărul cel mare și Dumitru Veveriță spatarul și Neculcea stolnicul și Bretila șatrarul. Peste care al nostru uricu nimenea în veac să nu se mai atinge.

Iar pe luminații domni, frații noștri pe cari în urma noastră îi va rîndui milostivul Dumnezeu la scaunul Domniei acestii țări, sau din fii noștrii, sau din neamul nostru, să nu strice această a noastră întăritura, cu ce mai vîrtos se-o întărească. Și spre mai mare tărie și întăritură celor de mai sus scrisă, am poroncit la al nostru credincios boer dumisale Lupul Stoici logofet să scrie și pecetea noastră să o lege de acest uric al nostru.

S'a scris în Suceava în anul 7103 (1595) luna Martie 4 zile.

Stoici velichi logofăt ucil.

Document prezentat de Preotul student Mihail Donciu, din partea Primăriei com. Pincești, jud. Putna, a căreia proprietate este.

E scris în limba romînă cu litere cirilice pe piele puțin lucrată.

IV.

1609. Carte domnească, prin care Constantin Movilă întărește lui Dumitrache Chiriță, marele postelnic, mai multe cumpărături, din diferite ținuturi.

Cu mila lui Dumnezeu, noi Io Constantin Movilă [1] voevod, domnul țării Moldaviei, cunoscut facem cu această carte a noastră tuturor celor ce o vor vedea sau cetindu-se o vor auzi. Iată au venit înaintea noastră și înaintea tuturor boerilor noștri moldovenești mari și mici, slugile noastre Ghervasii și fratele său Trăgolea și Ion și alt Ion, fii lui Iachim și nepoții lor Ionașco și Neagul fii lui Mazin și asemenea nepoții lor Bordea și Negrea fii (loc gol) toți nepoții lui Mazin Podolean și strănepoții lui Simion Captar, după a lor bună voe de nimenea siliți nici asupriți și au vîndut

1. Constantiu Movilă, vărul lui Simion Movilă, pe care l-a alungat depe tron, domnește în Moldova între anii 1608—1611.

a lor dreaptă otcină şi moşie din uricul ce-l avea bunelul lor Simion şi Căptar dela bătrânul Ştefan Voevod, un sat cu numele Măliceanei ce se află pe râul Ghigheciului în acelaş ţinut a Ghigheciului şi au vândul al nostrului credincios boer dmsale Dumitrache Chiriţa marele postelnic, drept 300 talere de arginţi şi le-a plătit lor întreg.

Şi după aceasta iarăşi au venit înaintea noastră şi înaintea boerilor noştri sluga noastră Bătie fiul bătrânului Şoimul şi nepotul său Prigoci feciorul lui Piticoie şi Nichifor şi Ion feciorii lui Vrancea toţi nepoţii lui Şoimul şi asemenea nepoţii lor Ion şi Trifan feciorii Simeneaşi Heuştean şi fratele său Nistrea fii lui Ion Turcul nepoţii lui Popa Ţiinti, asemenea după a lor bună voe de nimenea siliţi şi asupriţi şi-au vândut a lor otcine şi moşie din privilegiul ce-l aveau bunei lor mai sus scrişi Şoimul şi popa Ţiinti dela (lipsa) voevod o sileşte cu numele Becheani pe Prut ce se află în ţinutul Chigheciului şi au vândut asemenea boerului nostru Chiriţă Dumitrache postelnic pentru două sute galbeni şi le-a plătit lor în întregime. Şi după aceasta iarăşi venită înaintea noastră sluga noastră Trifan şi ficiorul lui Muşi, nepotul lui Milea şi Toma, deasemenea după a sa bună voie şi-a vândut a sa dreaptă otcină şi moşie şi cumpărătură bunicului său mai sus scris Milea şi Toma din uricul ce-l avea de cumpărătură Milea şi Toma dela fostul Petru Voevod, a treia parte din satul Colăcelul pe Seret ce se află în ţinutul Chigheciului şi au vândut asemenea dmsale Dumitrache Chirţa pentru opt zeci talere. Deasemenea venită înaintea noastră sluga noastră Leonte, feciorul lui Ispas nepotul (loc gol) iarăş după a sa bună voie şi-a vândut a sa dreaptă otcina şi moşie din uricul cel avea bunelul său dela Ştefan Voevod o parte din Răiceni pe Mlehnea ce se află în ţinutul Chigheciului şi a vândut deasemenea boerului nostru Chiriţa Dumitrachi postelnicul, pentru patruzeci de talere. Şi după aceasta iarăş venit-a înaintea noastră sluga noastră Gligorie feciorul lui Mirnu şi nepotul său Timotin, feciorul lui Ion Zanciu şi Caisân feciorul lui Ciumeş şi Sava, ficiorul lui Cristi şi Istrati toţi nepoţii lui Hodor şi Toader şi Moldovan ficiorii lui Ciuduran nepoţii Paraschii după a lor bună voie şi-au vândut a lor drepte otcină şi moşie din Ispisoc de întărire ce ei aveau dela domnia mea, toate părţile lor ce-şi vor alege din *satul Buicani din ţinutul Lăpuşna pe Bâc şi*

cu loc de iaz şi moară şi au vândut asemenea lui Dumitrachi Chiriţa postelnicul pentru o sută şi cincizeci talerii şi iarăş venit-a înaintea noastră slugile noastre Anton şi fratele său Bratul după a lor bună voie şi-au vândut a lor drepte otcine şi cumpărătură din Ispisoc de întăritură ce aveau dela Domnia noastră, toate părţile lor ce-şi vor alege dintr'un sat Lieşti pe Botna cea mare şi cu loc de iaz la Botna, din ţinutul Lapuşna, ce-a fost cumpărat dela Stamati grec, şi-au vândut asemenea lui Chiriţa Dumitrachi postelnicul pentru şaptezeci taleri. Şi iarăş venit-a înaintea noastră Ivan Pachi, deasemenea după a sa bună voie şi-a vândut a sa dreapta otcina şi cumpărătura din acelaş sat Lieşti pe marea Botna ce este lui cumpărătură dela Lupu ficiorul (loc gol) nepotul lui Ilie toate părţile lui, ce-şi va alege, şi-a vândut asemenea lui Chiriţă Dumitrachi postelnicul pentru treizeci taleri. Şi iarăşi venit-a înaintea nostră slugile noastre Crăciun spătar şi Bondea şi Dumitru şi Crestoaie şi alţi răzeşi după a lor bună voie şi s-au întocmit cu boerul nostru ca să stăpânească Chiriţa postelnic jumătate dintr'un iaz ce-i pe marea Botna lângă satul Lieşti şi cu malul dela răsărit, iar altă jumătatea din acel iaz şi cu moară, ce aste făcută să-i fie lui Crăciun şi Bondi şi Dumitru Crestoaie şi altor răzeşii, din mal către cel de apus, drept aceea să-i fie lui şi dela noi cu tot venitul. Şi asemenea venit-a înaintea noastră Popa Andronic şi fratele său Bearbeanţea biv armaş, feciorii lui Traghici Bearbeanţea şi nepotul lor Gavril feciorul lui Ieremie Bearbeanţea stolnic, şi nepoţii lor Mihail şi sora sa Anghelina fii lui Lazăr şi Mar, feciorul Agafiei şi Gavril feciorul Marinei, toţi nepoţi şi strănepoţii a lui Toader Bearbeanţea şi surorilor sale Ana şi Marişca, iarăşi de a lor bună voe şi-au vândut a sale drepte otcine şi moşie din privilegiul ce-l avea (bunicile lor) Măruşca şi Ana dela bătrânul Stefan voevod jumătatea din partea de jos a satului Barbenţeni pe Crasna şi cu loc de iaz şi moară pe Crasna şi au vândut deasemenea lui Chiriţe Dumitrache pentru două sute talere. Şi asemenea venit-a înaintea noastră Nastea şi sora ei Parasca fiicele lui Grigore Roşca nepoatele lui Toma, strănepoatele Marişiei şi Anei asemenea după a lor voie şi-au vândut a lor drepte otcine şi moşii din acelaş privilegiul din acelaş sat Berbenţene diu jumătatea în jumătate a treia parte şi cu partea lor din loc de iaz şi moară pe Crasna şi-au vândut asemenea lui Chiriţă Dumitrache postel-

nicul pentru trei zeci talere. Şi asemenea venit-a înaintea noastră Ion şi fraţii lui Gavril şi Nichita şi Vasile şi sora lor Nastasia fii lui Simion şi Chireanei nepoţii lui Postearescul de asemenea după a lor bună voe şi-au vândut a lor drepte otcină şi cumpăratura tatălui lor Simion Chirianii din a patra parte din satul Dumeştii jumătatea pe Prut ce se află în ţinutul Iaşilor din ispisocul de mărturie ce-l aveau dela ei însuşi domnia noastră şi-au vândut de asemenea lui Chiriţa Dumitrachi postelnic pentru patruzeci talere de arginţi şi a plătit lor în întregime (indiscifraail) şi înaintea boeriior noştri (indescifrabil) otcină şi părţi de otcină să i fie al nostru mai sus sis Chiriţa Dumitrachi postelnic şi dela noi uric şi otcină şi întărire cu tot venitul lui şi copiilor lui şi nepoţilor lui şi răstrănipoţilor lui şi la tot neamul lui ce-i se va alege mai de aproape nerăşuit nici odinioară în veci vecilor. Iar hotarul de mai sus scrise otcine ce-şi va alege din tot locul (indiscifrabil) să fie din toate părţile după a sale vechi hotare pe care din veci au umblat· lar la aceasta este credinţa domniei noastre mai sus scrise Noi Io Constantin Movile Voevod şi credinţa boerilor noştri, credinţa dmsale Nistor Ureche, marele vornic a ţării de jos, credinţa dmsale Pătraşco, marele vornic a ţării de sus, credinţa dmsale Ghiorghi pârcalab din Hotin, credinţa dmsale Stanislav şi Vicol pârcalabii Neamţului, credinţa dmsale Manole şi Luca pârcalabii Romanului, credinţa dmsale Isac Balică ghetman şi pârcălabul Sucevei, credinţa dmsale Lozenschi stolnic, credinţa dmsale Nicoară Preagescul vistiernicul, credinţa dmsale Vorontar comisul şi credinţa tuturor boerilor moldoveneşti mari şi mici. Iar după a noastră viaţă şi domnie cine va fi domn din fraţii noştri sau din copii noştri sau din neamul nostru sau ori pe care altul Dumnezeu îl va alege să fie domn ţării noastre Moldaviei acela să nu le strice a noastră întăitură şi să-i dea şi să întărească singur căci că îi ieaste dreaptă otcină şi cumpărătură cu ai săl drepţi bani Iar spre mai mare tărie şi puterua a tot ce s'a scris mai sus, poruncit-am înşine la al nostru credincios şi cinstitul boer pan Lupul Stroici marele logofăt să scrie şi a noastră pecete să o lege cătră această adevărată carte noastră.

A scris Arseni Nebogeatco la Iaşi în anul 7117 luna Aprilie 5.

Notă: Pergament, bine întreţinut. Un chenar bine aurit şi pictat, ţine locul primei litere „M“. Scriere desluşită, afară de câteva rânduri, cari cu greu se pot descifra, din pricina îndoiturei hrisovului. E scris în în limba slavonă.

Ştampila de ceară, mare şi frumoasă, legată de document cu un şnur roş-albastru. Greutatea pecetei, 500 g.

Are inscripţia: Милостїею бжїею Іѡ Контантинъ Могила коєкода земли Молдавєкой.

Pe verso: No. 30. „Грамота на разные вотчины“ adică =hrisov pentru diferite otcine.

V.

1609. *Carte domnească, prin care Constantin Movilă, îi dăruieşte lui Dumitrachi Chiriţa, marele postelnic, satul Sencăuţi şi loc de moară pe rîul Jijia, pentru slujba sa credincioasă.*

Cu mila lui Dumnezeu Noi Io Constantin Movilă[1] voevod, cunoscut facem cu această carte a noastră, tuturor celor ce o vor vedea sau cetindu-se o vor auzi. Adică această adevărata slugă a noastră pan Dumitrachi Chiriţa marele postelnic, slujit-a cu credinţă şi dreptate, Domnilor din înaintea noastră, tatălui domniei noastre Eremia voevod, şi Domnului înaintea noastră Simion voevod şi pămîntului nostru. Iar acuma slujit-a şi nouă cu credinţă şi dreptate şi pămîntului nostru. Drept aceia noi văzînd a sa dreaptă credincioasă slujbă, miluitu l'am înşine cu osebită a noastră milă, i-am dat şi i-am întărit înşine lui dela noi, în ţara noastră a Moldaviei, lui şi cneaghinei sale Marica, mătuşa domniei noastre, fiica boerului Gheorghie, părcalabul Hotinului, cu un sat cu numele (loc tăiat) şi cu loc de iaz, care sat era dreptul domniei noastre, alăturat, la ocolul (loc gol) din ţinutul Hotinului şi dat'am şi miluit'am pre el cu acel sat dintr'o parte pentru a sa dreaptă şi credincioasă slujbă, iar din altă, ei ne-au răsplătit cu una mie galbeni pe care le-am dat în întrebuinţarea pămîntului.

Drept aceia, acel de mai sus scris (loc tăiat) şi cu loc de iaz, să-i fie lui şi dela noi cu tot venitul. Şi după aceasta, iarăşi dat'am

1. Constantin Movilă, fiu lui Ieremia Movilă şi văr cu Simion Movilă, domneşte în Moldova între anii 1608—1611.

şi miluit'am domnia noastră, la al nostru mai sus zis boer dmsale Dumitrachii Chiriţa postelnic şi cneaghinei sale Marica, mătuşă domniei noastre, cu un loc de moară pe rîul Jijia ce este hotarul satului Pipereştii, unde se varsă şi un (loc indiscifrabil) ca să-şi facă sieşi moară, ce mai înainte vreme a fost dat acel loc de moară de răposatul părintele Domniei mele Ieremia voevod, lui Necanul fost mitropolit, şi a fost făcut acolo moara ce a înecat hotarul satului Piperi şi Tomeşii cu acel iaz, întru aceia părintele domniei mele, dacă a văzut că se calcă hotarul acelor două sate, şi a trimis pe Radul Ureadnicul, care a şi tăiat acel mal şi a stat acea moară trei luni, iar rînduiala ce a fost făcute de tatăl Domniei mele, lui Nicanul mitropolit, pentru acea moară, a rămas la el, iar dacă se vor arăta vreo dată, să nu fie de credinţă fiindcă însuşi tatăl Domniei mele i l'a dat şi apoi singur a trimis şi a tăiat, când a văzut că se calcă hotarele acelor două sate. Drept aceia de mai sus scris cu numele Sencăuţi şi cu satul Pipăreştii cu iaz şi cu acel loc de moara lîngă Jijia ce este în hotarul satului Pipăreşti, care să fie mai sus zisului boer d-msale Dumitrache Chiriţa marele postelnic şi cneaghinei sale Marica mătuşa Domniei noastre şi dela noi uric şi otcină şi daanie şi miluire şi răscumpărătură şi întărire cu tot venitul, lor şi copiilor lor şi nepoţilor şi răstrănepoţilor şi întregului neam ce şi va alege mai de aproape nestricat nici odinioară în veci. Iar hotarul celor de mai sus scrise, satul Sencheauţi cu satul Pipăreşti să fie din toate părţile după a sale vechi hotare pe care din veac au umblat. Iar la aceasta este credinţa Domniei noastre mai sus scrise, noi Io Constantin Movila voevod şi credinţa boerilor noştri, credinţa dmsale Nistor Ureche, marele vornic al ţării de jos, credinţa dmsale Petraşcu, marele vornic al ţării de sus şi credinţa dmsale Ghiorghe pîrcalabul Hotinului, credinţa dmsale Isac Balic ghetman şi pîrcalabul Sucevei, credinţa dmsale Stanislav şi Vicol pîrcalabii Neamţului credinţa dmsale Manole şi (loc gol) pîrcalabii Romanului, credinţa dmsale Ghianga spătar, credinţa dmsale Caraiman paharnicul, credinţa dmsale Vasile Lozenschi stolnic, credinţa dmsale Nicoara Prăjescul vistiernicul, credinţa dmsale Vorontar comisul şi credinţa tuturor boerilor noştri moldoveneşti mari şi mici. Iar după a noastră viaţa şi domnie cine va fi domn din fraţi noştri sau din neamul nostru sau din copii noştri sau pe cine Dumnezeu îl va alege, va fi gospodar pămîntului nos-

tru moldovenesc acela lor să nu strice a noastră danie şi miluire şi întărirea ci să le dee şi să întărească, căci că iastă lui aceasta pentru dreaptă slujbă, altă, pentrucă ne-a dat nouă ai săi drepţi bani. Iar cine va îndrăzni să strice a noastră daanie şi miluire şi ntărire acela să nu fie iertat de însuşi Dumnezeu de prea cinstita sa Maică şi de sfinţi părinţi din Niceia şi de toţi sfinţi şi să fie procleat şi răsprocleat şi anatema şi are să dee seama şi răspuns înaintea judecăţii celei straşnice.

Iar spre mai multă tărie şi putere a tot ce s'a scris mai sus poruncit-am la al nostru credincios şi cinstit boer dmsale Lupul Stroici marelui logofăt să scrie, şi a noastră peceate să o lege cătră această adevărata cartea a noastră.

A scris Arsenie Bojatco în Iaşi în anul 7117 luna Aprilie, ziua 6.

Notă: Pergament mare şi subţire, rupt în cîteva locuri. Scriere deslușită. Este tăiat în două locuri, cu mare băgare de seamă E scris în limba slavonă. Prima literă „M“ este desenată cu creion. Are o pecete mare, frumoasă, bine întreţinută şi de ceară galbenă. Poartă inscripţia „Cu mila lui Dumnezeu, io Konstantin Movila, domnul Moldaviei“. Şnurul de culoarea roş-verde, e lung şi frumos.

Pe verso: Boerului Dumitrachi Chiriţa, pe satul Secheauţi şi pe acea moară de lîngă Jijia, ce se află în hotarul satului Pipereşti“.

Nr. 32. Pentru mai multe moşii.

VI.

1625. *Carte domnească prin care Radu Mihnea dăruește lui Tudori, pîrcălabul Hotinului, satul Clișcăuți și îi întărește cumpărătura din satul Unguraș.*

Cu mila lui Dumnezeu Io Radu voevod[1], domnul ţării Moldoveneşti, facem ştire cu această carte a noastră tuturor celor ce ce o vor vedea sau cetindu-se o vor auzi. Adică acest adevărat boer al nostru *Tudori, parcalabul* Hotinului, slujit-a nouă cu dreptate şi credinţă şi pămîntului nostru; drept aceia şi noi văzînd a lui dreaptă şi credincioasă slujbă spre noi, miluitu l-am înşine pre el cu osăbită a noastră milă şi am dat şi am miluit înşine lui ci

1. Radu Mihnea, vine din Muntenia, şi domneşte în Moldova între anii 1623—1626.

un sat cu numele Clișcăuți ce se află în ținutul Hotinului, care sat era proprietatea domnească, alăturat la ocolul târgului Hotin, așa dar acel sat de mai sus scris Clișcăuți, să fie dela noi dreaptă otcină și milostenie și întărire, boerului nostru mai sus scris Tudori parcalab, lui și fiilor săi și nepoților și strănepoților.

Și după aceasta a venit înaintea noastră și înaintea boerilor noștri, sluga noastră Ghedeon, feciorul lui Voico biv logofăt, după a sa bună voe, de nimeni silit și învăluit și a vândut a sa otcină și moștenire și cumpărătură, pe care o avea dela tatăl său Voico logofăt, a șease parte din satul Ungurași, cu gospodării și cu iaz și cu loc de cosit fân și cu livezi și cu tot venitul, și a vîndut al nostrului boer, a nostru Tudor pîrcalab și soția sale (loc gol) pentru una sută de taleri bani gata. Și asemenea venit-a înaintea noastră și înaintea boerilor noștri cneaghinea lui Vasilie Crăescul biv clucear și fii săi: Gheorghie și Pătrașco și Dumitrașco și Vasilie, după a lor dreaptă voe, de nimeni siliți și invăluiți și au vîndut a sale drepte părți pentru otcină cu cumpătătură din satul Ungurași, partea ce își va alege Gavril Otbrăgăian și sora sa Antemia fii lui Gavi Cucul, din vatra satului, și din cîmp și ape și din locul de moară și iaz și au vîndut boerului nostru Tudor pârcalab, pentru optzeci de taleri bani gata. Și sculîndu-se mai sus scrisul boer al nostru Tudor pîrcalab și le a plătit lor întreg mai sus zișii bani în mînă mai sus scriselor slugi ale noastre, înaintea noastră și înaintea întregii lumi. Iar noi văzînd tocmeala între dînșii și plata întreagă (făcută) și noi asemenea și dela noi dăm și miluim înșine lui, ca să-i fie lui și dela noi uric și otcină cu tot venitul lui și copiilor săi și nepoților și strănepoților și răstrănepoților și întregului neam al său, ce se va alege mai de aproape nestricat și nerăușit nici odinioară în veci vecilor.

Iar hotarul satelor, mai sus scrise să fie la hotar din toate părțile după hotarele sale vechi pe care din veci au umblat.

Iar la aceasta este credința domniei noastre mai sus scrise. Noi Io Radu Mihnea voevod și credința boerilor noștri, credința dmsale Aslan, marele dvornic țării de jos, credința dmsale Nicoară marelui dvornic al țării de sus, credința dmsale Ghica, pîrcalab de Hotin, credința dmsate Trufanda, parcalab de Neamț, credința dmsale Miron Barnovschi, hatman și pîrcalabul Sucevei, credința dmsale Mihalache postelnic, credința dmsale Gorgan, spătar, cre-

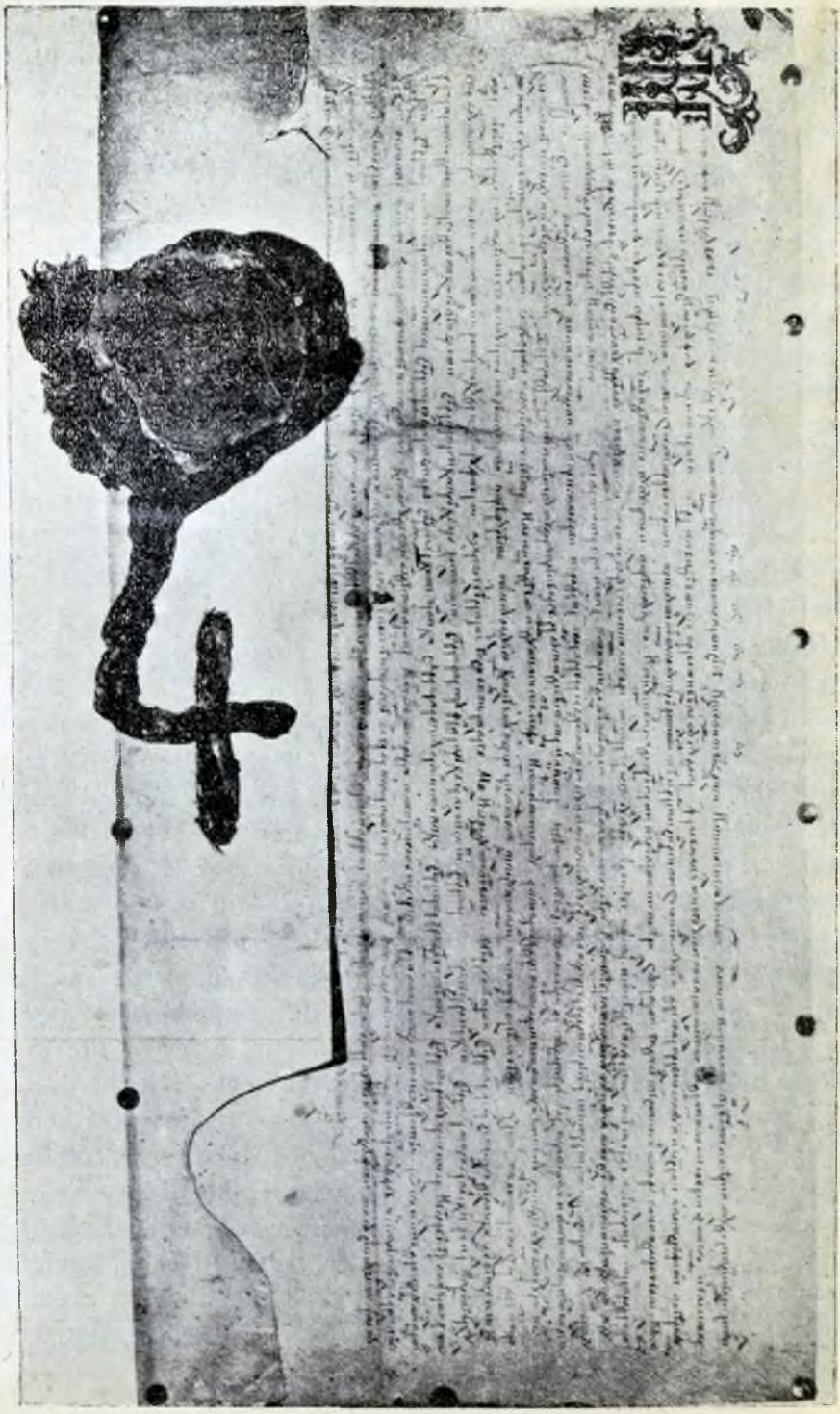

dința dmsale Goste, paharnicul, credința dmsale Niculachi stolnic, credința dmsale Hrizea, vistiernicul, credința dmsale Fortuna, comisul. Și credința tuturor boerilor noștri moldovenești, mari și mici. Iar după viața noastră și domnia noastră cine va fi domn din copii noștrii sau din neamul nostru, sau ori pe care altul Dumnezeu il va alege să fie domn țării noastre a Moldaviei, iar el a Lui milă să nu strice a noastră daanie, milostivire și întăritură.

Iar cine va căuta să strice a noastră orînduire acela să fie procleat și trecleat dela Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos și dela cei 318 sfinți părinți din Niceea și să aibă parte cu Iuda și cu trecleatul Arie în fărădelegi și în veci vecilor Amin. Ci să-i dee și să-i întărească aceasta, pe care este lui dreapta daanie și milostenie și răscumpărătură pe care singur și-a cumpărat pe ai săi drepți bani. Iar pentru mai multă puteare și întărire a tot ce s'a scris mai sus, poruncit-am însine la al nostru credincios și drept boer dmsale Dumitrașcu Ștefan marelui logofăt, să scrie și a noastră pecete să o lege cătră această adevărată carte a noastră.

Io Radu Voevod.

A scris Vlasie Mănzul în Suceava în anul 7133 (1625) Fevruarie 30.

Notă: Pergament Litera dela început frumos pictată cu aur, avînd o mînă care binecuvintează. E scris în limba slavonă. Șnur verde de matasă, cu ștampila domnească de ceară, ruptă și mîncată de vremuri. Totuși încă se vede, steaua Moldovei, cu cruce deasupra, iar la margini, ✝ Cu mila lui D-zeu domn al Moldaviei. Pe verso „Clișcăuți".

VII.

1635. *Carte domnească prin care Vasilie Lupu întărește mai multe cumpărături din Todorești dela ținutul Sorocei, lui Dumitrachi Fulger.*

Cu mila lui Dumnezeu noi Io Vasilie Voevoda domnul Țarei Moldovenești. Cunoscut facem cu aceasta carte a noastră tuturor celor ce o vor vedea-o sau citindu-se o vor auzi: Că cu adevărat sluga noastră Dumitrașcu Fulger și soția lui Marica, fiica Nastasia, nepoata Grigi Hrincovici? a lor dreapta otcină și moșie din ispisocul de împărțire ce-l aveau dela Gaspar voevod [1] a patra parte

1. Gașpar Voevod (Grațiani), domnește 1619 – 1620. E mazilit de Turci și ieșirea din țară este ucis de doi boieri romîni,

din satul Vorăncăuți, partea din mijloc cu lac pentru mori pe rîul Nistru, după cum le dă dreptul lor, privelegiul dela Bogdan Voevod și dela Alexandru Iliaș Voevod,[1] ce să află în ținutul Sorocei, că acea a patra parte ia venit Măricăi soția lui Dumitrașcu Fulger din împărțirea când s'au împărțit ea cu frații ei din a lor drepte privelegii a moșiilor vechi ce avea bunicul lor bătrînul Hrincovici dela Bogdan Voevod și din împărțirea dela Iremia Moghila Voevod și asemenea întărim altă parte dela acelaș sat din Voroncauți, din ispisocul de răscumpărare, ce-l au dela însuș domnia mea, jumătate din a patra parte dela acelaș sat pe care ei au cumpărat'o dela Inașco fratele Maricăi, feciorul Nastasiei nepotul lui Hrincovici, pentru optezeci și cinci galbeni bătuți și asemenea valea de lîngă Manuca ce este la cel hotar Voroncauți cu cîteva isvoare, unde ședeau niște oameni din Nemirov și a năvălit pe ei Dumitrașcu Fulger, pentru ce a fost lui dreapta ocina și moșie dela hotarul Vorăncăuți, după cum arata înaintea noastră . . . . dela Ștefan Tomșa Voevod[2] și dela Gașpar Voevod pentru care așa cum este să fie lor și dela noi cu tot venitul și după aceasta asemenea dăm și întărim mai sus semnatului Dumitrașcu Fulger și soției lui Marica, a lor dreapta ocina și cumpărătura din ispisocul de răscumpărătură ce-l au dela Ștefan Voevod, jumătate săliștei din Lupșeni cu loc de iaz pe părîul Soloneț ce se află în acelaș ținut al Sorocei, pe care ei ș-au cumpărat dela Ion Iujdilă feciorul lui Dumșa, nepotul Preco, strănepotul bătrînului Lupșa, din uricul ce-l avea străbunelul lui Lupșa, dela Bogdan Voevod, pentru cinzeci ugi galbeni, și asemenea întărim lor altă parte, din aceiaș seliște Lupșeni din jumatatea selișteî, jumatate din ispisocul de răscumpărătură ce-l aveau dela Alexandru Iliaș și din ispisocul de întărire dela Moisei Moghilă Voevod, că acea este cumpărată de el dela Griga Vecică feciorul Erenii, nepotul lui Dumșa pentru cincecizeci taleri arginți, cari să fie lor și dela noi, cu tot venitul; și după acea deasemenea, dăm și întărim lor, din ispisocul de cumpărătură dela Ștefan Tomșa Voevod și dela Moisei Voevod o parte de otcină din satul Todirești din ținutul Crăligături, pe care el, insuș, și-a cumpărat dela Simion Capșa medelnicer, toate părțile lui, ce singur'și va alege din partea locului de iaz și din

1. Alex. Iliaș, domnește 1620--1622, nepotul lui Petru Rareș.
2. Ștefan Tomșa, domnia adouă oară 1622--1623.

vatra satului, și din pădure, cu livezi; și altă parte din acelaș sat ce el și-a cumpărat dela mătușa lui Frăsînă fiica lui Vicol, toate părțile ce-și va alege din tot locul pentru 53 taleri arginți, și asemenea altă parte din acelaș sat din Todorești pe care ei și-au cumpărat-o dela Eudochia, fiica lui Ion Capșa din tot locul din pădure cu livezi și cu loc pentru prisacă unde au fost casa tatălui lor Cazacu, pentru cincizeci ugi bani gata, și asemenea altă parte din acelaș sat din Todorești ce ei singuri și-au cumpărat dela Nastasia fiica lui Arman, jumătate din partea lui Arman din vatra satului și din cîmp și din pădure drept cincizeci galbeni bătuți, și asemenea altă parte din acelaș sat din Todorești ce ei au cumpărat'o dela Mărica Mătiasă fiica lui Andronic și dela copii lor Gherasie și Alexa și Tudoasă și Tanasă și Hariton din cîmp și din pădure cu livezi drept două zeci și cinci taleri bătuți și asemenea altă parte din acelaș sat din Todorești, care era cumpărat de Ștefan Dancu stolnicer dela Cristea feciorul Anușcăi. Și rămînînd dela Danco un fiu cu numele Gheorghe și . . . . numele tatălui său Ștefan Danco stolnicer, drept opt ughi nu s'au împăcat cu sluga noastră Dumitrașcu Fulger și i-a dat lui acei opt ugi și a plătit Dumitrașcu Fulger patru ani pentru aceia . . . . . mai sus scris cu casele gata și cu tot venitul după cum arata înaintea ispisoc, dela Radu voevod și de întărire dela Moisei Voevod și asemenea altă parte din acelaș sat din Todorești ce ei singuri au cumpărat dela Văsiancu și dela Policianul și dela Vasile feciorul lui Manoilă nepoții lui Purcar toate părțile lor ce-și va alege din tot locul drept patru zeci taleri arginți și asemenea altă parte dela acelaș sat din Todorești ce de asemenea au cumpărat-o dela Marco și dela ficiorii lui Arpenti și Tănase și Dochița fii Cristinei nepoții lui Andronic, toate părțile lor ce-și va alege din tot locul, drept douzeci și cinci taleri argint și le-a plătit lor și birul țărănesc pentru doi ani, și deasemenea altă parte dela acelaș sat Todorești ce insuș a cumparat'o dela Iachim și dela fratele lui Toader și dela surorile lor Anghelina și Maria fii Anei nepoții lui Bulașcu, toate părțile ce-și va alege din tot locul, drept două zeci galbeni bătuți drept aceia în toate părțile mai sus scrise pentru otcină din satul Todorești. Ca să fie lui și dela noi cu tot venitul și după aceasta deasemenea dăm și întărim lui una prisacă din ispisocul de miluire ce-l aveau dela Moisei Movilă Voevod că

acea prisacă este la hotar cu Șepteșenii în acelaș ținut Crăligături, la dealul Șepteșenii unde a fost chilia lui Drăgan Șepteș călugărul și am dat și am miluit slugă noastră Dumitrașcu Fulger și soția lui Mărica care este fiica lui Drăgan Șepteș călugărul pentru sufletul tatălui ei Dragan Șepteș călugărul și pentru sufletul mamei ei Alba și au vrut să scrie prisaca în o mănăstire pentru o mare jertfă iar ea a dat'o cu voia bărbatului său Condrea Malici și cu voia feciorilor lor Lupu și Iliaș, drept aceia să fie lor și dela noi cu tot venitul toate părțile mai sus scrise ca ocine din satul Voroncauți cu loc de moara pe râul Nistru ca să fie lor venit din sîmbătă seara și până duminica seara și din seliștea Lupșenii cu loc de iaz pe părîul Soloneț în ținutul Sorocei și din satul Todorești cu loc de prisacă și cu tot venitul ce este în ținutul Crăligături și o prisacă din hotarul Șepteșenii unde a fost Chilia lui Drăgan Șepteș calugărul ca să fie și dela noi, slugei noastre mai sus zisului Dumitrașcu Fulger diac și soției lui Mărica, drepte otcine și cumpărături și uric și întărire, lui și copiilor lui și nepoților și strănepoților și răstrănepoților și tot neamul lui pe cine-și va alege mai de aprope nerașluit în vecii vecilor.

Iar hotarul părților mai sus scrise ca otcine din satul Voroncăuți, și din satul Șepteseni și din satul Todorești să fie lor la părțile care-și va alege, iar din unele lături să fie după vechiul hotare pe care din veac se cunoaște. Iar la aceasta este credința Domniei mele mai sus scrise Eu Vasile Voevod și credință pre iubitului domniei noastre fiu Ioan Voevod și credința boerilor noștri, credința boierului Savin Prăjescu marele voronic al țării de jos credința boerului Dumitrașcu Șoldan marele vornic al țării de sus credința boerului Gavril Hatman și pîrcălab de Suceava, credința boerului Dumitru Buhuși și boerul Pătrașcu Ciogolea pîrcălabii Hotinului, credința boerului Neculaichi pîrcălabul Neamțului, credința boerului Epifanie (?) pîrcălabul.

Credința boerului Apostol Catargi postelnicul, credința boerului Grigore Ureche spatar, credința boerului Gheorghe paharnicul, credința boerului Iordache vistiernlcul credința boerului, Grama stolnicul, și credința tuturor boerilor noștri moldovenești mari și mici. Iar după moartea și domnia noastră, cine va fi domn din copii noștri său din neamul nostru sau pe cine Dumnezeu îl va alege domnitor a fi pământului nostru moldovenesc, acela să nu

strice a noastră întărire și rînduială ci se deie și să întărească lor pentru a le fi drepte otcine și cumpărături pe ai lor drepți și buni bani, iar pentru mai multă tărie și putere acelor de mai sus scrise am poruncit credinciosului și cinstitului nostru boer Pan Patrașcu Bașotă marele logofăt, să scrie și se lege pecetea de această dreaptă carte a noastră.

A scris Stratilat Borăleanu în Iași în anul 7143 luna Aprilie 12 zile.

Io Vasilie Voevod.

VIII.

1641. *Carte domnească a lui Vasilie Lupu, prin care se întărește mănăstirei Golia din Iași, satul Mălinești, ținutul Hotinului și patru fălci de vie la Cotnar.*

Cu mila lui Dumnezeu Io Vasile Voevod [1] domnul țării moldovenești. Facem cunoscut cu aceasta carte a noastră, tuturor celor ce o vor vedea sau cetindu-se vai auzi. Cu adevărat domnia noastra a dat și a întărit înșine rugătorilor noștri călugări din sfânta mănăstirea Golea din târgul Iașilor unde este hramul Înălțării Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos a lor dreaptă otcină și daanie și miluire ce este dată și miluită lor de Ion ficiorul lui Condrea Mitnic cu limbă de moarte ce s'a făcut cu adevărată scriere și cu mare jurământ cătră sfânta mănăstire Golia. Asemenea din Ispisoc de daanie și de întărire dela însuși domnia noastra un sat cu numele Milinești din ținutul Hotinului— Serebnice, cu tot venitul și patru fălci de vie de Cotnari până la niște dealuri ce se cheamă dealurile Peașenii. Că acel sat Milineștii și acele patru fălci de vie de Cotnari a căzut în partea mai sus scrisului Ioan ficiorul lui Condrea Mitnic din partea mamei sale cneghinea Sofronia, fiica lui Dumitru Neagoe paharnicul, când ei au împărțit între dânșii a sale otcine, cu fratele mamei sale Sofronia, Vasile Neagoe biv-postelnic și cneaghinea Salomie vo-

1. Vasilie Lupu domnește între anil 1634—1653, e socrul hatmanului Timuș al cazacilor. Poartă lupte cu Matei Basarab din Muntenia, zidește mănăstirile Golia și Trei Erarhi din Iași.

rontăresă, că pe acele el l'a dat şi a miluit sfântei mănăstiri Golia cu tot hotarul, pentru iertarea păcatelor lui şi părinţelor săi. Drept aceea acel mai sus zis satul Milineştii—Sărăbnice din ţinutul Hoinului şi acele patru fălci de vie de Cotnar din dealurile Peaşeni să fie mai sus scrise sfintei mănăstiri Golia din târgul laşi, dreaptă otcină şi daanie şi miluire şi uric şi întărire cu tot venitul nestricat nici odinioară în veci vecilor. Iar hotarul acelui mai sus zis sat Mileneştii şi Sărăbnic—din ţinutul Hotinului şi acele patru fălci de vie de Cotnar din dealurile Peaşeniei să fie lor hotar, din toate părţile după a sale vechi hotare pe care din veac au umblat. Iar aceasta este credinţa domniei noastre mai sus scrise noi io Vasile Voevod şi a prea iubitului şi prea dragului nostru fiu domnesc io Ştefan Voevod şi credinţa boerilor noştri, credinţa dmsale Toderaşcu, marele vornic al ţării de jos şi credinţa dmsale Toader Petriceico, mare vornic al ţării de sus şi credinţa dmsale Gavril Ghetmanul şi pârcalabii Sucevei şi credinţa dmsale Constantin Stârcea şi Popăscul pârcalabii Hotinului, şi credinţa dmsale Savin Prăjescul şi Pătraşcu pârcalabii Neamţului, şi credinţa dmsale Gheorghiţa şi Zabrino pârcalabii Romanului, şi credinţa dmsale Apostol Catargiu postelnicul, şi credinţa dmsale Grigore Ureche spătar şi credinţa dmsale Gheorghe paharnicul şi credinţa dmsale Iurdachi vistiernicul şi credinţa dmsale Toma stolnic şi credinţa dmsale Bălan comisul şi credinţa tuturor boerilor noştri mari şi mici. Iar după viaţa noastră şi domnie cine va fi ales din copii noştrii sau din neamul nostru, sau pe cine Dumnezeu îl va alege a fi domn pământului nostru al Moldaviei, să nu strice sfintei Mănăstiri, a noastra întărie şi daanie celui mort ci se dee şi să întărească sfintei Mănăstiri. Iar cine va îndrăzni să sfarme aceasta a noastră daanie şi întărire aşijderea milostivirea şi amintirea celor morţi, acela să nu fie iertat dela însuşi Dumnezeu făcătorul cerului şi al pământului şi de Precista sa Maica şi de toţi sfinţi ce bine au plăcut lui Dumnezeu şi să aibă partea lui cu Iuda şi trecleatorul Arie în nesfârşătul veci vecilor, amin. Iar spre mai multă tărie şi puteare celor de mai sus scrise poruncit-am înşine la al nostru credincios şi cinstit

boer dmsale Gavrilaş Matiaşul marele logofăt, a noastră peceate să atârne către aceasta adevărată cartea noastră In reşedinţa noastră Iaşi în anul 7149 (1641) luna Aprilie 21 ziua.

A scris Şaidir. Io Vasilie Voevod.

E scris pe pergament, care s'a păstrat foarte bine. Scriere desluşită în limba slavonă. Pecetea legată cu şnur verde, e din ceară şi cu chipul zimbrului cu coroană şi cu cruce. Are inscripţia: „cu mila lui D-zeu Io Vasilie voevod, domnul Ţării Moldoveneşti".

Pe verso documentului: 7149 Aprilie 21, Melineşti Ă.

IX.

1807. *Divanul domnesc din Iaşi, întăreşte pitarului Ilie Botezat părţi din moşia Matosul din ţănutul Orheiului şi Lăpuşnei.*

Veniamin Mitropolitul Moldovei.

Inştiinţare să face cu această carte a Divanului, că viind înaintea noastră, Domnealui Ilie Botezatul, biv vel pitarnic ne-au arătat asupra părţilor ce are în trupul moşiei Matosul, dela ţinutul Orheiului, or Lapuşna pe apa Botnii, baştină şi răscumpărătură şi cumpărătură dela răzăşii de numita moşie, o mărturie hotarnică dintru acest curgător an, din trecuta luna Septembrie 22, dela Dumnealui Iordache Ramadam biv vel spatar, sărdar de Orhei, că prin cartea Divanului a fost rânduit de-au ales (şi) hotărât părţile Domnului Pitarnic, de către părţile altor răzaşi, întru care aşa s-au văzut scriind Domnului boer hotarnic: „Că mergând la starea locului şi adunând pe toţi răzaşii acestei moşii anume: Ionaşco Nuţă, Dănilă Andonie, Simeon Iocan, Iosif Zlote, Andrei Mârza, Hariton Hâncul, Nastasia Mârza, Andrei zis Mârza, Ion Mârza, Simeon Scrob, Ifrem Andonie, Andrei Antonie, Darie şi Gheorghie Andonie. Cum şi din megieşi anume Lupu Căldare cu ai săi, răzeşi de moşie Puhoiul, ce să megieşăşte la margine din jos cu moşia Matosul; Preotul Ilie sân Gheorghie Sângereanul cu ai săi, răzeşi de moşia Afumaţi, ce să megieşăşte la marginea din sus cu Matosul, cărora făcându-li-să întrebare întâi răzeşilor de Matos de au ceva a răspunde asupra părţilor ce are Domnia sa pitarnic în numita moşie; şi au dat răspuns că cu a lor priimire să se deosebească de o parte părţile ce are Domnia sa după scrisorile ce are şi după cartea domnească de publicaţie

întărită de Măria sa Alexandru Constantin Muruzi V. Voevod. Unde cu priimire amânduror părţilor, s-au învoit întru acest chip: Adecă părţile ce are numitul pitarnic, să-i să aleargă în curmezişul moşiei partea despre Botna, ce să megieşăşte în cap cu moşia Scripiţănii a mănăstirii Sf. Ioan Zlatoust din Iaşi şi părţile răzăşeşti să să aleargă iarăşi din curmezişul moşiei la fundul Matosului despre moşia Berehoiul a banul Constantin Cantemir, dânduşi şi scrisoare de învoială unic la mâna altora. Cum şi megieşii împregiuraşi au răspuns: că nu au nici o împresurare despre moşia Matosul, fiind din veci încunjurată cu pietre de hotar de jur împrejur. Şi aşa vazând că nu este nici o pricină, a început întâi a măsura capul moşiei Matosul despre Botna însă cu lanţul de fier de zece stânjeni şi stânjenul de opt palme domneşti, adecă dintr'o piatră de hotar cheotoare Matosului marginii din sus, despărţitoare de Afumaţi, care este în coasta dealului, dela deal de drumul cel mare ce merge pe mersul Botnei, despre faţa Botnii şi puţin mai din jos de o movilă ce este dela deal de drum cam în mersul Botnii, în jos după linia pietrei, până la o piatră de hotar, iarăşi cheotoare marginei din jos despre Puhoiul ce este dela vale de drumul ce vine pe Botna şi în dreptul săliştii Gangurei vechi, unde este şi o groapă de fântână până unde s-au plinit 1091 stânjeni. Şi întru aceste semne s-au încheet capul moşiei Matosul despre apa Botnei. Şi din hotar au început a măsura marginea pe din jos a Matosului şi alăturea cu Puhoiul. Adecă din apa Botnei până la pomenita piatră şi şi s-au găsit 197 pol stânjeni. Şi din piatra la deal şi prin sileştea Gangurei vechi şi piste părăul ce vine dela satul Budeiul, până la hotar ce este în zare dealului Botnei, până unde s-au plinit 563 stânjeni. Şi din piatră cam la deal şi pe podiş şi la vale până la o piatră de hotar ce este în fundul văei Ursoaia, până unde s-au plinit 545 stânjeni, şi din hotar la vale până la alt hotar ce este în matca văii lui Ilie, până unde s-au plinit 574 stânjeni. Şi de acolo la deal peste fundul văii lui Ilie şi peste zarea dealului şi la vale piste valea Tatarului, până la un hotar ce este în zarea dealului, despre răsărit, ce este între valea Tatarului şi între valea Puhoiului, până unde s au găsit 1067 stânjeni. Şi din hotar la vale prin satul Puhoiul pe din sus şi piste părăul ce curge pin sat şi la deal. Pe dela deal de biserică până la un hotar ce este în coasta dealului despre

satul Puhoi şi din sus de vale ce să numeşte Bahna, până unde s-au găsit 653 stânjeni. Şi din hotar pe coasta dealului şi piste gura unui crac de vale ce să scurge în valea Bahnei, la un hotar ce este din sus şi aproape de drumul ce vine pe la deal şi merge în Puhoi, care este în coasta dealului, aproape de matcă, până unde s'au găsit 555 stânjeni. Şi din hotar drept la deal şi pe lângă drumul pomenit până în zarea dealului la doauă pietri cheotoare Matosului ce sânt în deal în nişte bătagure, care pietre una căuta coasta şi margine Matosului despărţitoare de moşie Puhoi, iar una înfundează pe Matos până unde s-au găsit 351 stânjeni. Şi pin aceste sămne cu măsuri s'au încheiet margine Matosului pe din gios şi alături cu Puhoi iar de toţi stânjenii aceştie margine fac 5095 pol stânjeni. Şi din cheotoare au purces cu măsura fundul Matosului în sus, însă după linie pietrei pin fundul moşiei Berehoi îi Domniei sale Banului Constantin Cantemir până la o movilă înaltă ce este şi săpată în vârf, care movilă este drept în zarea dealului despre Bâc, cheotoare Matosului marginii din sus despre Afumaţi, până unde s-au plinit 1324 stânjeni. Şi cu această măsură s'au încheiet fundul Matosului. Şi din movila pomenită, ce este cheotoare, au purces a măsura margine din sus spre amează zi şi alături cu Afumaţii la vale, pin fundul unui crac a văii Puhoiul şi la deal piste zare acelui crac, şi pe deasupra altui crac de valea Tatarului la vale şi piste piscul ce caută la valea Tatarului, şi piste fundul văii. Tatarului la deal până la o moviliţă din zarea dealului acei văi, care se vede şi la valea Ţipala, şi la vale Tatarului, pe lângă care moviliţă trece un drum despre Băc la Budăi, până unde s-au găsit 1870 stânjeni. Şi din moviliţă piste drum şi la vale pin fundul unui crac de vale ce să scurge la valea Ţipala, şi la deal şi la piste o râpă ce se scurge iarăşi la Ţipala, până la un hotar ce este drept în piscul dealului văii Ţipală, până unde s'au plinit 500 stânjeni. Şi din hotar, la vale tot alături cu Afumaţii şi piste drumul ce merge pe matca văii Ţipala, şi la deal pe coasta dealului până la un hotar ci este în zarea dealului dintre valea ce să numeşte Văculiţa şi între valea Ţipala, şi din sus de drum până unde s'au găsit 867 stânjeni. Şi din hotar la vale, şi piste matca văii Văculiţa până la un hotar ce este în coasta dealului despre amează zi, până unde sânt 458 pol stânjeni. Şi din hotar tot alături cu

Afumaţii, cam la deal şi la vale până la o beşică de movilă ce este în zarea dealului despre Botna, la care moviliţa fiind hotar, s-au găsit scos de plug fiind arată moviliţa până unde sânt 409 stânjeni şi de acolo la vale spre Botna, care hotar este cheotoare Matosului marginii din sus despre Afumaţi, până unde s'au plinit 443 stânjeni. Şi din piatra cheotoare la vale pe şesul Botnii şi piste drumul cel mare ce merge pe Botna până în curgerea apei Botnii, până unde s-au găsit 335 pol stânjeni. Şi prin aceste sămne de măsuri s-au încheiet marginea Matosului pe din sus, şi alături cu Afumaţii. Iar de toţii stânjeni aceştii marginii fac 4784, cu care măsură precum s-au arătat mai sus s-au încungiurat moşiea Matosul din giur împregiur. S-au măsurat şi curmezişul pin mijloc adecă din hotarul ce este în piscul dealului văii Ţipala, la hotarul ce este în matca văii lui Ilii, până unde s'au găsit 1170 stânjeni şi analoghisind stânjenii capului, a fundului şi a curmezişului prin mijloc a numitei moşii au rămas drepţi de împărţala 1195 stângini, dintru care atât Domnia sa Pitarul are să-şi tragă părţile ce are, cum şi răzăşii părţile lor. Deci s-au analoghisit stânjenii amânduror marginelor şi făcând moşiea în giumătate de a curmezişul, după învoiala ce de bună voie au făcut amândoauă părţile, adică Domnul Pitar să ea parte despre Botna cu satul Budăiul şi răzăşii să e parte la fundul Matosului despre Berehoi, cu parte ce să vine de sat din satul Puhoiul, şi după analogon s-au căzut răzăşilor de s-au dat 670 stânjeni socotindu-i mai mult giumătate de moşie cu 163 stânjeni din lungul moşiei. Iar domnului Pitar i s'au căzut 525 stânjeni. Cu care analogon fiind mulţămiţi şi o parte şi alta, după cum să arată prin învoielile în scris ce s-au dat unul la mâna altue, s'au pus şi pietri hotară despărţitoare părţii Domnului Pitar de părţile răzeşilor. Adecă s'au făcut linie, începându-să întâi din marginea Matosului din sus despre Afumaţi, din coasta dialului asupra văi Ţipala, unde s-au pus doauă pietre, însă una înfundează părţile Pitarului de razăşi, iar una caută lungul moşiei la hotarele văii ce sint arătate mai sus. Din cari pietri s-au măsurat şi în fundul văii Crucii ce să scurge la satul Budăiul până unde s-au plinit 200 stânjeni, s'au pus piatra hotar. Şi de acolo măsurându-se iarăş 200 stânjeni s'au pus hotar într'un crac de a văi Crucii ce iarăşi să scurge la satul Budăiul. Şi de acolo cam la deal şi tot

cu linie dreaptă şi aproape de drumul ce vine dela Puhoi şi să pogoară la Budăi împlinindu-să 200 stânjeni s-au pus piatra despărţitoare. Şi de acolo tot la vale coasta dealului despre amiează zi ce caută la matca văii lui Ilii împlinindu-să 200 stânjeni, s'au pus hotar despărţitor. Şi de acolo tot la vale şi coasta acelui deal, cam în pravalul dealului împlinindu-să 200 stânjeni s-au pus hotar despărţitoare.

Şi de acolo tot la vale şi în dreptul hotarălor marginii din gios despre moşia Puhoiul, însă precum caută linie hotarălor împlinindu-să 167 stânjeni, s-au pus doao pietri hotară, însă una înfundează părţile Domnului Pitar de părţile răzăşilor, iar una caută lungul moşăei la hotarăle văii ce sânt arătate mai sus. Şi prin aceste sămne cu măsuri s'au despărţit părţile Domnului Pitar Ilie Botezatul din moşâe Matosul de către părţile răzeşilor, cum pre larg să arată la aciest mărturie hotarnică, în care s-au văzut iscălit însuşi Dumnelui spatarul.

După aceea ne-au arătat şi scrisoare de învoiala ce s'a făcut între Dumnelui şi între răzaşi pentru despărţirea acelor părţi în ce chip s-au aşezat să le fie şi cum să le urmeză stăpânirea între amândoao părţile, fiind tot dintru acest curgător an şi trecuta lună săptembrie 21, în care s-au văzut scrisă numele şi pusă degetile răzăşilor din numita moşie şi adeverită de Iordache Haitul şi încredinţată iarăşi de Dumnelui spatarul rânduitul hotarnic. Asupra cărora părţi alesă şi hotărâte de rânduitul boer hotarnic, ne-au arătat Pitarul şi acea carte domnească ce are încă din anii 1805 Mart 9 de întăritura săvârşirii legiuitei publicaţii de la Mărie sa Domnul Alexandru Constantin Moruz voevod. Deci dintru aceste arătate scrisori încredinţându-să divanul că dumnelui Pitariul a avut în numita moşie acele părţi drepte a sale, şi că cu ace alegere şi hotărătură nu s'au făcut numărul nici o asuprire sau înpresurare ş despărţirea părţilor Pitariului de către răzăşi, şi cu bună preimire despre amândoao părţile s'au pus şi pietri despărţitoare prin mijloc, pe la locurile şi sămnile arătate la mărturie hotarnică fără nici o pricinuire atât despre răzăşi, cât şi despre megieşii împregiuraşi.

Drept aceia iată dar şi de la divan prin cartea această, să întăreşte stăpânirea dmsale pitarul Ilie Botezatul, şi în urmă clinoromilor săi din neam în neam asupra acelor părţi din moşia

Matosul de pe Botna ce sînt la ţinutul Orheiului i Lăpuşna ca să aibă a le stăpâni în veci cu bună pace ca pe dreaptă ocină şi moşie a sa în toati sămnele şi hotarăle lor întocmai după scrisori şi după cuprindere mărturiei hotarnice arătate mai sus, din tot locul şi cu tot venitul, de pe care să aibă a-şi lua obicinuit venit după hotărările ponturilor. Pentru care să poronceşte şi domnielor voastre sărdari de Orhei ca să daţi tot chipul de agiutor dmsale pitarul de a-şi pute strânge obicinuit venit, de la toţi acei ce se vor fi hrănit pe acele părţi alesă şi hotărâte, iar pe cari să vor împotivi să-i supuneţi a urma la toate întocma hotărârei ponturilor. Şi cartea aceasta a divanului să fie Domniei sale pitarului şi în urmă clinoromilor săi din neam în neam, de întăritură statornică în veci, care s'au încredinţat de la divan, şi cu ale noastre întărituri. E scris pe hârtia mare şi groasă. Păstrat bine. 1807 Decembrie 9. Urmează iscăliturile indiscifrabile.

Documentul e proprietatea d-lui Chiriac Strîmbei,

din com. Puhoi jud. Lăpuşna.

Mihailovici Paul.

Câteva ştiri despre monăstirea Doamnei de lângă Botoşani.

de

T. G. Bulat

Potrivit politicei inaugurate de Ruşi, cu prilejul ocupaţiei din 1806—1812, Mitropolitul Gavriil urmăria situaţia mănăstirilor închinate. Unul din aceste locaşuri, care ajunsese la mare dărăpănare, ca multe altele, în vremea acea, era şi Mănăstirea Doamnei, de lângă Botoşani. Iconomul Ilie fu însărcinat de către Dicarterie să meargă să cerceteze ce este acolo şi să raporteze. Acesta se interesă, iar rezultatul era destul de rău: mănăstirea era închinată mănăstirii Rusico din muntele Alos, iar în chiliile ei se aşezase un boer, anume Constandin pitanul.

„Dela“ nr. 175 Arhiva Mitropoliei Chişinău.

Exarhul numi un egumen nou, căruia îi impune un program de lucru, neuitând să-i reamintească, că embaticul se va trimite mănăstirii Rusico „atunci când să va deschide granița, iar până atunci nu". Cea ce socotim mai interesant decât toate acestea este însă „Condica" mănăstirii, după care s'a scos „perelipsis" de toate scrisorile mănăstirii. Lucrarea este a dascălului Iordache, care-şi zice—după moda rusească—Botoşanschi.

Intâiul „ispisoc" porneşte dela 1381, ceea ce ne-ar duce pe vremea lui Petru întâi; al doilea deasemenea, dă de gândit! Aceste mărturii, cât şi bogăția lor sunt indicii, că numita mănăstire a Doamnei a fost o veche şi importantă aşezare moldovenească.

I.

Prea cinstitii şi exarhiceşti dicasterii a sf. Mitropolii Moldaviei cu smerenie mă închin.

Poroncitoare carte prea cinst. şi exarh. dicasterii din 18 Noembr. cu plecăciune am luat în 24 Noembr. şi poronca pentru ca să merg la mănăstire Doamnei, ce să află aice aproape de Botoşani şi să fac cercetare, în ce stare să află numita mănăstire şi unde este închinată, şi ce acareturi are, şi de cătră cine să stăpăneşti, pre larg am înțeles. Pentru care va şti pre cinst. şi exarhicească dicasterie, că îndată după primire poroncii mergând la numita mănăstire şi făcând cu amăruntul cercetare, s'au aflat că este închinată această mănăstire la sf. munte, la o mănăstire ci să numeşte Rusico şi o are în stăpănire un boerio anume Costandin pitr, grec, om cu fimeie cu copii, şezătoriu în chiliele mănăstirii, luată dela egumenul mănăstirii Rusico, cu etision 400 lei pe an, cu moşie cătă este împregiuru mănăstirii, cu sat pe care să află lăcuitori peste 60 gospodari, cu iaz, cu moară, cu cinci pogoane de vie, cu şapte dugheni în târgul Botoşani, care dugheni cuprind chirie lor 363 lei pe an. Şi deosăbit de scrisoare ce s'au văzut la mâna numitului pit. dila mănăstire Rusico, mai are şi altă scrisoari şi dila Prea o sfinție sa părintele proin mitropolitul Veniamin de pe care scrisori scoțându-să copii aparalacton s'au trimis. Şi să află numitul pit. intrat în stăpăniri mănăstirii din velet 1808 Apr. 23. Iară pe cătă vreme are să mai stăpănească nu are hotărâre, împuternicindu-l scrisorile ce are la mână, ca să stăpănească pe mă-

năstire cu moşie şi cu acareturele ci s'au zis mai sus pi cătă vrime să va afla şezatoriu aice în Moldavie, pără va găsi vreme să meargă la Ţarigrad. Iară mănăstire să află întro stare pre proastă mai mult decăt o biserică de mir ce nu ar ave nici un acaret: înlăuntru catapeteazma nezugrăvită, veşmintele foarte proaste, nevrednice de a mai sluji preotul cu dănsele, chiliele să răsăpesc, îngrăditurile stricate, dobitoacele umblă prin ţintirim, numai o evanghelie am văzut lucru mai bun, firicată cu argint, pe care o au firicat orăndatorul ce să află acum, cu a sa cheltuiala. Mai are această mănăstire Doamni şi altă moşie mai la cămp ce numeşti Costeşti, pe care moşie o are în stăpănire cu anul un neguţitoriu anume Gheorghie Drumbali, luată în arendă dela sf. sa părintele Kir Teodorit arhimandrit ce este egumen la mănăstire Floreşti, fiind sfinţia sa epitrop cu contract pe doi ani, căte 2000 lei pe an, începăndu-să anul din leat 1808 Apr 23 pără acum la sf. Gheorghie viitoriu 1810 Apr. 23; în care contract arată că după cum s'au dat moşie Costeşti lui Gheorghie Drumbali numai pe doi ani, asămini şi mănăstire Doamni cu moşie şi împregiur i cu alte acareturi s'au dat pit. Costandin iarăşi pe doi ani, după care contract să înplineşti avadeoa la amăndoi orăndatorii acum la sf. Gheorghie viitoriu. Dar s'au mai văzut la măna lui Gheorghi Drumbali ce stăpăneşti Costeşti şi alt contract tot dela arhimandritul Teodorit, mai dăndu-i moşie Costeşti încă pe un an de zile dela sf. Gheorghie viitoriu înainte, ca să o stăpănească, de pe cari contracturi scoţănd iarăşi asămine copii, am trimis. Pentru cari nu lipsăsc a înştiinţa şi sănt al preocinst. şi exarhiceştii dicasterii pre plecata slugă.

Ilie iconom şi prot.

1809 Noemb. 28.

II.

După darul şi puterea Prea sfăntului şi de viaţă începătoriu lui Duh, ce s'au dat noao dela însuşi marele Arhiereu Domnul nostru Is. Hs. prin sfinţii şi sfinţiţii săi ucenici şi apostoli şi ai lor următori, spre a povăţui şi a tocmi ceale spre folos în bisearica lui Dumnezeu, avînd asupra voastră încredinţată prin prea înaltă împărătească bună voire de prea sf-tul îndreptătoriul sinod a toată

Rossia duhovnicească păstorie a acestor pravoslavnici prinţipaturi a Moldaviei şi a Valahiei.

Neaparată datoriea noastră cunoaştem a povăţui şi a aşeza toate spre zidirea şi folosul pravoslavnicii Bisearici. Drept acea fiindcă mănăstirea Doamnei, ce se află în Moldavia la ţinutul Botoşanilor, închinată la mănăstirea Rusus dela sf-tul munte al Atonului, acum mai bine de doi ani decând nu numai că au rămas făr de proestos şi făr de buna ocărmuire, dar şi iconomiea casii din zi în zi scade şi să împuţunea că cu pagubă folosului, precum şi biserica în lăuntru este lipsită de buna cuviincioasa popodoabă. Şi acareturile mănăstirii să află mai de tot râsipite, ne având povăţuitoriu bisericesc ce dată fiind cu contract unui pitar Constantin pe doi ani. Pentru care noi, după puterea ucazului pre osfintului îndreptătoriului sinod din 23 alui Dechembrie a anului trecut 1808, iată am rânduit igumenul mănăstirii pe cuviosia sa ieromonahul Teofan, ca unul ce este cu mătania dela mănăstirea Rusico, unde este închinată această mănăstire, încredinţându-i spre o cărmuire pe numita mănăstire cu toate ale ei atât ceale stătătoare cât şi ceale mişcătoare şi au fost şi mai nainte igumen la această mănăstire până ce l-au scos Mitrop. Ven[iamin] după hatărul pitariului Constantin şi arh. Teodorit (?). Şi bisearica cu toate ale ei ca să păzească în toate buna orănduială, să se silească a tocmi şi a spori toate spre folosul mănăstirii. Aşa dar, va fi datoriu numitul igumen Teofan a avea întâiu purtare de grijă pentru buna cuviinţa bisericii la toate, slujba bisăricească sa-s păzască întrănsa după orănduiala pravoslavnicii bisearici a răsăritului cu toată sărguinţa şi evlavia neschimbată, pentru care să ţie monahi de ajuns, atât pentru bisearică, cât şi pentru poslușnic mănăstirii, îmbrăcămintea prestolului, vasele, odăjdiile, candelele şi alte trebuincioasă biseariceşti lucruri să fie toate fără lipsă şi după cuviinţă. Pomenirile ori panahidele pentru ctitori după a lor lui D-zeu primită dorire şi după hrisoave, în vremea lor să se săvârşească cu toată sârguinţa. Călugării în mănăstire să vieţuiască după pravilele sfinţilor părinţi, neavând voe la lucruri ce nu sânt îngăduite cinului lor. Aşijderea va avea purtare de grijă a spori ale iconomiei, şi în tot anul a trimite la mănăstirea Rusus dela sf-tul munte embaticul care şi până acum s'au dat, însă atunci când să va deschide graniţa, iar până atunci nu. Nimic de ale mănăstirii

instreinând fiindcă pentru toate va avea a da samă, venitul mănăstirii plătit obicinuitul embatic, îl va metahirisi la trebile mănăstirii la ţinearea călugărilor şi a poslușnicilor, precum şi la trebile sale după cuviinţa cinului său neoprit. Iară prisosul venitului îl va întrebuinţa la ceale de folos după poruncă şi după întâmplarea trebuinţelor. A îndatora mănăstirea nici decum nu va avea voe. In mănăstire va ţinea afară de condică, în care sânt toate lucrurile mănăstirii scrise, încă două condice pentru venit şi pentru cheltuială date din exarhicească dicasterie după care îşi va da sama în tot anul. Aceea dară să porunceşte voao monahilor şi poslușnicilor precum şi tuturor robilor şi slugilor, şi tuturor lăcuitorilor din satele mănăstirii Doamnei, să daţi numitului igumen Teofan toată cinstea şi cuviincioasa ascultare, ca unui egumen al mănăstirii şi voao povăţuitoriu, căruea pentru adeverinţă i s'au dat aceasta a noastră arhipăstorească gramătă cu pecetea şi iscălitura noastră întărită. Dat în Bucureşti la anul dela zidirea lumii 7318 :ară dela naştiria Mântuitorului nostru Is Xs. 1810, în luna lui Februarie 25 zile 1810. Nr. 133.

1810

Condica a mănăstirii sfăntului marelui mucenic Panteleimon din ţinut. Botoşani de toate scrisorile mănăstirii de pe care s'au scos perilipsis cu veleaturile lor în oraşul Botoşani de dascălul Iordache Botoşanschi.

Perelipsis de toate scrisorile mănăstirii Doamnei dela ţinut Botoşani unde să cinsteşte şi să prăznueşte hramul sfăntului marelui mucenic Panteleimon, fiecare scrisoare cu veleatul ei cum în jos s'arată anume 1810 Mai 10.

1. Ispisoc sărbesc vechi scris din 6889.
2. Ispisoc sărbesc dela Radul Vvod din 6995, Ioli 12.
3. Ispisoc sărbesc vechi dela Ioan Radul Vvod din 7004.
4. Ispisoc sărbesc dela Ioan Radul Vvod din 7010, Feb. 18.
5. Ispisoc sărbesc dela Moisi Moghila Vvod din 7139, Ioni 10.
6. Ispisoc moldovinesc de la Moisi Moghila Vvod din 7139, Sept. 22.
7. Ispisoc moldovinesc pentru un sat anumi Cetăţuia şi cu meri în apa Bărlatului şi cu un salaş de ţigani, anume Grigorie

cu muere şi copiei lui la ocolul Tărgului Bărlatului din 7139, Avg. 3.

8. O copie grecească scoasă depe ispisocul lui Moisi Moghila Vvod din 7139, Avg. 3.

9. Ispisoc sărbesc dela Alexandru Ilies Vvod din 7140 April 25.

10. Ispisoc moldovinesc dela Moisi Moghila Vvod pentru vecinii ce au avut mănăstire din 7142 Septemb. 8.

11. O dieată Anastasiei Fătoae din Botoşani care au afieroşit o casă cu locul ei din tărgul Botoşani la mănăstirea Sfântului Panteleimon din 7156, Avg. 3.

12. O carte gospod dela Costandin Mihail Cehan Racoviţă Vvod pentru o pivniţă de piatră cu care carte poronceşti să fie pivniţa apărată de toate dările pe alte crăsme din 7258, Febr. 9.

13. O hotarnică a mănăstiri arătătoare cum au hotărît moşie mănăstirii şi moşie livezile ce s au luat de supt stăpănire Călmăsoare scrisă de hotarnicii Ioan Başotă şătr. i Mihai Talpă căpt i Ioniţi Soroceanu din 7261, Noembr. 8.

14. Un hrisov moldovinesc dela Domnul Scarlat Vvod spre a scuti 200 stupi de disatină şi 200 oi de goştină şi 40 vite de văcărit şi 200 vedri vin de vădrărit şi 2 oameni de scuteală acest sat dat mănăstirii din 7265,

15. Un zapis de danie intărit cu trei peceti dat de un Stefan Manolachi şi surorile lor şi Aniţa de o vie ce au dat-o unui Iani Hadănbul, a postelnicului la mănăstire lui, cu hramul Naşterii Precistii la Hărlău. Apoi acel Iane Hadănbul au făcut via această danie mănăstirii sfântului Panteleimon cu vae a tot soborul călugăraşilor lui din 7169, Noembr. 4.

16 O carte gospod dată de Doamna Ecaterina a Dabija Vvod spre ocrotire şi păzire mănăstirii să nu fie supăraţi nici cu o dare ci să află pe alţi locuitori din 7170, Ghenar. 8.

17. O carte de blestăm dela preosfinţitul mitropolit Gavriil asupra celor ce au impresurat moşie, şi au strămutat hotarăle mănăstirii scrisă din 7271, Ghenar 15.

18. Un ispisoc sărbesc de la Domnul Ilieş Alexandru Vvod întăritor asupra moşiei mănăstirii cu numele Costeşti la ţin. Botoşani scrisă din 7175, Sept. 1.

19. Un ispisoc moldovinesc dela Domnul Duca Vvod pentru heleşteul din apa Teişorii a moşiei Costeşti din 7178, Ioli 9.

20. Ispisoc moldovinesc dela Domnul Ştefan Pătrul Vvod a satului Costeşti scris din 7181, Noemb. 21.

21. Ispisoc sărbesc dela Domnul Ştefan Pătru Vvod intăritoriu pentru poslușnici şi pentru disătine scris din 7181, Sept. 5.

22. Ispisoc moldovinesc dela Domnul Duca Vvod pentru vecinii ce au avut mănăstire cu care îi imputerniceşti a-i căută şi a-i aduce la mănăstiri ori de unde i-ar găsi scris din 7189, Ghenar. 2.

23. Un zapis dela Gheorghie a lui Paval şi cu ficiorii lui Sandul şi alţii în care scrie că au vândut vatra heleşteului în apa Drăslevcei mănăstiri acestei scris şi întărit cu pecete târgului Botoşani din 7185, Dechem. 20.

24. O scrisoare mărturie dela Costantin Jora sardar şi dela Dimitraşcu clucer vornici de Botoşani şi dela alţi târgoveţi bătrăni, pentru un loc de casa Anastasiei Fătoae şi bărbatul ei pe Fătul care au făcut danie mănăstirii cu osabită scrisoare şi mărturie aceasta iaste scrisa din 7190,

25. O carte a răposatului mitropolit Dosoftei din Suceava cu pecete mitropoliei Sucevski, arătătoare că au aşăzat pi Hrisantu egumen la mănăstire Panteleimon din 7193, Dechem. 20.

26. Un hrisov moldovinesc dela Domnul Mihai Racoviţă Vvod de apărare mănăstirii de toate darile şi angherile ce sănt pe alte mănăstiri şi lăcuitori scris din 7216, Noembr. 18.

27. Un ispisoc moldovinesc dela Domnul Ioan Mihai Racoviţ Vvod cu care întăreşti stăpănire mănăstirii pe moşie Costeşti ţinut Botoşani scris din 7232, Febr. 14.

28. O carte de milostenie dela mitropolitul Gheorghie din Suceavă şi a toată Moldovii cu care au dat voe călugărilor mănăstirii sa umble după milostenie din 7235, Avg. 30.

29. Ispisoc dela Domnul Ioan Ghica Vvod cu care împuterniceşte mănăstire să stăpânească jumătate de heleştiu anume Irimiiol ci easte pi apa Teişori la ţin. Botoşani scris din 7236, Avg. 15.

30. O copie moldovinească scoasă din ispisocul Domnului Grigorie Ghica Vvod care împuterniceşti pe shastrul Agaton dela săhăstrie Gaftonului a. ş. stăpăni moşioara sa din 7238, Oct. 1.

31. O copie moldovinească scoasă după ispisocul Domnului Costandin Nicolai Vvod cu care împuterniceşti pe sahăstria Gaftonului a-ş stăpăni moşie, ertându-i desătina goştina şi poslușnici de toate dările şi anghereile scris din 7242 Noembr. 25.

33. O carte gospod a Domnului Ioan Grigorie Ghica Vvod moldovinească pentru apărare pometilor mănăstiri din 7244, Iuni 5.

34. Un hrisov moldovinesc dela Domnul Ioan Grigorie Ghica Vvod ocrotitor de toate havalelile şi dările ce curg pă alti lăcuitori şi pe alte mănăstiri. Mănăstirea această să nu fie supărata întru nimică scris din 7245, Mai 20.

35. O copie de pe un hrisov moldovinesc a săhăstriei mănăstirii Gaftonului de miluire şi scuteala dela Domnul Grigorie Ghica Vvod scris din 7245, Noembr. 25.

36. O carte gospod dela Domnul Grigorie Ghica Vvod în care scrie către boerii vornici de Botoşani pentru un loc de crăşma mănăstirii, când ş'ar face crăşmă să nu fie supăraţi nici cu o dare sau havaleli ce sănt pe alti locuitor 7248, Mai 24.

37. Un zapis ce au dat egumenul din vremea acea să izască un iaz şi să-l stăpănească cu a sa cheltuiala scris din 7250 Febr. 5.

38. Un hrisov de miluire dela Domnul Ioan Nicolai Vvod moldovinesc întru care arată că s'au milostivit şi scuteşti mănăstirii de desătina 300 stupi şi de gostină 300 oi şi la vreme văcăritului 50 vite şi 300 vedre vin să nu fie supăraţi cu aceste dări nici dă cum mănăstire din 7252, Mai 25.

39. O carte gospod dela Domnul Grigorie Ghica Vvod moldovinesc pentru pricina unii priveli a unii casa jidovască ce au avut un Manoli Neguţitoriul cu d-lui Dumitraşcu Călmas vel ban. Şi pentru că-i venia peştile din iazul lui Manoli Dumitraşcu Călmas care iaz iaste a mănăstirii din 7256, Sept. 30.

40. Un suret scos de pe ispisocul Domnului Grigorie Ghica Vvod ce scrie că au dat şi au luat pe boeriol Domniei Sale Dumitrascu Calmas cu o bucata de loc ce să numeşte livezile care să află lângă moşie mănăstirii din 7255, Aug. 11.

41. O carte gospod dela Domnul Grigorie Ghica Vvod pentru 2 oameni de poslușanie mănăstirii 7256, Noembr. 7.

42. Hrisov dela Domnul Constandin Mihail Vvod de scuteala pentru stupi, pentru oi, pentru văcărit 7258, Febr 8.

43. Un hrisov moldovinesc dela Domnul Constandin Mihai Cehan Racoviţă Vvod întăritor atăt pe moşăe înprejiorul mănăstirii cât şi pe moşie Costeşti, arătător de toate hotarale amănduror moşiilor cu care întăreşte stăpăniri mănăstrii din 7249, Mai 25.

44. Un hrisov dela Domnul Constandin Mihail Cehan Raco-

viţă Vvod moldovinesc cu care dă miluire şi înputerniceşti pe mănăstire a stăpăni o bucată de moşie livada ce să stăpăne de Dumitraşcu Calmaş, care să dedesă miluire dela Domnul Grigorie Vvod cu ispisoc, socotind că din hotarul târgului, apoi au rămas a mănăstirii din 6259 Mai 25.

45. O hotarnică moldovinească arătătoare din prejurul mănăstirii a tuturor hotarălor, iscalită de oranduiţii boeri hotarnici Ioan Izmană sătrar, Ananie vornic de poartă, de Adam Pancul biv vel pitar din 7259, Oct. 6.

46. Un suret scos de pe hotarnică mănăstirii care au hotărât Ioan Izmană şătr. şi Anania vornicul şi alţii, care mai pă urmă viind alt hotarnic Vasăli Bohăescul vel med şi cercertându-o, au aflat-o adevărată şi întocma şi au şi încredinţat-o cu a sa iscălitura din 7259, Dechembr. 10.

47. O scrisoare de înştinţare ce faci Vasăli Bohăescul med către Domnul Constandin Mihai Cehan Racoviţă Vvod în care arată că hotarnica o au aflat întocma, cum şi pentru heleşteul din părăul Dreslevna zice că au găsăt cu cali şi cu dreptate ca easte drept a mănăstirii Doamnei din 6259, Dechemb. 11.

48. O carte gospod dela Domnul Ioan Teodor Vcod cu care nputerniceşti pe Sofronie egumenul a-ş lua venitul din tot locul moşiei mănăstirei Doamnei din toate din 7267, Mai 3.

49. O carte a Divanului în care poronceşti ca să nu supere pe poslușnicii ai egumenului Eftimie dela mănăstire Doamnei întru nimică din 1722, Febr. 15.

50. O ţădulă a boerilor Ţării munteneşti cătră Domnul Bucureştilor pentru pricina unor bani ce ave a lua mănăstire Rusico din 1763, Febr. 28.

51. Un hrisov moldovinesc dela Domnul Grigorie Alexandru Ghica Vvod cu care atăt întăreşti stăpănire mănăstirii şi hotarăle moşiei cum şi pe băneasa Marie soţie lui Dumitraşcu Calmas cu totul o dezrădăcinează din stăpănire locului moşiei ci să numeşti livada din 1764, Noembr. 2.

52. O copie scoasă de pe hrisovul Domnului Grigorie 2. xandru Ghica Vvod de mai sus pomenit din 1764, Noembr. Ale-

53. O carte a boerilor Divanului cnejiei Moldaviei întru care să trimită înştiinţare pentru 15 liode scutelnici ce-s daţi cu salvogvardie pre înălţatului fermaşal la mănăstire Doamnei întru nimică să nu să supere din 1774, Sept. 14.

54. O carte a Domnului Grigorie Alexandru Ghica Vvod poroncitoare cătră boerii vornici de Botoşani ca să hotărască şi să deosăbiască moşie mănăstirii Doamnei de supt înpresurare altor moşii megieşeşti.

55. Un hrisov dela Domnul Grigorie Alexandru Ghica Vvod în care hotărăşte ca mănăstire să aibă a scuti de desătină 200 stupi, 200 vedri vin şi de goştina 200 oi şi altele din 1776, Ioli 20.

56. Un hrisov dela Domnul Grigorie Ghica Vvod prin care hotărăşte că au dat şi au miluit pe mănăstire Doamnei cu un loc de casă în tărgul Botoşani în mahalaoa Târgu nou din 1776, Dech. 1.

57. O carte a Domnului Costandin Dimitrie Moruz Vvod prin care scrie boerilor vornici de Botoşani că au jăluit Marie băneasa lui Dumitraşcu Calmaş cum mănăstire Doamnei i-ar fi luat o bucată de moşie livada şi că-i păgubaşe de tot venitul ei cerându-o întru a sa stăpănire scrisă din 1778, Mai 14.

58. Un hrisov dela Domnul Costandin Dimitrie Moruz Vvod cu care miluieşte pe mănăstire spre a fi scutită de goştină de desătină de vădrărit scris din 1780 Ioni.

59. Un hrisov dela Domnul Alexandru Ioan Mavrocordat Vvod cu care miluieşti pe mănăstire spre a fi scutită de 200 stup i mascuri de desătină, 200 vedri vin de vădrărit, 200 oi de goştină scris din 1786, Mai 20.

60. Una carte gospod dela Domnul Ioan Mihai Racoviţă Vvod în care scrie că s'au judecat egumenul Agaffon cu nişte vecini care zic[e] că ei s'au răscumpărat dela Varlam arhimandritul mănăstirii iar Domnul i-au dat înapoi scrisă fără velet.

61. O jalobă a băneşii Mariei ce da Măriei sale lui Vodă pentru moşie Livada a mănăstirii scrise fără velet, Octb. 24

62. O carte a boerilor vornici di Botoşani scriind cătră d lui Nicolai Bals vel vornic în care fac arătari că băneasa sa Marie să află bolnavă la pat şi nu poate să margă să să judece cu egumenul ot mănăstire Doamnei pentru moşie Livada scris din 1786, Ghen. 30.

63. O carte cătră boeri vornici de Botoşani dela vel vornic Nicolai Balş în care scrie că au făcut îndestulă rugăciune la Vodă şi n'au dat îndată parte de stăpăniri mănăstirii scrisă fără veleat Febr. 3.

64. O carte dela Domnul Alexandru Ioan Mavrocordat Vvod

dată la mâna egumenului Vlasie cu carele îl imputerniceşti ca sa-ş strângă mănăstire de pe moşie Livada tot venitul din tot locul după ponturile gospod scrisă din 1786, Iuli 8.

65. Un răvaş ce scrie Ianacachi Calimah către logofeţie ce mare, că fără sminteală va trimite pe maică sa băneasa Marie la Divan, şi va sta în giodecată cu egumenul de mănăstire Doamnei pentru moşie Livada din 1786, Ioli 17.

66. O jalobă grecească dată dela mănăstire către Domnul din vreme aceea pentru moşie Livada din 7261, Noembr. 8.

67. Altă jalobă grecească dată de egumenul Vlasie către Domnul de atunce tot pentru moşie Livada buirdisită către veliţii boeri sa cercetezi fără velet, Noembr. 15.

68. Un zapis dela Antimie fimea lui Ursul Vracniţă cu ficiorii ei Nicolai, Ioan şi Dumitraşcu cari de bună voea lor au vândut o vie a lor dela Hârlău lui Dumitru Roşca vornicul ce au fost în Botoşani drept 60 leiitară Dumitru Vornicul o au făcut danie la mănăstire Doamnei fără velet, Febr. 1.

69. O carte de judecată dela Neculai vel ceaşnic vadrar ce au fost pe vremea acea la Cotnar, în care scrie că s'au giodecat fimea lui Vracniţă pentru vie de sus pomenită fără veleat, Oct. 12.

70. O carte a Divanului Cnejiei Moldaviei dată mănăstirii pentru opt oameni scutelnici lăsaţi din visterie pentru slujba mănăstirii să nu fie supăraţi nici cu o dare ca alţi lăcuitori din 1790 Febr. 25

71. O carte a Divanului Cnejiei întru care poroncşte tuturor boerilor slujbaşi să nu îndrăznească a trece peste ispisoacele şi hrisoavele ce are mănăstrire de scuteală pe stupi, sfini (?) şi desătină de oi i vădrărit ci întocmai să urmeze din 1789, Oct. 11.

72. O carte a decasteriei din porunca mitropolitului Ambrosie scrisă către egumenul pentru vedamostie din 1790, Ioni 6.

73. O carte a decasteria din poronca mitropolitului Ambrosie pentru veniturile mănăstirilor să să facă condici, atât de venituri, cum şi de cheltuelile mănăstirei, care toate aceste să se scrie în condice şi din an în an să se trimită condica în decateria Mitropoliei 1791, Febr. 7.

74. Un hrisov a Domnului Mihail Costandin Sutul Vvod de miluire mănăstirii prin care hotărăşti, ca după alte hrisoave de miluire ce au dat alţi luminaţi Domni, asămine şi domnie sa, s'au

milostivit şi au dat acest hrisov, cu care să-s scutească mănăstire de 200 stupi i sfini vin de vădrărit şi 200 oi de goştină pe aceste nici un ban să nu plătească, cum şi 2 oameni asămine să fie apăraţi şi scutiţi de tot birul visteriei cum şi de alte dări scris din 1793, Octb. 3.

75. Un răvaş dela episcopul Dositei Maramorschi ce scrie cătră un arhimandrit Ezachil dela mănăstire sfăntului Atanasie ot Copou la Eşi scris din 1755 Noemb. 26.

DOCUMENTE DIN SECOLUL AL XVI—XVIII-LEA

de *T. L. Boga*

1560 martie 18. *Alexandru Lăpuşneanu întăreşte lui Vitoltu biv comis, stăpînirea asupra mai multor cumpărături.*

Suret depe suretul din ispisoc vechiu pe sărbie dela Alecsandru voevod scris de Gavriil Grigorovici din let 7068 mart 18, tălmăcit de clucer Pavăl Debriţ ot mitropolie, fiindu atunce polcovnic.

Inştiinţare facem prin aciastă carte noastră tuturor cui vor căuta asupra ei sau vor auzi cetindu-să, cui să va căde a şti. Precum au venit înainte noastră şi înainte boerilor noştri, slugile noastre Picioran şi fratile său Părţăilă, feciorii Danciului şi de a lor bună voe de nime săliţi nici asupriţi, şau vândut a lor driaptă ocină şi moşie din ispisoc de danie ce lau avut tatăl lor Danciul dela fratele domniei mele dela tînărul, Ştefan voevod, un loc din pustiu Gura sălcii pe doă troeni, ca săşi aşăzi sat. Acel loc lau vîndut slugii noastre lui Vitoltu biv comis drept una sută şi şasă zeci zloţi tătărăşti. Şi sculăndusă sluga noastră Vitoltu biv comis au plătit toţi deplin acei de mai sus arătaţi bani 160 zloţi tătărăşti în mînule slugilor noastre lui Picioran şi frăţine său lui Părţăilă feciorilor Danciului. După aceia au venit înainte noastră şi înainte boerilor noştri a Moldovei sluga noastră Popuşă feciorul lui Petrilă şi de a lui bună voie de nime sălit nici asuprit şi au vîndut driaptă ocina lui şi moşie din ispisoc de cumpărătură ce lau avut el dela Petru voevod, a cince parte din sat din Buhăşăni în ţinutu Chigheciului la maluri. Acea o au vîndut iarăş slugii noastre

lui Vitoltu biv comis, drept șasă zeci zloți tătărăști. După aceia tij au venit înainte noastră și înainte boerilor noștrii a Moldovei Dragoman din Băsășți și de buna voe lui de nime sălit nici asuprit sau vîndut o vie și o a patra parte din Băsășți iarăși slugii noastre lui Vitoltu biv comis drept noă zăci și șăpti zloți tătărăști, care aciastă vie șau fostu făcuto singur Dragoman cu mîinile sale, cum și altă vie de lîngă ceea laltă vie ce șau cumpărato dela Petre drept noă zăci zloți tătărăști, cum și un drept rob al său țigan anumi Ghimon ci și lau cumpărat dela Iurie spătar drept opt zăci și trei zloți tătărăști. Sculînduse dar sluga noastră Vitoltu biv comis au plătit toți deplin acei de mai sus arătați bani patru sute și nouă zăci zloți tătărăști în mîinile mai sus numiților. Deci văzîndu și noi aciastă de bună voe tocmală și plată deplin noi încă așijdere și dela noi am dat și am întărit acestu de mai sus numit loc din pustiu Gura sălcii la doă troeni și ace a cince parte di sat di Buhășăni în ținutu Chigheciului la maluri și acele doă vii și acel rob țigan [1] mai sus numitei slugii noastre [1] dela noi uric cu tot venitul și fiilor lui [1] și la tot neamul lui, cini i să va alege mai de aproape nestrămutat nici odinioară în veci. Iar hotarul acestor mai sus numitilor [1] a cince parte din sat din Buhășăni cei în ținutul Chigheciului și acestor doă vii și mai sus numitului sat anumi Băsăștii [1] și pre aceasta este credința a însuși domnii meli mai sus numit Alecsandru voevod și credința a pre iubiților fii a domniei mele Ionașco și Bogdan și Pătru și credința a tuturor boerilor noștri a Moldovei a mari și mici. Și spre mai mare tărie și întăritura tuturor acestor de mai sus scrisă, am poroncit credincios boerului nostru Movilă logofăt să scrie și cătră adevărata carte noastră aciastă pecete noastră să lege.

Depe sărbie pe limba moldoveniască am tălmăcit la anul 1804 mai 27 Polcovnic Pavăl Debriț.

De mine sau încredințat fiind asămine.

Vasile Balș vel vornic 1818 mart 30.

---

1. Lipsă.

II.

Iași 1565 mai 7. *Alexandru voevod, domn al Moldovei întărește lui Iordache Țura mai multe sate, vie și țigani.*

Cu mila lui Dumnezeu noi Alecsandru vodă domn, țării Moldovei.

Insemnare facem cu aciasta carte anoastră a tuturor cine va căuta pe dînsa sau va auzi citindusă acest adevărat uric al nostru ce l-am dat la mâna dumnialui Iordache Țura portar de Suceava și la toți nepoții neamului Țurănesc și am miluit cu diosăbită milă anoastră am dat și am întărit în pămîntul nostru Moldova a lor drepte ocine moșiile din uricul cel are dela strămoșul nostru Alicsandrul vodă și din uricul cel are dela mîna strămoșului nostru bătrînul Ștefan vodă ci dă la mîna panului [1] părcălab Neamțului pe opt sate anume Mamornița [1] Locovița, Molnița, Roftiiana, Todirești, Buzăeni, Marcoviciu [1] sat au cumpărat panu Iordachi Țura portar de Suceava dela sorusa Anița comisoaie drept nouzăci florinți de cei noi din acel uric strămoșul nostru Alicsandru vodă ci le da la stăpînire în veci de veci ocină la neamul Ciuresc aceste toate moșiile satele de mai sus scrise să fie și dela noi acesta uric ce lam dat panului Iordache Țure portar de Suceava să ia tot venitul din tot locul și să stăpîniască în pace și copiilor și nepoți, strănepoții lor și tot neamul lor cine să va alege mai de aproape neam neclătit nice odinioară în veci de veci să rămîe să stăpînească hotarul acelor sate sus pomenite ca să fie lor în veci să stăpînească din cîmp, din seliște, și din iazuri cu pește, din tot locul după cum hotariul vechi, pe unde au ținut din veci.

Așijdere am întărit la mîna panului Iordache Țure portar de Suceava zăce fălni de loc cu vii din satul Nooseliția cum și nește țăgani și țigance anume cum îi cheamă pe numele lor Martin, Radul, Sofiica, Stanca cu copii lor Adochiia, Ana, Mariica, Ursălă ciau cumpărat de veci dela fratele său Petre Țura comisul drept șaptezeci florinți tătărești, au dat toți banii în mîna frățini-său înainte domnii aceștiia și înaintea boerilor noștri nefiind silit nici asuprit de nimenea, de a lui bună voe au vîndut în veci. Carele aceste zece fălci de loc de vii și acești țigani și țagance au cum-

1. Loc rupt în copie.

părat de veci Petre Ture comisu dela ginere său Arbor portar de Suceava avînd zestre dela părintele său Nechita părcălab de Cotnari aceste toate de mai sus scrisă ca să le fie lor dela noi uric cu tot neamul lor ce li să alege lor mai de aproape neclătit nici odinioară în veci, să stăpînească acele zăce fălci de loc de vii şi aceşti trei ţigani parte bărbătească şi parte fămeească cinci ţăgance, pentru aciasta am dat acest uric a domnii mele şi în credinţa boerilor noştri, credinţa pan Ion [1] vornic, în credinţă pan Petre Marcovici părcălab [1] credinţa pan Horăş i pan Goian părcălabi Hotinului, credinţa pan Ion i pan Vasile părcălabi Neamţului, credinţă Veveriţa pan [1] părcălab novogradschi, credinţa pan Danca portar de Suceava, credinţa păn Şendrescul, credinţa pan Medelean [1] credinţa pan [1] comis credinţa tuturor boerilor noştri moldoveneşti mari şi mici. Iară după viaţa noastră cini [1] fi domnu în ţara noastră din copii noştri sau din neamul nostru sau fieşte cine lar alege Dumnezău a fi domn în ţara noastră Moldova, acela să nu clătească anostru uric şi întăritură dară încă să le întăriască pe cît lem dat şi întărit pentru a lor dreaptă slujbă ca să le fie lor drepte ocine şi moşii. Iar pentru mai mare înţepenire şi întărire acestor toate de mai sus am poruncit credincioşilor boerilor noştri, d-lui vel logofătului a scrie, anoastră pecete a o anina către aciastă carte anoastră.

Velet 7063 mai 7 în Eşi.

Io Scarlat Alexandru Calimah voevod cu mila lui Dumnezău domn ţării Moldovii,

Aciastă copie sau scos întocma depe uricul a luminatului domn Alexandru voevod, şi fiind întocma sau întărit şi de cătră domnia me.

(L. Ş.) 1816 Iuli 3

vel logofăt

S'au trecut la condică.

---

1) loc rupt în copie.

III.

Iași 1586 mai 10. *Petru voevod întărește Tudorei jupaneasa lui Pătrașcu fost paharnic și surorilor ei un loc din hotarul Stancăuților.*

Петръ воевода божїю милостїю господаръ земли молдавскои. Ѡж прїидошѣ прѣд нами и прѣд нашими молдавскими болѣри Тꙋдора кнѣгинѣ Пътрашко бив чашник и сестра єи Мърика кнѣгинѣ Мога сꙋлжар и сестра их Грѣка кнѣгинѣ Ѡръш бившїи дворник дъщи Илисаѳи внꙋци Ѧнꙋшци и тѣгали лицем прѣд нами съ Исачко сн҃ъ Демешканꙋла и съ Дꙋдъи дїѧк и съ въси племеников их радї єдно мѣсто ѡт хотар Станкѫꙋцим ино Исачко Демешканꙋл и съ Дꙋдѫи дїѧк и съ племеники своими казали прѣд нами аж єст тог мѣсто ѡт хотар Демешканом. а Тꙋдора кнѣгинѣ Пътрашко бившїи чашник и сетра єи Мърїика кнѣгинѣ Мога сꙋлжар и сестра их Грѣка кнѣгинѣ Ѡръш бив дворник казали аж тог мѣсто єст ѡт хотар Станкаꙋцим ино ѡни ѡт своих доброю волю възѣли хотарник слꙋга наш вѣрнїи Паѡс дворник да хотарѧт им [1] и да избѣрет [1] и стари. ино слꙋга наш вѣрнїи Паѡс дворник глотнїи ходил тамо съ людї добри и стари и хотарил им и ѡбрѣтал съ єго дꙋшꙋ и съ тих людї добри аж тог мѣсто бил ѡт хотар Станкъꙋцим и възвизал им стълпи. ино господство ми послах и възѣл н҃ волї ѡт Исачко Демешканꙋл и ѡт Дꙋдъи дїѧк и ѡт племеников их занеж оускочил Исачко и съ племеници своими побивати на нашї слꙋги на Петрманꙋ и на Лꙋпꙋл и на Ѡръш апроѕї и на братїѧ их синове выш писаних въ тог мѣсто ѡт хотар Станкъꙋцим. ино да имает дръжати ѡт съда напрѣд по где хотарил им слꙋга наш вѣрнїи Паѡс дворник глотнїи ѡт въсѣх страни по где възвизал стълпи ино Исачко Демешканꙋл и съ Дꙋдъи диѧк и съ племеници своими ѡни ѡстал

1. Loc deteriorat în original.

ѡт въсего нашего закона: ино ѡт съда напрѣд ѡни да не имает тѣгати ани добивати николиж на вѣки прѣд сим листом нашим.

Господин казал.

Пис ꙋ Іѧс влѣт ҂зчд маї ї

(L. P.)

Блѣндѣ.

(Original hărtie, pecetie ceară roșie aplicată, cea mai mare parte căzută).

Traducere

Petru voevod, cu mila lui Dumnezeu domn țării Moldovei. Iată au venit înaintea noastră și înaintea boerilor noștri moldovenești Tudora jupăneasa lui Pătrașcu ce au fost vornic și sora ei Mărica jupăneasa Mogăi sulgerul și sora lor Greaca jupăneasa lui Orăș, ce au fost vornic, fetele Ilisafii nepoatele Anușcăi, și s'au părăt de față înaintea noastră cu Isacicu fiul lui Demeșcan și cu Dudăi diac și cu toate neamurile lor pentru un loc din hotarul Stancăuților. Deci Isacico Demeșcanul și cu Dudăi diac și cu rudele lor au zis înaintea noastră că acel loc este din hotarul Demeșcanilor, iar Tudora jupăneasa lui Pătrașco fost paharnic și sora ei Mărica jupăneasa Mogăi slugerul și sora lor Greaca jupăneasa lui Orăș fost vornic au spus că acel loc este din hotarul Stăncăcăuților. Deci ei de a lor bună voe au luat hotarnic pe sluga noastră credincioasă Paos vornicul să le hotărască [1]) și să le aleagă [1]) și vechi. Deci sluga noastră credincioasă Paos vornicul de gloată au mers acolo cu oameni buni și bătrîni și le-a hotărît și le-a ales lor cu sufletul lor și cu acei oameni buni că acel loc a fost din hotarul Stăncăuților și le-a pus lor stîlpi. Iar domnia mea am trimis și le-am luat 50 boi dela Isacico Demeșcanul și dela Dudăi diacul și dela rudele lor, pentrucă au sărit Isacico și cu rudele sale să bată pe slugile noastre Petriman și Lupul și Orăș aprozi și pe frații lor, fiii celor mai sus scrișì, la acel loc din hotarul Stăncăuților. Deci să aibă a ține de acum înainte pe unde le-au hotărît sluga noastră credincioasă Paos vornic de gloată din toate părțile pe unde au așezat stîlpi, căci Isa-

Chilie de pustnici din schitul Dobruşei din deal, ud. Soroca.

Din colecţia P. S. Episcop Visarion

cico Demeşcanul şi cu Dudăi diiac şi cu rudele lor ei au rămas din toată legea noastră. Iar de acum înainte ei să nu aibă a se părî nici a dobîndi nici o dată în veci înaintea acestei cărţi anoastre.

Domnul a zis. Scris în Iaşi anul 7094 mai 10.

(L. P.)

Bleandea.

IV.

1616 noembre 25. *Radu Mihnea voevod întăreşte împărţeala făcută între Petraşcu Ciolpan, Dumitru Ciolpan, Gheorghie Vărav şi Cornilie.*

Suret depe ispisocul lui adu voevod din let 7125 luna noemvre 25 zile.

Venitau înainte noastră şi înainte tuturor boerilor noştrii sluga noastră Pătraşco Ciolpan şi cu fraţii săi Dumitru şi Vărav şi cu nepoţii lor, feciorii surorilor Alecsandrii şi a Solomii şi a Măricăi şi a lui Cornilie ficiorul Nastasiei nepoţii Tudosiei giupănesii lui Danu hatmanului,ţ strănepoţii lui Glavan biv vel vist. şi a Cozmii Şărpi biv vel post. de a lor bună voe şau împărţăt a lor drepte ocini şi moşii satile şi viile şi ţiganii ce au avut ei din dresă din zilele lui Bogdan vodă şi dela Ştefan vodă cel tînăr ciau avut strămoşul lor Cozma biv vel post de cumpărătură şi din dresă de întăritură ciau avut moşul lor Danu hatmanul părintile maicei lor Nastasii dela Alexandru vodă jumătate de Şcheia şi giumătate de heleşteu şi cu moară gata în iaz, şi satul Ciorenii şi satul Homicenii cu hălăşteu şi cu moară în iaz, şi satul Ruginoşii şi giumătate de sat de Broşteni, care aceste sate de mai sus scrise toate sânt în ţănutu Neamţului, şi satul Socolul şi satul Alcidariul amîndouă sînt in Nistru şi cu mori pi Nistru în ţănutul Sorocăi, şi satul Năvărneţii în ţănutul Eşilor pre Uscata şi cu heleşteu în Uscata, şi şasă fălci de vie în dealul neted şi cu pivniţă de piatră şi cu cramă bună şi cu pomeţi, şi cu teascuri, care aceste şasă fălci de vie de mai sus scrise liau fost cumpărat moşul lor, tatăl maicii lor Danu hatmanul, şi trii fălci de vie în dealul lui vodă fără crame şi fără pivniţe care sănt acele trii fălci de vie ce sănt mai sus scrise în dialul lui vodă fără crame şi fără pivniţe,

ci li au fost cumpărat strămoșul lor Glăvan vist. și 12 sălașă de țigani. Și sau venit în partea fratelui celui mai mic lui Gheorghie Vărav giumătate de sat de Șchiea giumătate, și giumătate de hălăștеu giumătate, și dintro moară giumătate ce sînt întracel iaz 2 mori și giumătate de sat de Ruginiți și a patra parte din giumătate de sat din Broșteni, și a patra parte din sat din Socol dela Nistru, și a patra parte din sat din Alcidar, și a patra parte din sat din Năvărneți, ci sănt în țănutul Eșilor pe Uscata, și a patra parte de hălăștеu în Uscata și trii fălci de vie în dialul lui vodă, și trii sălașă de țigani anume Bade cu fimeia și cu feciorii lor. Iar în parte nepoților lor, feciorii surorilor Alecsandrii și Solomii și Măricăi și lui Cornilie sau vinit giumătate de sat de Hilipceni și giumătate de hăleșteu, și giumătate de moară, și giumătate de sat de Broșteni, și a patra parte din sat din Socol și a patra parte de moară în Nestru, și a patra parte din sat din Alcidar, și a patra parte din sat din Năvărneți, și a patra parte din hălișteu în Uscata în țănutu Eșilor, și trii fălci de vie în dialul neted, și giumătate de cramă, și giumătate de pivniță, și giumătate de teasc și cu giumătate de pomeți și trii selașă de țigani anume: Văscan și cu femeia sa și cu ficiorii săi și cu frate său Rafii și cu femeia lui și cu feciorii lor, și Agafie Lupoae cu feciorii ei. Iar în parte fratelui lor lui Dumitru sau venit giumătate de sat de Holinceni și giumătate de hăleșteu și giumătate din moară, și giumătate de sat de Cioreani, și a patra parte din giumătate de sat din Broșteni, și a patra parte din sat din Socol, și a patra parte din moară în Nestru la Socol, și a patra parte din Alcidar și a patra parte din Năvărneți ce sânt în țănutu Eșilor, și a patra parte de hăleșteu în Uscata și 3 fălci de vie în dialul neted și trii sălașă de țigani anume Boriha cu femeia sa și cu ficiorii săi, și Pavăl cu femeia sa și cu ficiorii săi. Iar în partea fratelui lor celui mai mare Pătrașcu Ciolpan sau venit din giumătate de sat de Șcheia giumătate, și din giumătate de heleșteu giumătate și giumătate de moară și giumătate din sat din Ruginoși și giumătate de sat de Broșteni, din Broșteni a patra parte, și din sat din Socol a patra parte, și a patra parte din moară în Nestru la Socol, și a patra parte de sat din Alcedar, și a patra parte din sat din Năvărneți, și a patra parte din hăleșteu pi Uscata în țănutu Eșilor, și trii fălci de vii în dialul lui vodă, și trii sălașă de țăgani anume Petrea cu femeia sa și cu feciorii săi

și Buga cu femeia sa și cu feciorii săi, și Ciomârda cu feciorii săi. Pentru aceia și domniia me dacă am văzut între dînșii de a lor bună voe învoială și tocmală, noi încă dela noi am dat lor și am întărit cuvenite ce scriem mai sus sate și vii și țigani, ca să le fie și dela noi cu tot venitul și așa să nu aibă a să amesteca alții niciodată nici din ficiorii lor, nici din nepoții lor, care au acești tus patru frați căte un ispisoc întru asale mâni ci sânt pi asale părți, și alții să nu să amestice.

Iscăliți: Petrașco Ciolpan am scris cum neam tocmit toți. Dumitru Ciolpan am scris cum neam tocmit. Gheorghie Vărav am scris Cornilie am scris și neam tocmit.

Gheorghe vel logofăt iscălit.

Acestu suret este întocma scos cum scrie ispisocul Radului vodă.

V.

Iași 1652, aprilie 12. *Vasilie voevod, întărește lui Iordachie Cantacuzino, mare visternic, și soției sale Alexandra mai mulți țigani.*

Noi Vasilie voevod cu mila lui Dumnezeu domn țării Moldovii. Iată pe acest adevărat al nostru credincios și cinstit boer dumnealui Iordachie mare viisternic l-am miluit cu anoastră osebită milă și i-am dat și întărit lui dela noi cu ai lui drepți robi țigani, din ale lui drepte și [1] cărți și alte drese ce au avut de moșie, și de danie, și de miluire, și de cumpărătură dela alți sfînt răposați domni, și dela domnia mea, anume țiganii Ugle judele fiul lui Albul cel mare, cu nevasta lui Marica și cu copiii lor, și Gefer fiul lui Albul cu nevasta și cu copii lor, și Răzvan asemenea fiul lui Albul cu nevasta și copiii lor, și Vasilie asemenea cu nevasta și copîi lor, și Vlaicu fiul lui Albul și Mușea sora Uglii fiica lui Albul, și Pavăl fiul Mușii, și Cazacul fiul Mușii, și Țina nepotul Uglii, și Marco cumnatul Uglii cu nevasta lui Neacșa și cu copiii lor, și Răzvan fiul lui Anghel cu nevasta lui și cu copiii lor, și Bran fratele lui Răzvan, și Anghel vărul Uglii cu nevasta și copiii lor, și Crai fratele lui Anghel cu nevasta și copiii lor, și Zamă nepotul lui Taraș cu nevasta lui Fetica sora Uglii cu copii lor, și Gonțul vărul Uglii cu nevasta lui și cu copiii lor, și Ciochină asemenea cu nevasta și copiii lor, și Crețul cumnatul Uglii

1. Loc rupt în original.

cu nevasta și copiii lor, și Neculai fiul lui Costantin cu nevasta și copiii lor, și Ionașco fratele lui, fiul lui Costantin, cu nevasta și copiii lor, și asemenea tatăl lor Costantin cu nevasta și copiii lor, și Toader fiul lui Dracea cu nevasta și copiii lor, și fratele lui Cazacul cu nevasta lui și copiii lor, și Orheianul nepotul Uglii și Vărai fiul lui Toader cu nevasta și copiii lor, și Ghiuni, fratele lui Vărai, cu nevasta și copiii lor, și Mardarie nepotul lui Burghelem, și Andrei fratele lui Vărai și cu nevasta și copiii lor, și Burghil și fratele lui Pavăl, și Sorica sora lui Anghel, și Ion cu nevasta lui, și Marco cu nevasta lui, și Pavăl cu nevasta lui, și Vasilie fratele lui Pavăl, și Coste judele, și Costantin fiul lui Coste cu nevasta și copiii lor, și Tatradie fiul lui Coste cu nevasta și copiii lor, și Ghilimei nepotul lui Coste cu nevasta lui și cu copiii lor, și Marin fiul lui Stoica cu nevasta și copiii lor, și Radul Popa fiul lui Bădecă cu nevasta și copiii lor, și Moica fratele lui Radul cu nevasta și copiii lor, și Coste cu fiicele sale Margea și cu alți copiii ai lor, și Cain nepotul lui Coste, fiul lui Radul cu nevasta și copiii lor, și Marica fiica Goronii și cu feciorii ei, și asemenea Ștefan judele fiul lui Trifan cu nevasta și copiii lor, și Cozma fratele lui Ștefan cu nevasta și copiii lor, și Guțu fiul Dudulei cu nevasta și copiii lor, și Vasilie ginerele lui Vicol cu nevasta și copiii lor, și Pucani asemenea cu nevasta și copiii lor, și Maria fiica lui Toma, sora lui Vicol, cu copiii ei, și Marco fiul Maricăi, cu nevasta și copiii lor, și Buzea fiul lui Vicol cu nevasta și copiii lor, și Nistor ginerele Maricăi cu nevasta și copiii lor, și Ștefan Holboca cu nevasta lui Hurpina și copiii lor, și Prodan vărul lui Ștefan și cu nevasta și copiii lor, și Larii asemenea vărul lui Ștefan judele, cu nevasta și copiii lor, și Toader ginerele lui Ștefan cu nevasta și copiii lor. Și asemenea Tudora nevasta lui Iani cu feciorii ei, și Necopoe fiul ei, și Vasilie asemenea, și Ion asemenea și Istratie asemenea, și Ileana asemenea, și Sofronia asemenea, și Dănilă fratele lui Vana cu nevasta și copiii lor, și Boghea fiica lui Dănilă, și Marica asemenea, și Gavriil asemenea, și Ochean fiul lui Gora cu nevasta și copiii lor, și Tudosie fiul lui Nacul cu nevasta lui Palaghiea fata lui Vana, și Vasilie cu nevasta lui, și Gheorghi fiul lui Vasilie, și Iordachie asemenea, și Guțul și Hir. Și asemenea Bica judele fiul lui Sirbăscul cu nevasta și copiii lor, și Miron fratele lui Gligoros, cu nevasta și copiii lor, și Toader

fiul lui Gavril cu nevasta și copiii lor, și Maftei fratele lui Toader, cu nevasta și copiii lor, și Pătrănac fiul lui Toma Bolboc cu nevasta și copiii lor, și fratele său Mirăun cu nevasta și copiii lor, și fratele lor Ionașco cu nevasta și copiii lor, și Lazor fiul lui Toma cu nevasta și copiii lor, și Gligor fiul lui Goga cu nevasta și copiii lor, și Fenica fiul lui Gligoros cu nevasta și copiii lor, și Pană fiul lui Dorti cu nevasta și copiii lor, și Ștefan fiul lui Gonta cu copiii lui, și Trușca nevasta lui Pițul ce au fost în [1] cu copiii ei, și Gligor Șoșe cu nevasta și cu copiii lor, și Vasilie fiul lui Șoșe cu nevasta și copiii lor, și Lazor asemenea cu nevasta și copiii lor, și Veiu fiul Mușei, și Eremiia fratele lui Șoșe cu nevasta lui, Țilie fiul lor cu nevasta și copiii lor, și Costantin fiul lui Irimiia cu nevasta și copiii lor, și Burdujea fratele lui Gligor cu nevasta și copiii lor, și Vasilie fiul lui Burdujea cu nevasta lui, și Mihăilă asemenea cu nevasta lui, și Grăjdan fiul său, și Zoga fiul lui Toader, și Gorcea fratele lui Zoga, și Sava fiul lui Gorcea, nepotul lui Șoșe, și Dumitru Buzea, și Tropotiin fiul lui Dumitru, și Anghelușea nepoata lui Șoșea. și Ion nepotul lui Șoșea, și Dochia nepoata lui Șoșea. Și asemenea Fota fiul lui Crăciun, nepotul lui Mecea cu nevasta și copiii lor, și Gavriloae, fiica lui Mecea, nepoata Greacăi cu fiii ei, și Goța fata Stancăi, nepoata lui Stoica, cu copiii ei, și Andronic fiul lui Mihăilă nepotul lui Stoica cu copiii lui, și Gheorghie fiul lui Andronic, cu nevasta lui Pelaghiia și cu copiii lor, și Pătrașco, și Vasilie, și Istratie fiii lui Andronic și cu copiii lor. Drept aceia acei mai sus arătați robi țigani de moșie și danie și miluire și de cumpărătură să-i fie boerului nostru, credinciosului și cinstitului dumnialui Iordachie, marele visternic și jupănesii lui Alexandra și dela domnia mea drepți robi, țigani și uric și întăritură cu tot venitul neclintit niciodată în veci, lor și copiilor lor, și nepoților, și altul să nu se amestece înaintea acestei cărți anoastre.

Insuș domnul a poruncit. (L. P.)

Scrisă la Iași, în anul 7160 luna aprilie 12 zile.

Eu Ghiorghișan mare logofăt

Dumitrașco

(Traducere după original slav, scris pe hîrtie, pecetia ceară roșie acoperită cu hărtie, eșită în relief).

1. Loc rupt in original.

VI.

Iași 1654 septembrie 11. *Gheorghe Ștefan voevod întărește Irinei și fiului ei Ștefan Cerchez stăpînirea asupra mai multor țigani.*

Copie întocmai de pe ispisocul domnului Gheorghie Ștefan voevod.

Noi Gheorghie Ștefan voevod cu mila lui Dumnezeu domn țării Moldovei. [1]) Iată domnia mea am dat și am întărit giupănesăi Irinei a lui Ioniță Cerchez ce au fost vel stolnic ficiorul lui Cerchez spatariul și fiului ei lui Ștefan pentru a lor drepte deresă ce au avut Cerchezu spatariul de la cei de mai înainte și bătrîni domni. Așăjdire și din ispisocul de împărțala dela Moisăi Movila voevod, cînd s'au înpărțăt Cerchez spatariu cu soru sa, și au venit în partea lui Cerchez Toader țiganul și Avrămie ficiorii lui Sămion țiganul și Titiana, care acel Sămion țiganul le este lor de demult de moșie, iar Titiana țiganca au fost danie dela Aron voevod lui Cerchezu celui bătrăni. Așăjdirea și feciorii lui Toader țăganul și a Avrămiei țăgancii anume Todosăe și Loghina, și Catălina, și Chirana, și Oprea, și Solomon, și Mărie, și Lazarina, și Dochie, și Iorga. Pentru aceia acei mai sus robi țăgani să fie și dela domnie mea drepți robi țăgani să fie și dela domnie mea drepți robi țăgani giupănesii Îrinei a lui Cerchez stolnicul și feciorului ei lui Ștefan nestrămutați nici odinioară în veci.

Insuș domnul a porocit [1].

(L. P.) In Iași 7163 sept. 11 [1]

Ionașcu Rusul vel logofăt

VII.

1656 iunie 11. *Gheorghe Ștefan voevod, întărește lui Onofrei și Ionașcu Bucșan mai multe cumpărături din satul Durlești*

Copie dipi tălmăcirea unui uric vechi sărbăsc dela domnul Gheorghie voevod, încredințată de un Ioan Stamati vel pitar, în Eși la anul 1805 ghenar 17.

Noi Gheorghie (lipsă) cu mila lui Dumnezău domn țării Moldaviei. Iată au venit înainte noastră și înainte boerilor noștri a mari

1. Text slav în copie.
1. Text slav în copie

și mici sluga noastră Onofrei capit. fecior a lui Bucșan și cu frații săi (lipsă) și au arătat din nainte noastră un zapis de la oameni buni, anume dela Ioance și Bociușcu și Codrescu din Hîngerei și Dumitrul Rusul din Vovănțăni și Huhurlie din Drulești și dela alți mulți oameni buni bătrîni și tineri de prin pregiur ci sau aflat mărturisind întru acel zapis precum că au venit înainte lor Dronca fiica Ursului di a ei bună voe, de nimene sălită nici asuprită și au vîndut a ei driaptă ocină și moșăi toată parte sa cătă să va alege din sarul Druleștii în ținutu Lapușnii, parte Ursului, din vatra satului și din cîmp, și din apă, și din păduri și din tot venitul. Pi aceiaș au vîndut-o ea lui Ionașcu Bucșan, ci esti tată lui Onofrei capit. drept 40 taleri bani gata numărați. Și așijdire au venit înaintea noastră Căsiian nepot fiu Ursului, frate Frăsimii, di a lui bună voi, șau vândut parte sa dintracelaș sat Druleștii, iarăș din vatra satului și din cîmp și din apă, cu loc di hilești, și din grădini și din tot venitul. Pi aceiaș au vândut-o el așăjdire mai sus arătatului Ionașcu Bucșan, tatul lui Onofrei capitenul drept 25 taleri. Drept aceia și domniia mea dacă am văzut aceli zapisi dela acei oameni buni am crezut, și dela domniia mea li-am dat și li-am întărit slugilor domnii meli lui Onofrei și tatălui său lui Ionașcu Bucșan și fraților săi pi aceli părți di moșie din Drulești, ca să li fii lor cu tot venitul, și altul să nu să amestici.

VIII.

Iași 1666 noembrie 8. *Iliaș Alexandru voevod întărește lui Mihalcea Hîncul, mare medelnicer, mai multe cumpărături și danii din satul Secăreni*

Io Iliaș Alexandru voevod cu mila lui Dumnezeu domn țării Moldovei [1]. Adecă au vinit înaintea domnii meale și înaintea alor noștrii moldovenești boiari a mari și a mici boiariul nostru credincios Mihaleea Hîncul marele medelnicer și adus nește zapise de mărturie dela mulți oameni de țaară și voinici denainte așea scriind și mărturisind cum au vinit înaintea lor Toader ficiorul Lupului de Pereani de a lui bună voe, de nime silit nici asuprit și au vândut asa driaptă ocină și moșie și saat din Săcăreni ce iau fostu lui cumpărătură dela Urâta fata lui Pavăl Agarăci din a

1) Text slav în original.

treia parte de saat ce i să va aleage partea ei din vaatraa saatului și din cămpu și din tot venitul ce va fi pre acea parte. Aceaia o au vândut dumisali boiarinului nostru credincios ce mai sus scrie Mihalcea Hîncul medelnicerul drept un cal bun prețuit drept [1]) lei bătuți Așijderea Nichifor feciorul Zahariei din Săcăreani nepot lui Nistor de a lui bună voe au vîndut așa dreaptă ocină și moșie ce au avut la sat la Săcăreani despre sată său Zahariia ficior lui Nistor cît să va alege partea Zahariei toată din tot locul cu tot venitul, iar boiarinului nostru ce mai sus scriem Mihalcea Hîncul medelnicearul drept șease lei batuți. Așijdirea Chiervasie de Bobiceani ficiorul lui Lazor Nestriianul nepot lui Banciu de Săcăreani, iar di-a lui bună voe au dat și au dăruit toată partea lui de ocină ce să va alege din saat din Săcăreani, însă făr de altor frați ai lui, iar dumisali Hîncului medelnicearul pentru sufletul părinților lui, caare paarte înblă cu Arveștii la înpărțeală. Așijderea Ralu fata Bros și cu ficiorul ei cu Ghiorghi de a lor bună voe au daat și au dăruit a lor dreaptă ocină și moșie din saat din Săcăreni ce să va aleage partea lor

[1] din tot locul cu tot vinitul cu vaad de moară i cu vlamnice de făn și din țarină și din pădure, iar boiarinului domnii meale Mihalcin Hîncul medelnicearul pentru sufletul lor și a părinților lor. Deci și domnia mea daacă am văzut [1] adevăraat crezutam și dela domniia mea am daat și am întărit credincios boiarinului nostru Mihalcea Hîncul sărdariul [1] aceaste părți de ocină ce mai sus scriem ca să fie și dela domnia mea driaptă ocină și moșie din vaatra satului și din tot hotarul cu tot vinitul și uric și întăritură neclătite nici odinioară în veaci. Și altul să nu se amestece

Insuș domnul a poruncit. [2]

(L. P.) In Iași anul 7175 luna noemvrie 8 zile.
Nicolai Buhuș vel logofăt iscal.
Andrei Mihul

(Original hârtie, pecetie aplicată pe hârtie eșită în relef).

---

1. Loc alb în original.
2. Text slav în original.

IX.

Iasi 1669 decembrie 20. *Georghe Duca voevod întăreşte lui Grigoraş, Cârlig, Ţelincăi şi fraţilor lor, nepoţii| Cucorăi ho tarnica satului Ocăuţii, ţinutul Hotin.*

Noi Duca voevod cu mila lui Dumnezeu domn ţării Moldovii. Adică viind înainte domnii meli şi înaintea al noştri boeri moldoveneşti a mari şi mici sluga noastră Grigoraş Cârlig şi fraţii lui feciorii Tudosiei Matieşoaei, nepoţi Cucorii stolnic şi Ţelinca cu fraţii lui, feciorii Ştefanii, nepoţi Cucorii tij, de sau jăluit cu mari jalobă cum au un sat anume Ocăuţii la Hotin pe Racovăţul, şi au înpresurături dinspre sat dinspre Misăuţi ci este a boerului nostru a lui Todiraşcul Iordache spatar. Şi au cerşut dela noi hotarnici ca să le hotărască satul despre sat Misăuţi şi dispre alte hotară a altor sate. Deci domnie me li am dat hotarnici pre boeriul nostru pre Irimice vornic de gloată, ca să margă acolo şi să strângă mulţi oameni buni de prin prejur megieşi, ca să socotească cu dreptati mari, să aleagă hotarul satului Ocăuţilor dispre Mişăuţii şi dispre hotarale altor sate. Deci sluga noastră Grigoraş Cârlig şi alţi fraţi ai lui, toţi nepoţi Cucorăi, adusau scrisoari mărturii dela boeriul nostru Irimice vornic de gloată şi dela mulţi oameni buni de acolo de pen prejur megieşi, precum Marco şi Vorbiniuc şi Vasile Bancea de Cepeleuţi şi Neculaie şi vatămanu şi preotul de acolo, şi Văsiian şi Grigori de acolo, şi Ion şi Fedor de acolo, şi Ionaşcu din Rujinţi şi Laşco din Mihălăşăni şi Lucaci de acolo şi Toader Ciudec den Hinoia şi Ion Chişcă de acolo şi de alţi mulţi oamini buni, aşe scriind cum hotarul satului Ocăuţilor sau început din vale Racovăţului dela un iaz vechi drept la dial în pisc ce să chiamă Dărjili şi acolo au fost un stâlpu bătrân, şi de acolo la alt stâlpu în ţarina ce dinapoi dispre Hlinoia, şi dela acela stâlpu în capul unii râpi, şi de acolo am mersu în dreptu locului pre unde au fost hotasul cel bătrân, şi sau pus un stâlp lângă drum ce vine dinspre Hlinoia la Ocăuţi, şi de acolo pe matca văii la un pisc ce să chiamă Ţapovişa, şi acolo au fost un copaciu cu bour, şi numai ce sau găsit rădăcinele copaciului, şi acolo în locul copaciului au pus stâlpu, şi de acolo drept la dial sau mai pus stâlpu lângă drumul ce merge dela Ocăuţi la Parcova, şi de acolo la o movilă sapată în mijloc, şi de acolo la altă movilă, şi dela cealaltă mo-

vilă drept la drumul ce veni dela Hlinoia la Hrinăuți sau pus cu stâlpu lângă drum, și de acolo drept la o moviliță diasupra unii văi ci să chiamă Verbcoe și sau pus in moviliță în stâlpu, și de acolo piste vale ce să chiamă Besădcile, însă de ace vale ce să chiamă Besătcii, așa scrie în mărturie, cum să să fi țiind boeriul nostru credincios și cinstit Stamatie marile postelnic cu hotarul satului său ce să chiamă Vertiporohul, și să fi țiind și Grigoraș din vali până în zare dialului, de care lucru nu scria pre ales ace vale a Besădcii, deci hotarul ieste, și pe acest hotar și mărturii nici boeriul nostru Toader spatar nu sau ținut, și au zis să fie hotărât Irimice vornic strâmb. Deci domnie me de iznoavă li am dat hotarnic pri boeriul nostru Roman vornic de gloată de au strâns acolo mulți oamini buni de prin prejur megieși, carii au știut rândul hotarului, cari mui sus scriu, de au fost cu Irimice vornic la hotară, și întralt chip nau putut să afli că au hotărât Irimice vornic strâmb, ce au pus pre Văsăian cel bătrân, carile zice că au fost încă când au hotărât Bucioc de au luat brazda în cap, și au zis pre unde știe cu sufletul lui că esti drept, pre acolo să margă. Deci iară au mersu din semn în semn, și den stâlpu în stâlpu, pre unde au hotărât Irimice vornic. Și întracest chip ni au adus Grigoraș Cârlig mărturie scrisoari dela mâna boeriului nostru Roman vornic și dela mulțl oameni buni. Deci și dumnealui Toderașcul spatar au lăsat pre acest hotar dinainte domniei meli. Deci domnie me dacă am văzut că au fost hotărât Irimice vornic pe dreptate am dat slugii noastre Grigoraș Cârlig și Ielincăi și fraților, și nepoților Cucorăi să fii hotarul Ocăuților în semni precum mai sus scrim și pre unde au hotărât Irimice vornic, iară vale Besădcăi va sta lucru de ales pără să vor hotărâ cu dumnealui Stamati postelnic pe dresă ce vor fi având, iară în hotară să aibă a ține precum mai sus scriem. Și altul mine să nu să amestice. Almintrelea să nu fie.

(L. P.)

Iasi 7178 dechemvre 20
Bărlădeanul vel logofăt
Mihul.

Departamentul pricinilor străine.

Această copii sau cercetat în departament și este întocma cu orighinalul. Pentru aceia sau încredințat de către noi cu iscăliturile și pecete departamentului.

Andronachi Donici vel vornic.

Eșii 1819 fevr. 16.

X.

Iași 1669 decembrie 20. *Gheorghe Duca voevod întărește stăpînirea lui Grigoraș Cîrlig și Țelinca cu frații lor asupra satului Ocăuții, ținutul Hotin.*

Noi Duca voevod cu mila lui Dumnezeu domn țării Moldovei. Adică domnie me am dat și am întărit și am miluit pe slugile noastre Grigoraș Cârlig și pe frații lui ficiorii Tudosiei Matieșoai, nepoții lui Grigorăi Cucorăi stolnic și pe veri primari ai lor Țelinca și alți frați ai lor, feciorii Ștefanii Țelincoai, iar nepoți Cucorăi cu satul Sitița, ce să chiamă acum Ocouții, ce sânt la Hotin, cu heleștei și cu moară pe Racovățul uscat, cari sat au fost dreaptă ocină și moșii și cumpărătură moșului lor lui Grigorie Cucorăi stolnic dela Sinata și dela Altul, și dela Calina, și dela Tetaa și dela Grigorii, și dela Ana, și dela Tudora, și Necora, și Ion, și Ilina, și dela Tirin, și frații lui, și dela Fădorașcul, și Ionașcul, și Andriia, și Tiron, și dela Ștefan cu frații lui, și dela Duma cu frații lui, și dela Buhac cu frații lui, și dela Crăste cu frații lui, și dela Marcu cu frații lui, și dela Miron cu frații lui, și dela Lupșă cu ai săi frați, și dela Maxim vătavu, fecioru lui Vlaicul și dela semințiile lui Slavca și Grozava, și Clude și Nastaca și Coz' ma vătavul, și Toma, și Șeptilici i Lazea, și Gheorghie, și Toader diiacul și alt Toma, și lurașcul, și Romașco, și Roman diiacul, și fratile lui Ivancul, și dela semințiile lui Ion și fratele lui Dragotă, și Petre și surorile lor Cătărina, și Mărica, și Vasco Bore vătav și dela fratele lui Ion Grozav, și Romșă și sora lor Oliana, ficiorii Magdii, și dela semințiile lor Ghinda și surorile ei Naste, și Marica, fata Tudoscăi, și dela semințiile lor și dela Pava, și Hapca, și Lazăr, și Gafa, și Ghervasie, și Drăgan, și Frăsina, și Matea, și Drăghici, și dela Merciul, și dela Văscan cu ai săi frați, și dela Ionașcu cu ai săi frați, și dela Marcul cu ai săi frați, și dela Toader, și dela frații lui Necoară, și Costin și dela Magda sora Măricii, fata lui Ion vătav și dela toți feciorii ei, și dela semințiile Grozii și fratile lui Griga ficiorii Magdii, și dela semințiile lor Oanța, și Mica și Zoica, și Nastasca, toți nepoți lui Hotco Dolbnici, și dela Dumitru, și Voscul, și Olina, și Marușca, și Coste, și Dimca, și Săriia, și dela Mândrul, și Hapca i Armanca, și Iurașcul, și Vasutca, și Luchie, și Petraș, și Ivanco, și Andrieș, și

Iancul și Fedca, și Ana și dela nepoții lui Hotco Dolbnici, și dela toți nepoții lui Hotco Coste ce au fost postelnic drept 1800 de taleri, și acei bani una mie opt sute de taleri datu iau Cucoară întru mâinile vânzătorilor precum ni au arătat și zapisul de cumpărătură dela Petru vodă și mărturii de hotărătură dela boerii noștri Irimice și Roman vornic de gloată, numai alte dresă ce au mai avut au perit la mănăstire Dragomirnii de Căzaci. Ce domnie me dacă am văzut acele dresă bătrâni de cumpărătură dela răposatul Petru voevod și încredințat de Stroici ce au fost logofăt mari și mărturii buni cu credință de hotărât dela boerii noștri ce mai sus scriem domnic me crezutam și dela domnie me încă am dat și am miluit pe slugile noastre ce mai sus scriem Grigoraș Cîrlig și pe frații lui, feciorii Tudosiei Matieșoai și pe verii lor Țelinca și alți frați ai lor, feciorii Ștefanii, nepoți Cucorăi stolnic cu acest sat cu Ocăuți și cu heleșteu și cu moară pe Racovățul uscat și cu tot hotarul cel bătrân, pre unde au fost din vac și în semni pe unde au hotărât și au stălpit boerii noștri Roman și Irimice vornici de poartă, ca să fii dela domnie me driaptă ocină și moșii și danii și miluiri și uric și întăritură neclătită nici odinioară în veci de veci.

(L. P.) Iași 7178 dechemvre 21.
Bîrlădeanul vel logofăt
Andrei Mihul

Departamentul pricinilor streine
Această copie sau cercetat în departament și esti întocmai cu orighinalul, pentru aceia sau încredințat cu iscăliturile noastre și pecete departamentului.

Eșii 1819 fevrar 15.

Andronachi Donici vel vornic

XI.

Iași, 1717, februar 10. *Mihai Racoviță voevod face danie lui Costantin vel armaș (Tufescu) un țigan Marco.*

Io Mihai Racoviță voevod cu mila lui Dumnezeu domn țării Moldovei [1]. Datam carte domnii mele credincios boiarinului nostru dumisale Constantin vel armaș și pe cine va trimite să fii volnic cu cartea domnii mele a lua pe Marco țiganul cu țiganca și copii

1. Text slav în original.

ori de unde iare afla săi aducă săi aşeză ori unde iare hi voia dumisale, pentrucă domniea me mam milostivit şi iam dăruit dumisale, Pentru aceea nime să nu cuteza a să pune în potriva cărţii domnii mele, care ţiganu iaste fiul lui Sămion nepot Gonii celui bătrăn, din ţiganii gospod.

(L. P.) In Iaşi anul 7225 fevruar 10.

(Original, pecetie mică. chinovar aplicată).

XII.

Iaşi 1718 octombrie 11. *Mihai Racoviţa voevod întăreşte lui Constantin vel armaş cumpărarea dela Agafiţa a ţigăucii Irodiia cu copiii.*

Io Mihai Racoviţă voevod cu mila lui Dumnezeu domn ţării Moldovei [1]. Adică au venit [2] credincios boierinul nostru dumnealui Costantin vel armaş şi ni au aratat [2] încredinţat cu iscalituri a boeri mari dela dumneaei Agafiţa giupaneasa rapousatului Predei stolnicul, scriind întracel zapis cum ea de bună voia ei şau vândut driaptă şarbă ţigancă auume Irodiia ţiganca fata lui Gheorghiţă ţiganul cu toţi feciorii ei, care ţigancă au fost a dumisale de pe [2]. Aciastă ţigancă au vânduto boiarului nostru cei numit mai sus lui Constantin vel armaş drept [2]. Deci văzând domniia mea încredinţat zapis mam milostivit şi domnie mea şi am întărit şi iam dat aciastă carte dela domnie mea ca să fie dumisali driaptă roabă ţigancă cu toţi ficiorii ei ueclătită şi ineruşuită în veci şi altul nime să nu aibă a să amesteca peste cartea domniei meale. Aciasta scriem.

Io Mihai Racoviţă voevod.

(L. P.) In Iaşi anul 7227 oct. 11.

Axintie uricari.

(Original, pecetie mică chinovar, aplicată)

XIII.

1725 iulie 30. *Mihai Racoviţă voevod scrie lui Lupu Gheuca serdar de Orhei ca să aleagă părţile lui Carp feciorul lui Darie, din moşiile Pleşca, Săngureni, Bezăn şi Lopatna.*

Noi Ioan Mihai Racoviţa voevod cu mila lui Dumnezău domn ţării Moldovei. Scrim domniia me la credincios boieriul

1. Text slav în original.
2. Loc rupt în original.

nostru Lupu Gheuca sărdariul facim știre că domniei meli jăluind Carp ficiorul lui Darie pi un Chiriiac, zicând Carp că având el moșie în Pleșca la țănutu Orheiului, iară acel om Chiriiac încă să faci moșan acolo în Pleșca și nici arată zapis nici altă dovadă ci numai așa în tăriia lui ară și cosăște și țăni prisaca di stupi pi locul Pleșcăi. Și acest Carp ari și zapis pi ace moșie și el nimică nu are di rău unora ca acelora. Și osăbit încă di aciasta mai jălui Carp și pi alt om anumi Harea, zicând Carp că având el moșie în Săngureni, iară acel am Harea să scoală și să faci și el moșan în Sângureni și șădi și cu șiderea acolo și arată acmu un zapis în cari zapis răspunde că ar fi cumpărat un nepot a Harii dila un răzăș drept 4 lei și acel nepot a lui nu șădi acolo în Săngureni ci șădi întral sat. Și acum Harea cu acel zapis să poprești acolo și nici dă di azace nici nimică. Și acel zapis esti fără di velet făcut făr nici o timilie. Și acel răzăș ci au vândut cu acel zapis, zăsă Carp, că să află vândut și altora. Așijdirea mai jălui Carp și pi Mihălachi Jora zăcând că ari mari strănbătate despre dânsul și împresoară o bucată di loc din hotarul Săngurănilor di cătiva ani întră Mihalachi Jora în hotarur Săngurănilor dii dă azăcia. Și acel sat Săngurănii ar fi fost și stălpit. Și iarăș ari bănat pi oaminii din sat din Hirișăni satul lui Mihălachi Jora că arând el cu plugurile ar fi stricat hotarăli. Și cerșând Carp ca săși scoată Jora dresăli să vadă pi unde ar fi arătând sămnili hotarului și Mihălachi întăi au zăs că li sânt dresăli la vornicul Sturza, iară acu li tăgăduești și zici că nus dresăli și cu strâmbătati îi înecă moșiia Și iarăș mai jălui Carp ficiorul lui Darii și pi Miron Donici, zicând Carp că ari un bătrân întreg în Bezăn și Lopatna și dintrace giumătati au dăruito rudenii lui Carp partea sa dumisali vornicului Donici, iară doă părți au rămas acestui Carp. Și acum rămăind ace moșie di o ține Miron cu partea acei rudenii a lui Carp, el stăpânești pisti tot au cuprins și părțili acestui Carp tot Miron li dijmuește. Di cari lucru iată căți scrim dumitali să cauți săi chemi față pi toți căți sânt în pricinile acestor moșii cari scriu anumi mai sus și pentru toate și cu toți să stai să li ei samă cu amănuntul și cu dreptate, și precum vei afla și vei adeveri cu dreptul să faci o mărturie încredințată pentru toati părțile di aceli moșii cum scriu mai sus, ca să avem știre. Insă pentru moșiia di Săngureni di vei afla dumniată că au întrat ficiorii Jorii cu împresurare și ar fi luat diazăcea di pi hotarăli Sângurenilor să cauți toată ace dijmă di toți anii so plinești dela ficiorii Jorii și cu toți săi așăză acolo, iară cu care nui pute așăza acolo să li dai ză cu mărturie să vii față. Aciasta scrim.

7238 iuli 30.

(Copie).

TABLA DE MATERIE.

Pag.

1. **Bulat G. T.** *Contribuțiuni la istoricul vămilor din Țările romînești (1807—1812* *133*
2. **Tomescu N. C.** *Hirotonia la Iași a episcopului vicar Dimitrie Sulima (1810)* *153*
3. **Bulat. G. T.** *Precizări cu privire la detronarea Mitropolitului Dositei Filitti și înscăunarea lui Ignatie de Arta de către Ruși (1809)* *159*
4. **Tomescu N. C.** *Exarhul Gavriil și mitropolital Ignatie al Ungrovlahiei (1810)* *177*
5. **Porucic T.** *Lexiconul termenilor entopici din limba română în Basarabia* *186*
6. **Mihailovici Paul.** *Documente privitoare la Basarabia* . *202*
7. **Bulat G. T.** *Cîteva știri despre mănăstirea Doamnei de lîngă Botoșani* *228*
8. **Boga T. L.** *Documente din secolul al XVI—XVIII-lea* . . *239*

EDITURA „SCRISUL ROMÂNESC“ CRAIOVA,

recomandă D-lor profesori următoarele manuale, lucrate conform noilor programe şi aprobte dea Minister:

A. *Pentru gimnazii, licee, seminarii, şcoli normale şi profesionale (băeţi şi fete).*

T. G. Bulat: **Istoria veche şi istoria medievală până la 1453,** pentru clasa I.

T. G. Bulat: **Istoria modernă şi contimporană până în zilele noastre,** pentru clasa II.

T. G. Bulat: **Istoria Românilor,** pentru clasa III.

T. G. Bulat: **Istoria antică,** pentru clasa IV.

T. G. Bulat: **Istoria modernă şi contimporană,** pentru clasa VI.

B. *Pentru şcoalele elementare de Comerţ.*

T. G. Bulat: **Geografia Continentelor,** pentru cl. I, ediţia II.

T. G. Bulat: **Geografia Europei,** pentru clasa II.

T. G. Bulat: **Geografia României,** pentru cl. III, ediţia II.

ABONAMENTUL . . . . . Anual Lei 200

REDACŢIA ŞI AD-ŢIA CHIŞINĂU, STR. ALEXANDRU CEL BUN 73 -75